

TURİZMDE NİTELİKLİ ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ: EĞİTİM SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Editör
Hakan AKYURT
Hülya YOLASIĞMAZOĞLU

BİDGE Yayınları

TURİZMDE NİTELİKLİ ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ: EĞİTİM SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Editör: Doç. Dr. Hakan AKYURT & Dr. Öğr. Üyesi Hülya
YOLASIĞMAZOĞLU

ISBN: 978-625-372-648-5

1. Baskı

Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL

Yayınlama Tarihi: 10.04.2025

BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374

Yayın hakları © BİDGE Yayınları

www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com

Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.

Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya /
Ankara

İçindekiler

ÖNSÖZ	4
EKOTURİZM EĞİTİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR.....	6
NİLGÜN POYRAZ	6
TURİZMDE UYGULAMALI EĞİTİM, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	33
NİLGÜN POYRAZ	33
ÇEVRE EĞİTİMLERİNDEKİ SORUNLAR VE GÜNCEL EĞİTİMLER	60
NESLİHAN AKYURT	60
GIDA BİLİMİ EĞİTİMİ SORUNLARI VE YENİ EĞİLİMLER ..	86
NESLİHAN AKYURT	86
OTEL İŞLETMECİLİĞİ EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR VE UYGULAMALAR.....	113
ALİ AYDIN.....	113
ÜNİVERSİTELERDE TURİZM REHBERLİĞİ EĞİTİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER.....	142
Ali AYDIN	142

ÖNSÖZ

Üniversite eğitimleri günümüzde oldukça fazla disiplinler ile karşımıza çıkmakta, nitelikleri konusunda sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde üniversite sayısının artması nedeniyle, bununla birlikte farklı disiplinlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durumun neticesinde her bir disiplin için farklı sorunlar ortaya çıkmış ve üniversite eğitiminin niteliğinde azalmalar görülmüştür. Üniversitelerde eğitim alan insanların iş bulmak ve daha iyi şartlarda yaşamak amacı ile eğitim almaları, üniversite eğitiminin niteliğinin artması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Özellikle turizmde üniversite eğitimlerinin niteliğinin artması, eğitim alan insanların sektörlerde daha rahat istihdam edilmesini sağlayacaktır.

Eğitimlerin ilk aşamalarından itibaren bir süreç olduğunu öncelikli olarak kabul etmek gerekmektedir. Ancak, üniversite eğitiminden önceki eğitimlerin niteliği ne olursa olsun, üniversitelerde uzmanlık alanlarına uygun olarak eğitimlerin nitelikli olarak verilmesi gerekmektedir. Günümüzde iletişim ile teknolojinin hızlı gelişimi nedeni ile birçok sektörde değişimler yaşanmakta ve üniversitelerde verilen eğitimlerde bu hızlı gelişime ayak uydurmak zorundadır. Ancak, turizm eğitimlerinin içeriği incelendiğinde görülmektedir ki, üniversite eğitimlerinde kullanılan cihazlar, programlar, uygulama ve teorik dersler, sektörün beklentilerinin altında kalmaktadır. Bu amaç ile kitapta turizm bilim alanında sürdürülen üniversite eğitimlerine yeni bakış açıları getirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada bölümler sunarak emeği geçen tüm bilim insanlarına ve Bidge yayınevine, üniversite eğitiminin niteliğine yönelik olarak yapmış oldukları katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Editor

Doç. Dr. Hakan AKYURT

Dr. Öğr. Üyesi Hülya YOLASIĞMAZOĞLU

EKOTURİZM EĞİTİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR

NİLGÜN POYRAZ¹

GİRİŞ

Turizmde üniversite eğitiminde öğretim ve öğrenmede yeni ve yenilikçi yaklaşımlara ve yöntemlere ihtiyaç vardır. Yöntem ve yaklaşımlardan bazıları ortaklıklar ve iş birliği, deneyimsel ve problem tabanlı öğrenme, çok kültürlü ve çeşitli öğrenme ve öğretim ortamları ve bilgi ve iletişim teknolojisi ve uzaktan öğrenme olanaklarından yararlanmayı içermektedir. Bu seviye ve gerekli bilgi, beceri ve kişisel özellikler seti, teknoloji kullanımı ve ekoturizm alanının karmaşıklığı ile birlikte bu akademik alanı büyük bir zorluk ve zor bir görev haline getirmektedir. Ekoturizm modüllerinin mezunlarının profesyonel profili benzersiz bir şekilde tanımlanmalıdır. Çünkü ekoturizm, belirli bir turizm biçimi olmakla birlikte, gelecekteki lisans veya yüksek lisans öğrencilerinin bilgi, beceri ve uzun vadeli özelliklerinin çeşitliliğine, iş birliği, problem çözme ve girişimcilik becerilerine yönelik karmaşık bir zorluktur. Eğitimlerinin çıktıları, daha iyi ve uyarlanabilir bir müfredat ve eşlik

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği ABD, nilgunpoyraz28@gmail.com, Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5861-7922>

eden materyaller, yayınlanan bilgiler, sonuçlar ve bu eğitim turizmi seviyesinden mezun olanlarla birlikte bir öğrenme çıktısı modelinin kullanımına dayalı olacaktır.

Ekoturizm eğitiminin akademik alanının yeniliği, iki ve dört yıllık, yüksek lisans dereceler, yaşam boyu öğrenme modülleri ve eğitim paketi olarak tanımlanmaktadır. Bu eğitimlere beceriler, bilgi, yeterlilikler, simülasyon oyunları, atölyeler, canlı araştırma vaka çalışmaları ve belirli görev ve sorunları çözme gibi hangi özel yenilikler dahil edilmelidir. Hangi unvanlar elde edilecek, ilgili meslekler ve gerekli mesleki yeterlilikler, ancak aynı zamanda bu mezunları çeşitlilik, fırsatların güçlendirilmesi ve bilgi toplumunda küresel olarak entegre olacak başarılı gençler olarak yetiştirmek gerekmektedir.

Yüksek öğrenim kurumları, turizm işgücü piyasasının önemli bir bölümünü oluşturabilmekte, ilgili bilgi ve yerinde ekoturizm öğrenme deneyimleri sağlayarak turizm gelişimini etkileyebilmektedir. Ekoturizm hakkında sağlam bilgi edinmenin olası yöntemleri, bilgi, beceri ve tutumlarda bazı temel gereksinimler ele alınmıştır. Üniversite programlarında ekoturizm eğitiminin, hem turizm programlarında gelecekteki ekoturizm uzmanlarının daha dar bir mesleki profilini daha iyi tanımlayabileceği hem de genel ekolojik okuryazarlığın bir parçası olabileceği ve hümanistik bir eğitimin geniş bir parçası olarak şekillenebileceği ele alınmalıdır.

Kitabın bu bölümünde yüksek öğretimde ekoturizm eğitimlerin mevcut durumu ve geliştirilmesi gereken yönleri ortaya koyulmaya çalışılmaktadır. Bununla birlikte, ekoturizm eğitimlerinin niteliği ele alınarak, yenilikçi yaklaşımlar üzerinde durulmaktadır. Bölümün ekoturizm eğitimi almak isteyen öğrenciler ve eğitim yöneticileri açısından yön gösterici harita olması hedeflenmiştir. Çalışmanın içeriğinin uygulanabilir eğitim senaryoları içermesi, üniversite düzeyinde turizm eğitimlerinde

ekoturizm konusunun daha kolay ele alınmasını sağlayacaktır. Çalışmanın, yenilikçi yaklaşımlar ile ekoturizm eğitimlerine destek vermesi de alt bir hedef olarak belirlenmiştir.

1.Ekoturizm Eğitimi

Turizmin alt dallarından biri olan ekoturizm, doğal alanlarda yapılan turizm faaliyetlerini içeren bir yapıya sahiptir. Ekoturizmin adı anıldığında ilk olarak yaylalar, doğal alanlar ve insanlardan uzak turizm çeşitleri akla gelmektedir. Ekoturizmin yapısal özelliği gereği, eğitiminin de farklılığı söz konusu olmaktadır. Diğer turizm çeşitleri ile ortak hizmet sektörü özellikleri gösterse de, doğal alanlar ve çevresel yapıya uygunluğu gibi unsurlar düşünüldüğünde, eğitiminin farklı olması gerekmektedir.

Eğitim kavramı, sürekli olarak güncellenen ve insanoğlu için zorunlu olan bir sistemi ifade etmektedir. Eğitim, birçok farklı alanda farklı konuları içeren uygulamaları ile hayatın en önemli konuları aradında gelmektedir (Ültay, Balaban & Ültay, 2021). Eğitimlerin ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı göz önüne alınarak hazırlanması nedeni ile her eğitim modeli farklı olabilmektedir. Ancak, eğitimlerin konusu ve içeriği ne olursa olsun yenilikçi yaklaşımlar ile desteklenmelidir. Aksi takdirde hem çağın getirdiği yenilikler hem de bilimsel gerçeklerden uzaklaşılacaktır.

Özellikle eğitim alanında, eğitimciler yenilikçi ve etkileşimli öğretim yöntemleri aracılığıyla gelişmiş bir öğrenme deneyimi yaratmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilere alanda bir kariyer için gereken bilgi ve becerileri sağlayacaktır. Teori ve akademik araştırmayı gerçek dünya deneyimlerine, konularına, problemlerine ve potansiyel çözümlere bağlamak için bir öğrenme köprüsü görevi görmektedir (Ültay, 2022). Eğitimin niteliği arttıkça, daha kalifiye personelin turistler ile bir araya gelmesi sağlanacak, böylece turistik talep ve ekonomik gelişim anlamında katkılar sağlanacaktır.

Eğitim uygulamaları dünyadaki gerçek durumlara uyum sağlamalıdır. Ekoturizme uygulanabilmesi için yenilikçi teknikler gereklidir. Kritik bir yönetim zorluğu olarak öğrenme uygulamaları, öğrencilerin  ağdağ yönetim ve turizm sorunlarına yeni araçlar ve stratejiler uygulamasını sağlar. Yenilikçi eğitimin hedefleri öğrencileri ekoturizm ve diğer bilim alanlarında profesyonel kariyerlere hazırlamayı amalamaktadır. Ekoturizm gibi hem çevresel unsurlar hem de turizmin yapısal eğitimlerini anlamak, saha çalışmaları gerektiren, sadece turizm bilgisi değil, farklı disiplinlere ait bilgileri de içeren bir  niversite eğitim anlayışını gerektirmektedir (Akyurt & Ültay, 2021).

1.1. Ekoturizm Eğitimlerinde Mevcut Durum

Turizmin  lke ekonomileri için katkısının artması ile birlikte eğitimleri de farklı alanlarda hızla gelişim sağlamıştır. Özellikle pandemi sonrası insanların daha az insan olan destinasyonlarda tatillerini yapma isteği ile ekoturizm ön plana çıkmıştır. Küresel ısınma,  evre kirliliği, doğaya olan hassasiyetin artması gibi diğer unsurlar nedeni ile ekoturizm, turizm sektöründe önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Turizm lisans alanlarında ekoturizm eğitimleri sadece bir ders ile işlenirken, yüksek lisans aşamasında anabilim dalları kurulmuş ve sistemli bir ekoturizm eğitimi sunulmaya başlanmıştır (Akyurt & Yolasığmazoğlu, 2022).

Eğitimler kapsamında teorik bilgi, ekoturizm eğitiminin bir yönüdür, ancak bu genellikle pratik deneyimden farklılaşmaktadır. Birçok  niversite programı, sektördeki akredite kursların çeşitli pratik uygulamalarını kabul etmeden ekoturizmin teorik yönlerine odaklanır. Ekoturizmin temel sınırlamalarından biri, kırsal müfredat ve eğitim programlarının genellikle değişen istihdam ihtiyaçlarına ve ortaya çıkan kariyer fırsatlarına yanıt vermekte çok yavaş olmasıdır. Bu, önceden var olan öğrenme, kariyer geliştirme ve seçim sistemlerinin ekonomik ve eğitimsel olarak dezavantajlı

olanlar için öğrenmeye erişimi kısıtlama eğiliminde olduğu iddialarıyla yankılanmaktadır. 'Katılımcılar akademik teoriden ziyade pratik bilgiye istekli olduğunda' değerli tam zamanlı kurslara ulaşmanın ve bunları sağlamanın zor olduğu vurgulanmaktadır. Bu, daha geleneksel kentsel eğitim kurumlarında ekoturizm programlarının büyümesi göz önüne alındığında sorunludur. Deneyimi kurumsallaştırmak öğretilen şeyi beceriksizleştirebilir ve değersizleştirebilir (Yücel, 2002).

Eğitim sürecinde kullanılan geleneksel yöntemleri içeren eğitim aşamalarında özel eğitim yöntemlerinin çok fazla kullanılmadığını görülmektedir. Bunun yerine, çoğunlukla dersler ve sınavlar sunma gibi geleneksel eğitim uygulamaları kullanılmaktadır. Bu dersler sınıf tabanlıdır ve teorik bilgi ve örneklerle odaklanmaktadır. Ancak, bu geleneksel eğitim yöntemlerinin genellikle yetersiz olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, rekabetçi bir dünyada artan talep nedeniyle deneysel, yeni ve yenilikçi tekniklere duyulan ihtiyacın önemli olmasıdır (Riaz, 2022).

Ülkemizde ekoturizmin doğal alanlar ile ilişkilendirilmesi özellikle çevresel bilinç ve su kaynaklarının kullanılması konusunda ele alınmaktadır (Akyurt, 2024). Ekoturizm eğitimlerinde güncel olarak özellikle yüksek lisans seviyelerinde eğitimler verilmektedir. Bu durum ülkemiz için geçerli olup, dünya genelinde gelişmiş ülkelerde ekoturizm desrleri lisans düzeyinde de önemli bir yer tutmaktadır. Ekoturizmde mevcut birçok ders tartışmasının pratikle alakalılığı da sorgulanmaktadır. Bu durum, eğitimlerin temel ekoturizm konularının sadece teorik olarak öğretilmesi durumunu ve uygulamada eksikliklerin olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Iakovoglou vd., 2015).

Ekoturizm konusunda özellikle yüksek lisans derecesinde eğitimlerin verildiği bilinmektedir. Bu eğitimlerin ve ortaya çıkartılan çalışmaların incelenmesi sonucunda, eğitimlerin temel

turizm dersleri kapsamında, ekoturizme evrimleştirilmiş olarak sunulduğu görülmektedir. Bu durum, derslerin genel olarak teorik odaklı olduğunu ve temel turizm derslerinin çerçevesinde ele alındığı belirlenmiştir. Ekoturizm eğitimlerinin niteliğinin yetersizliği ortaya çıkmakta ve incelenen ekoturizm odaklı çalışmalarda, genel turizm derslerine yönelik konuların ele alındığı görülmektedir (Akyurt & Ültay, 2022).

1.2. Ekoturizm Eğitimlerinin Kapsamı

Ekoturizm konusunda uluslararası ve ulusal alanda eğitimler verildiği bilinmektedir. Eğitimciler, hedef program bağlamında potansiyel araştırma konuları ve çalışma yerleri önererek öğrencilere rehberlik etmektedir. Topluluklar hem vaka çalışmaları hem de standart araştırma faaliyetleri için dahil edilebilir. Seçilmiş yenilikçi yöntemler tek başlarına veya daha önce oluşturulmuş yöntemlerle birlikte kullanılabilir. Ulusal ve küresel olarak, yeni teknolojiler yenilikçi ekoturizm için heyecan verici gelişmelere yol açmaktadır (Stronza & Durham, 2008).

Ekoturizm konusunda eğitim veren kurumların ders içerikleri incelendiğinde kapsamının genel olarak çevresel faktörler üzerine olduğu görülmektedir. Çevre ve ekoturizm arasındaki sıkı ilişki nedeni ile çevresel unsurların ekoturizm üzerindeki etkileri ile çevrenin ekoturizme sağladığı avantajlar gibi konular işlenmektedir. Çevre ve doğal alanlar ile ilgili konular günümüz ekoturizm eğitimlerinde temel konular olarak bilinmektedir.

Bu kapsamda, ekoturizm destinasyonlarındaki su kaynaklarının durumu derslerde ele alınan ve çalışma konuları arasında gelmektedir. Su kaynaklarının durumu, ekoturizm destinasyonlarına etkileri ve çevre kirliliği gibi konular, karşılıklı olarak ele alınmaktadır. Ekoturizmin su kaynaklarına olumlu ve olumsuz etkileri bilimsel çalışmalarda ele alınmaktadır (Yolasıgırmazoğlu, 2023). Bu durum, su kaynaklarının ele alınış

biçiminin turizm sektörü açısından derslere konu olduğunu göstermektedir.

Ekoturizm eğitimlerinin çevre ve doğa odaklı derslerden oluşması nedeni ile bazı araştırmacılar tarafından ekoturizm eğitimlerinin çevre eğitimi olup olmadığı konusunda tartışmalar yapılmaktadır. Çevrenin korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir çevre unsurlarının ekoturizm kapsamında ele alınması nedeni ile çevresel eğitimlerin ekoturizm ile iç içe olduğu savunulmaktadır. Bu durum, çevre mühendisliği ve diğer mühendislik bilim alanlarının turizm bilim alanı ile ortak dersler almasını gerektirmektedir (Russell, 1994). Çevre eğitimlerinin yoğun olmasına rağmen ekoturizm lisans ve yüksek lisans derslerinde turizm odaklı derslerin de oldukça fazla olması nedeni ile ekoturizm eğitimlerinin karma bir eğitim modeli içerisinde olduğunu ifade etmek yanlış bir çıkarım olmayacaktır.

Bu eğitimlerle birlikte özellikle farklı disiplinlerin bir arada olması nedeni ile günümüz ekoturizm eğitimlerinde gastronomi kapsamlı derslerinde mevcudiyeti görülmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki turizm eğitimlerinde gastronomi mühendisliği alanında eğitimlerin sunulduğu bilinmektedir. Gastronomi mühendisliği eğitimleri ile gıda ve turizm bilim alanların bir arada kullanıldığı dersler verilmektedir. Ekoturizm açısından durum ise yöresel ürünlerin modern teknikleri ile işlenmesi ile her iki konu arasında ilişkinin kurulması durumunu ortaya çıkarmaktadır (Akyurt & Yolasıǧmazoğlu, 2023).

1.3. Ekoturizm Eğitiminin Önemi

Son yıllarda gastronomi alanında görülen ilerlemeler, ekoturizmde de etkilerini göstermektedir Ekoturizm eğitimlerinin temel olarak önemini çevresel ve ekonomik olarak ele almak mümkündür. İstihdama ve ülke döviz gelirlerine etkisi ekonomik olarak etkisini ortaya koyarken, çevre konusunda insanların

bilinçlenmesi ve doğaya karşı korumacı tavırların ortaya çıkması da çevresel açıdan önemini göstermektedir.

Ekoturizmi üniversite turizm programlarına entegre etmek, eğitimcilerin öğrencilerin sağlam sürdürülebilir uygulamalarla tanıştırılmasını ve çevre bilincinin artırılmasını sağlamalarının bir yoludur. Ekoturizm eğitimi geliştiren veya değerlendiren sınırlı sayıda referans bulunmuştur. Yirmi birinci yüzyıl, talep gören sektörlerde uzmanlaşmış turizm mezunlarına ihtiyaç duymaktadır ve sürdürülebilirlikle ilgili her şey yenilikçi ve talep görmektedir. Ekoturizmin dayandığı şeyin uygulanabilirliğine yönelik etik bir sorumluluk duygusu, ekoturist operatörü veya ilgili işgücü olmak isteyen herkeste beslenmelidir (Haarhoff & Turner, 2013) . Ancak mezunların ekoturizm girişimleri kurarken karşılaştıkları zorluklar, sadece turizm düzenlemelerinin labirentinde pazarlık yapmaktan ve uzak yerlerde yeterince korunmamış fırsatları teşvik etmekten çok daha geniş ve karmaşıktır. Mezunlar ayrıca bilgili olmalı ve denklemin insan kısmı etrafında çalışmalıdır. Vahşi doğanın ve insan yerleşimlerinin bulunduğu yerlerde her zaman bulunan kültür, ekoloji ve politika çeşitliliği her zaman karmaşık zorluklar sunmaktadır (Mchunu & Hlengwa, 2018).

Modern akademi, bir pansiyon resepsiyonisti, safari rehberi veya operatör gibi sadece çalışanlardan daha fazlası olan ve aynı zamanda değişimin ihtiyaçlarına yanıt olarak fırsatları belirleyip değerlendirebilen yenilikçi girişimciler olan mezunlar yetiştirmek için yerel ve uluslararası baskı altındadır. Kamuoyuna duyurulan veya pazarlanan bir ürün olarak ekoturizm, 1980'lerde imzasını gerçekleştirmiştir. Bu nedenle, akademinin gelişmekte olan ve endüstriyi sadece bilgi aktarıcısı olmaktan çıkarıp aynı zamanda üretici ve sağlayıcısı haline getirmede yenilikçi olma çabasına geçilmiştir. Ancak doğası gereği, geniş açık alanlar, çevrenin harika cazibesi, araştırma için yerler olarak görülmüştür. Bu nedenle, ekoturizmin eğitimlerinde verilen bilgilerin insanların doğal alanlara

karşı duyarlılığını arttırdığı ve çevre bilinci oluşturduğu bilinmektedir. Bu yönü ile de ekoturizm eğitimlerinin nitelikli olarak verilmesi halinde, çevre konusunun daha da önemle ele alınacağı düşünülmektedir (Huang vd., 2023).

Ekoturizm eğitimi, turizmin yönetilme biçimini şekillendirebilecek ve nihayetinde kitle turizmi sektörünü yeniden tanımlayabilecek kişiler için hayati öneme sahiptir. Üniversite ortamında ekoturizm eğitimi, mevcut veya gelecekteki turizm sektörü üyelerinin sorumlu çevresel davranışlarını doğrudan etkileyebilir. Ancak, üniversite öğrencilerine doğal alanların ve yerel kültürlerin sürdürülebilirliği konusunda eğitim vermek, yalnızca sorumlu turistleri ortaya çıkarmaktan daha fazlasını yapabilir. Yurt içinde veya yurt dışında eğitim gören öğrenciler, ziyaret ettikleri benzersiz yerleri öğrenme ve keşfetme ve ardından çeşitli şekillerde o toplulukta para harcama arzusuna sahip olabilir; bu, yerel ekonomi, koruma ve yorumlama ekoturizm ilkelerini destekleyen bir kavramdır (Jayasekara vd., 2024).

Turizm öğrencilerine yüzde yetmiş sürdürülebilirlik ilkeleri aşılanmazsa, ekoturizmin teknik yönlerinin eklenmesi asgari düzeyde gerçekleştirilebilir çünkü turizmdeki gelecekteki liderler, içsel ve dışsal motivasyonel bir bileşen içeren sorumlu turizm ilkelerine değer vermeyebilir. Bu nedenle, öğrencileri olası gerçek yaşam deneyimlerine hazırlamak önemlidir. En azından, öğrenciler daha güçlü bir ekoturizm ve sorumlu seyahat anlayışını koruyacaklardır. İdeal olarak, bireysel ve toplumsal refah için etik bir çerçeve ile birleştirilen ekolojik okuryazarlık, bireylerin profesyoneller ve vatandaş liderleri olarak çevresel ve sosyal ekolojik yöneticiler olmaları için temel sağlamaktadır (De Grosbois & Fennell, 2022).

Turizm, dünyada kaynak, para, servet ve iş üreten en önemli sektördür. Turizm, doğal çevreyi doğrudan yansıtan endüstridir.

Çevresel boyutları nedeniyle turizm, ekolojik faktörlerden giderek daha fazla etkilenmektedir. Turizm ürünleri azaltılabilir, yok edilebilir ve/veya temel özellikleri değiştirilebilir. Bu nedenle ekoturizm, sürdürülebilir turizme katkıda bulunabilecek gerekli turizm özelliklerine sahiptir. Ekoturizmin turizmin bir parçası olarak yönetimi, doğal olarak çevre konusunda eğitilmiş bireyler gerektirir. Turizm ürünleri ve çekiciliği, bilgili ziyaretçilere bağlıdır. Profesyonel bir bakış açısı turizmdeki en önemli birimdir ve çevre eğitimi turizmin sürdürülebilirliğine katkıda bulunabilmektedir. Lokasyonun çevresel özelliklerine bağlı olarak, her zaman çevresel etkiler, bunların yönetimi ve düzeltici önlemler vardır. Çevre bilgisi olmadan herhangi bir turizm geliştirme planı yalnızca başarısız sonuçlara yol açabilir. O zaman önemli olan turizmde çevre konusunda okuryazar ve eğitilmiş personele sahip olmaktır (Setini vd., 2021).

Turizm ve eğlence tesislerinin çeşitli bölümleri için üniversite kabul oranları eğitimin önemini açıkça göstermektedir. Bu eğitim genel bilgi veya özel eğitimidir; kalıcı veya hizmet içi eğitim programı olabilir. Buna rağmen, sağlık ve zindelik, rekreasyon ve elektronik turizm eğitimi, doğal, kültürel, şehir, spor ve ekoturizm gibi diğer tüm eğitim türlerinden daha popülerdir. Bu, tüketicilerin ekoturizm talebini yaratmada birçok çelişkiye rağmen böyledir. Eğitim hedefi, ekoturizm şirketleri için çevresel olarak eğitilmiş yeni iş türleri ve yeni pazarlar için kaliteli insan kaynaklarına yatırım yapmaktır. Bu iç çelişkinin varlığından yola çıkarak, özellikle üniversite eğitiminde turizm eğitiminde ekoturizmin kullanılmasının öneminin ortaya konması gerekmektedir (Gilbert, 2003; Tauro vd., 2021).

1.4. Ekoturizm Eğitimindeki Zorluklar

Kurumlar tarafından ekoturizm olarak tanımlanan derslerin sunumunda ve içeriğindeki değişkenlik önemlidir. Eğitimlerde hem

öğrenci hem de eğitimci perspektiflerini temsil etmeye odaklanmak gerekmektedir. Ekoturizmin ülke coğrafyası genelinde ve üniversiteler arasında nasıl öğretildiği arasındaki tutarsızlıklar da dahil olmak üzere çeşitli konulara dikkat edilmesi gerektiğini göstermektedir. En önemlisi, standartlaştırılmış bir ekoturizm müfredatının olmaması, hem öğrenci öğreniminde hem de sektöre hazır olma durumlarında bir eşitsizliğe yol açmaktadır. Bu araştırma daha sonra bu öğretim tutarsızlıklarını, kaliteli bir ekoturizm eğitim programını neyin oluşturduğunu belirlemek için net göstergelerin gözden kaçırılması nedeniyle standartlardaki düşüşe bağlamaktadır (Tauro vd., 2021).

Yerleşik ekoturizm standartlarının eksikliğine ve politika ile ilgili bir soruna ek olarak, aynı nokta üniversite programları ile rekreasyon ve turizm yönetimi veya bilim meslekleri arasında belirgin bir kopukluğa da işaret etmektedir. Ekoturizm öğretimi ve programlamasının ana alanlarında ekoturizm için standart göstergelerin eksik olması, öğrencilerin tam olarak ne öğrendiklerini ve nasıl 'endüstriye hazır' olarak görülebileceklerini sorgulanmaktadır. Özellikle, yerleşik gereksinimleri olmayan ekoturizm programları, öğrencileri gelecekte ekoturizm alanında lider bir rol üstlenmeye hazırlamamaktadır. Açıkçası, bir çalışma programı olarak ekoturizm, turizm çalışmalarındaki program tekliflerinin daha yerleşik alt alanlarından farklıdır. Bununla birlikte, bir turizm alanı olarak, ekoturizm programlarının erken gelişimi ve büyümesinde ifade edilen sorunların tam kapsamının açıkça ortaya konması gerekmektedir (Manowaluilou & Vitheepradit, 2022).

Ekoturizm için müfredat ve öğretim standartlarının eksikliğinin yüksek öğrenimde önemli bir sorun olduğunu belirlenmiştir. Ekoturizm ders öğretimi için tutarlı bir müfredatın olmaması, farklı kolej ve üniversite programları arasında birçok tutarsızlığa neden olmaktadır. Öğretim açısından, daha zengin standartlar olmadan, ekoturizmdeki birçok dersin alakasız olması

veya doğal kaynak yönetimi, etik ve korumayı çok zayıf bir şekilde kapsayarak genel turizm ve rekreasyon yönetimine daha fazla vurgu yapması muhtemeldir. Bu, hükümetler ve seyahat endüstrisi tarafından yüksek nitelikli ekoturistler olarak kabul edilebilecek öğrencileri ve mezunları şaşırtabilmektedir. Ancak, gerçekte eğitimleri ve öğretimleri korumaya, çevreye ve doğal kaynak süreçlerine ve eko-okuryazar bir tur programı geliştirme becerilerine odaklanmamıştır (Chumphong & Embree, 2022; Huang vd., 2023).

Yükseköğretim kurumlarındaki öğretim görevlileri için en büyük zorluk, özellikle ders kitabı ve öğretim geliştirme için hiçbir rehberlik bulunmadığında, hangi içerik konularının ve alıştırmaların ders çalışmalarına dahil edilmesinin en etkili olduğunu belirlemektir. Ekoturizm ve daha geniş çevre turizmi birçok doğal ve kültürel cazibe merkezinin kalitesini belirlediğinden, tutarlı bir müfredatın geliştirilmesi, sektörün turları başarıyla yönetmek ve yönetim ve operasyonlara etkili bir şekilde katılmak ve ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel sorumluluğun kendi katılımlarını sağlamak için gerekli eğitime sahip yeni mezunları belirlemesine yardımcı olacaktır. Ekoturizm alanındaki profesyonellerin bir araya gelerek, eğitimlerde kullanılmak üzere bir ekoturizm programının gerekli bileşenlerini iş birliği içinde tartışmaları ve böylece ortak bir müfredatın benimsenmesi veya program akreditasyonu için bir kılavuz olarak kullanılması için açık bir ihtiyaç vardır (González-Herrera v& Giralt-Escobar, 2021).

Ekoturizm eğitiminin en kritik bileşenlerinden biri, öğrencilerin sınıf teorisinin gerçek hayattaki uygulamasını deneyimlemelerini ve böylece mesleki hazırlığı geliştirmelerini sağlayan ilgili alan deneyimlerinin dahil edilmesidir. Öğrenme ve öğretme ortamları programları mesleki ve işyeri hazırlığını ön plana çıkarmak gerekmektedir. Mevcut araştırmalar, ekoturizm eğitimiyle ilgili olarak, bu felsefi ve politika temelli mantıksal birleşme noktalarının henüz tam olarak gerçekleştirilmediğini göstermektedir.

Bu nedenle, mevcut mezunların eğitim ve mesleki gelişim durumunu değerlendirmek önemlidir (Poudel vd., 2024).

Deneyimsel eğitimi, endüstriye gömülü bir öğretim ve öğrenme yöntemi olarak baltalayabilecek bir faktör, saha çalışması fırsatlarına sınırlı erişimdir. Ekoturizm ders açıklamaları ve ekoturizm gezilerinin incelenmesi ve analizi, sahayla etkileşim olduğunu göstermektedir. Çeşitli dış faktörler, saha çalışması operasyonlarına erişimi sınırlayabilmektedir. Coğrafi kısıtlamalar, metropol üniversitelerinde sahaya erişimin önündeki temel bir engeldir. Birçok ekoturizm eğitiminde öğrencileri uzun saha gezilerine götürmenin talepleri ve maliyetleri önemlidir. Bu sorunların çözümü üniversitelerin yetersizliğini ortaya koymaktadır (Andari, 2023). Maliyet sorunları günümüz ekoturizm eğitimlerinin en önemli sorunları arasında gelmektedir. Bu sorunların giderilmesi için ülke bazında ciddi yatırımlar ve girişimler yapılması gerekmektedir.

Kaliteli öğretime olan bağlılıkları nedeniyle, öğretim üyelerinin sürekli öğrenmeleri gerekir. Öğretim üyeleri zaten zaman açısından sıkıntı çekmektedir; bu nedenle, lisans veya lisansüstü müfredat geliştirme genellikle kaliteli içerikten yoksun ekoturizmle ilgili müfredatlar tarafından kolaylaştırılır. Öğretim üyeleri, tüketicileri küresel çapta 'sıcak' bir konu olan ekoturizm konusunda eğitmek için yetkin ve kendine güvenen olmalıdır. Öğrenciler gibi, onlar da mesleki gelişime ihtiyaç duyarlar. Öğretim üyeleri genellikle bilinçli veya bilinçsizce tercih ettiklerini öğretir ve ekoturizmi kariyer olarak seçen birkaç öğrenci, bilgilerini etkili bir kişiden, öğretim üyesinden toplar. Saygın öğretim üyelerinin, gelecek vaat eden bir ekoturizm öğrencisine bir eğitim kurumu önermesi için, kurumun öğretim üyesi gelişimi sağlamaya kendini adanması gerekir. Üstün profesyoneller kitaba göre öğretmez; istisnai eğitimciler, derinlemesine uzmanlık kazanmak için sürekli öğrenir. Uygun ekoturizm metodolojileri sunan ortaklıklar, öğretim

üyelerinin sürdürülebilir uygulamalar ve çağdaş araştırmalarla tanışmasını sağlamak için tasarlanabilir. Bugün moda olan, yarın standart olmayabilir ve sektörlerinde sürdürülebilir olmayanlar modası geçmiştir; öğretim görevlileri hareketsiz bırakılmamalıdır. Sürekli öğretim görevlisi eğitimi, kaliteli güvenceli öğretime eşittir (Setini vd., 2021).

2.Ekoturizm Eğitiminde Yenilikçi Yöntemler

Ekoturizm alanında eğitim yöntemlerinin her geçen gün farklı olarak ele alınması durumu söz konusudur. Eğitimlerin daha nitelikli ve kalıcı olması için bu yöntemlerin uygulanması, öğrencilerin ekoturizm konusunda bilgi ve de bilinç düzeylerinin artmasına yardımcı olacaktır. Yenilikçi yöntemlerin uygulanması veya müfredatlarda yer edinmesi uzun bir süreç olacağından, üniversitedeki eğitimcilerin bu yöntemlerin temellerinin atılması için bir an önce farklı kurumlarla işbirliği yaparak, eğitime yenilikçi yaklaşımları dahil etmesi uygun olacaktır.

2.1. Deneyimsel Öğrenme

Deneyimsel öğrenme, öğrencilere genel bilgi verilmesi yerine, doğrudan deneyimler yoluyla bilgi edindikleri bir süreçtir. Saha gezileri sırasında öğrenciler, akademik personel, araştırmacılar ve/veya uygulayıcılarla küçük gruplar halinde çalışırlar. Öğrenciler, uygulamalı etkinliklere, vaka çalışmalarına veya rol yapma egzersizlerine katılarak ve yöneticiler, yerel halk veya turistlerle görüşmeler yaparak teorik kavramların saha ortamlarında nasıl uygulandığını anlarlar ve bu tür emsallerin anlatımlı rehberli turlarıyla yapılan eğitim ziyaretleri, dersleri bölerek tartışma ve fikir alışverişini teşvik etmenin popüler ve etkili yöntemleri gibi görünmektedir. Yaban hayatı gözlemci izi geliştirme, anketler veya yerinde araştırma gibi diğer etkinlikler, öğrencilerin öğrenilen bilgidan yararlanma yeteneklerini test edebilir ve ilgili belirtilmemiş

modelleri aktarma ve uygulama yeteneklerini genişletebilmektedir (Abbas vd., 2021).

Ekoturizm eğitiminde bilişsel yüz yüze bir yöntem olarak deneyimsel öğrenmeye atıfta bulunan eğitim uygulamaları ve yöntemleriyle ilgili bir giriş alt bölümüdür. Deneyimsel öğrenmenin temel yöntemsel ve örgütsel özellikleri sunulur. Deneyimsel öğrenmenin, ekoturizm konularıyla ilgili coşkuyu ve entelektüel katılımı teşvik ederek yerel çevreye, yerel kültüre ve sürdürülebilir davranış değişikliğinin merkezinde yer alan insanlara karşı sorumluluk, empati ve bağlılık duygusu yaratma potansiyeli eleştirel bir şekilde tartışılmaktadır (Marin, 2015).

Üniversitelerin deneyimsel bileşenleri akademik programlara dahil etme konusundaki kapsamlı çabaları bağlamında, ekoturizm eğitimi alanında, genel olarak ekoturizm programları için öğretim uygulamaları ve özel olarak ekoturizm eğitime özgü özellikler hakkındaki bilgi gövdesine katkıda bulunan alakalı bulgular bulunmaktadır (Mchunu & Hlengwa, 2018). Kişisel deneyim yoluyla öğrenme ve ardından bu deneyimler üzerine düşünme, yapılandırmacı öğrenme teorisiyle yakından ilişkili bir süreç olan deneyimsel eğitimin temel dayanağıdır. Bu pedagojinin gücü ve akademi ile endüstride yarattığı olumlu geri bildirimler oldukça açık olsa da, ekoturizm programlarında deneyimsel eğitim üzerine literatürde gerçek sorgulama nadirdir. Önceki araştırmaların çoğu, ekoturizme odaklanmak yerine turizm eğitiminde pratik eğitimi ele alırken genellikle genel bir yaklaşım benimsemiştir (Huang vd., 2023).

Deneyimsel öğrenme öğrencilerin ekolojik sorunları anlamalarını ve turizmin beklenmeyen olumsuz etkilerini keşfedip ele alırken uygun turizm uygulamalarına ilişkin farkındalıklarını artırebilmektedir. Sürdürülebilir turizm uygulamalarının eleştirel bir şekilde incelenmesi ve uygulanması için turizm ve çevreyle ilgili

doğal ve sosyal bilimlerde bilgi edinilmesi gerekmektedir. Uygulamalı katılım, daha doğal ve çok duyulu öğrenme ve tüm vücudu kapsayan deneyimler yaratma olasılığını artırdığı için bu tür bilgiye erişmenin daha etkili bir yolu olarak görülmektedir. Sonuç olarak, saha çalışmaları bu açıdan önemli bir rol oynamaktadır. Saha çalışmaları konunun anlaşılması üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir ve kişisel gelişim için daha fazla olasılık açmaktadır. Ziyaretçiler hareketlilikten, doğadan ve bilim insanlarına yakınlıktan, yazılanların ötesine geçen özel içgörüler elde edebilmektedir (González-Herrera v& Giralt-Escobar, 2021).

Saha çalışmalarının gücü, öncelikle bireyselleştirilmiş ve eyleme yakın olması olarak görülmektedir. Bu temelde, alıcı öğrenme gerçekleşebilmektedir. Bir saha gezisinin sonunda, teorik ifadeler daha anlamlı ve ortak bir saha deneyimine dayandıkları için tortular sürdürülebilir olabilmektedir. Tartışmaların odak noktası, ağırlıklı olarak, olağan ders bağlamında çözilemeyen karmaşık, disiplinler arası konulara ayrılmıştır. Bu bağlamda gezilerin doğası, organizasyonu ve öznel faydası, gerçekleştirilen bir saha çalışması temelinde tartışılmıştır. Sahaya ayrılmış bir proje rotasındaki çalışanlarla röportaj yapılmıştır. Öğrenciler, vakada test edilen konuların bulunduğu saha çalışmalarından derinlemesine öğrendiklerinde, öğrenme zenginleşir ve daha derin bir anlayış veya bilgi aktarımı için fırsat vardır. Daha iyi bilginin yanı sıra, turizm gibi alanlarda pratikte daha iyi öğrenilen beceriler de gereklidir. Bu, saha çalışmaları yoluyla yapılmaktadır (Zhang vd., 2021).

Özetle, deneyimsel öğrenme ekoturizm eğitimleri için vazgeçilmez bir unsurdur. Ancak, ülkemizde ekoturizm eğitimlerinde gerek finansal sorunlar gerekse de üniversitelerin yetersiz müfredatları nedeni ile bu durum gerçekleşmemektedir.

2.2. Sanal Gerçeklik

Ekoturizm eğitimlerinin mali açıdan öğrencilere ve üniversite yönetimlerine zorluklar yaşatması nedeni ile bazı araştırmacılar tarafından sanal gerçeklik uygulamalarının eğitimlerde uygulanabileceği önerisi sunulmaktadır. Maliyetlerin azaltılması ve ekoturizm destinasyonlarının daha gerçekçi bir şekilde ele alınması için sunulan bu öneriler bazı eğitimlerde uygulanmaktadır. Ancak, sanal gerçeklik eğitimlerinde maliyetlerinin olacağının düşünülmesi gerekmektedir.

Sanal gerçeklik (VR), deneyimsel yapısı nedeniyle turizm eğitimi alanında son derece yararlı olabilir. VR, kullanıcının deneyimleyebileceği gerçek bir ortamı simüle eder ve turizm durumunda bu, öğrencilere misafirleri sözlü olarak nasıl karşılayacaklarını öğretmekten otellere varış öncesi turlar sunmaya kadar her şey olabilir. Ekoturizm eğitiminde VR, coğrafi sınırlamalar olmaksızın saha çalışmalarının tüm yeteneklerini ve becerilerini sunabilmesi açısından yenilikçidir. Simülasyonların dahil edilmesiyle öğrenciler, normalde zaman, kaynak ve etik kaygılar açısından önemli sınırlamalar taşıyacak olan yerleri ziyaret edebilir veya turist davranışlarına tanık olabilir. Ek olarak, VR'nin fotogerçekçiliği, destinasyon pazarlama kuruluşlarının bir konumun özünü benzersiz bir satış noktası olarak yakalamasını sağlamaktadır (Bugarin vd., 2021).

VR turizmde tartışıldığı sürece, broşürler ve kitapçıklar gibi diğer, daha az ikna edici veya karmaşık ortamların sınırlamalarını hafifletebileceği de önerilmiştir. Destinasyon pazarlaması için ideal bir VR arayüzünün geliştirilmesi ayrıntılı olarak açıklanmış ve bir vaka çalışması, VR'nin ortaokul öğrencilerini eğitmede yararlılığını göstermiştir. Olası VR ekoturizmiyle ilgili bir araştırma odağı, teknolojik ilgi, gelişme veya sanal turiste odaklanmıştır. Ekoturizm alanında VR'nin eğitimsel avantajlarıyla bazı örtüşmelere rağmen,

literatür, teknolojinin turizm bölümleri ve okullarındaki pedagojik etkileriyle sınırlıdır. VR'nin ekoturizm eğitime nasıl uygulanabileceğini ana hatlarıyla açıklayacak, eğitim kurumlarında başarılı bir şekilde kullanılmasını belgeleyecek ve bu bağlamda benimsenmesinin önündeki engelleri tartışacaktır (Gössling, 2021).

Sanal gerçeklik başlıkları, korunan alanlar içinde eğitim oyunları için artırılmış gerçeklik sistemleri veya video kaydı ve fotoğrafçılığı için dronlar gibi yeni ekipman türlerinin hızla geliştirilmesinin yanı sıra, daha önce bağımsız olarak geliştirilen farklı ilgi alanlarını birbirine bağlayan yeni bir yaklaşımın, ekoturizm peyzaj yönetimine katılabilecek yeni profesyoneller, doğa severler yaratabileceğini düşünüyoruz. Bu yaklaşımın en büyük avantajlarından biri, turizm sektörünün gelişimi ve bu tür faaliyetlere olan artan ilgiyle ortaya çıkan değişikliklere nispeten hızlı bir şekilde yanıt verebilmesi ve uyum sağlayabilmesidir. Bununla birlikte, alanlar çeşitlendirilmiş ve her kişinin kişisel eğilimlerine uyarlanmış olsa da, yine de etik ve sürdürülebilirlik ilkelerine tam olarak uygun şekilde ekoturizmi yönetme ve geliştirme ilkelerine dayanmaktadır (Charkina vd., 2022).

2.3. Yapay Zekâ

Yapay zeka teknolojileri günümüz yaşamında kendine daha fazla yer bulmaktadır. Turizm sektöründe müzelerde, satın alma davranışlarında ve turistlerin tatil tercihlerinde yer edinmeye başlamıştır. Bu nedenle, bazı eğitim kurumları yapay zeka uygulamalarının da ekoturizm eğitimlerinde kullanılabileceğini savunmaktadır.

Ekoturizmde yapay zekanın eğitime entegrasyonu, kişiselleştirilmiş öğrenme sistemleri ve otomatik değerlendirme araçları da dahil olmak üzere çeşitli şekillerde gerçekleşmektedir. Bu nedenle, sınıfta yapay zekâ kullanmak veya alternatif olarak, sınıf dışında öğrenci öğrenimini yönlendirmek daha yaygın olabilir.

Yapay zekanın ekoturizm eğitiminde kullanılmasının, öğrencilere çeşitli yöntemler kullanarak büyük verileri incelemeyi öğretmede önemli hale geldiği bilinmektedir. Bu durum, öğrencilerin ilgisinin çekilmesi ve gelecek ile bağlantılarının kurulması açısından önemlidir (Thommandru vd., 2023).

Bu tür sistemler, öğrencilerin öğrenme platformu, öğrenci anketleri, öğrenme yönetim sistemlerinden gelen veriler veya sistemden elde edilen diğer veriler aracılığıyla sunulan soruları nasıl yanıtladıklarına göre her öğrenci için en iyi olanı belirlemek için yapay zekayı kullanmaktadır. Uyarlanabilir öğrenme sistemleri öğrenci verileriyle çalışmakta ve her öğrencinin ihtiyaçlarına ve de öğrenme stillerine özgü içerik sağlamaktadır. Bir düzine veya daha fazla uyarlanabilir öğrenme şirketi dünyanın dört bir yanındaki çeşitli eğitim sağlayıcılarıyla çalışmaktadır. Uyarlanabilir öğrenme her zaman yüksek öğrenimle ilgili değildir. Bu sistemler K-12 eğitiminde de kullanılmak üzere talep edilmektedir. Engelli öğrencilerin uyarlanabilir bir öğrenme ortamında öğrendiklerinde puanlarını nasıl iyileştirdiklerini göstermek için nasıl kullanılabileceğini görmek nispeten kolaydır. Aynı zamanda, uzaktan eğitime yapay zeka teknolojilerini entegre ederken erişilebilirlik ve eşitlik ihtiyacını ele alan çalışmalar da vardır (Iliev, 2020).

Günümüz eğitim sistemlerinde yapay zeka teknolojisinin gelişimi, özellikle eğitim kurumlarında uygulamalarından alınan dersler, gelecekteki araştırmalar ve uygulamalar için zengin bir ortam sunacaktır. Bu tür araştırmalar, aynı olan ve potansiyel başarılar ve başarısızlıklar hakkında uygulamalar sunan ekonominin çeşitli sektörlerini de tanımlayabilir. Bu fikir göz önüne alındığında, incelenecek bazı ek araştırmalar, yapay zekanın bir değerlendirme aracı olarak doğrulanmasını, eşit olarak dağıtılmış öğrenmeyi nasıl sağlayabileceğini ve eğitimcileri yapay zekâ teknolojileriyle değiştirmenin potansiyel damgası göz önüne alındığında, öğretim

üyelerinin yapay zeka teknolojilerini öğrenmeleri için en iyi uygulamaları ele alabilmektedir (Charkina vd., 2022).

Sonuç ve Öneriler

Hızlanan teknolojik yenilik ve çağdaş olayların bir sonucu olarak küresel yükseköğretimde yeni bir çağın başlangıcı, gelişmiş telekomünikasyonlar, araştırma, öğretimin küreselleşmesi, araştırma ve öğrenmeye disiplinler arası yaklaşımlar gerekmektedir. Ekoturizm eğitiminde dikkatlice ve açıkça ele alınması gereken çok çeşitli fırsatlar ve zorluklar bulunmaktadır. Yeniliğe ve değişime direnerek yüksek öğrenimin pedagojik zorunlulukları eskimeye düşme riski taşımaktadır. Bu nedenle, tüm öğretim üyelerinin yeni ufuklar, yeni yöntemler ve eğitim sistemleri keşfetmek için fırsatlara ve motivasyona sahip olması kritik öneme sahiptir.

Başarılı bir ekoturizm eğitiminin, disiplinler arası boşlukta ortaya çıkan bir alanda birleşen disiplinler arası bir uzmanlık zenginliği yaratmak ve yeni alanlar geliştirmek için ortak bir potansiyel vardır. Yeni disiplinler arası bölümlerin kurulması yavaş olsa da, ekoturizmin içgörülerıyla yönlendirilen yeni disiplinler arası dersler, yerleşik bölümlerle birlikte gerçekleşmek zorundadır. Ekoturizm eğitiminin yenilenmesi ve yeni yaklaşımların benimsenmesi hem üniversitelerin daha nitelikli öğrenci yetiştirmesi hem de maliyetlerin azaltılması anlamına gelebilmektedir.

Öncelikle, piyasanın pratik ihtiyaçlarına odaklanan daha disiplinlerarası "silo-yıkıcı" derslere ihtiyaç vardır. Dersler hem ekoturizmin doğal bilim yönünü hem de ekoturizmin sosyolojik ve insani boyutlarını kapsamalıdır. Öğrenme ürünü, çalışan bir ekoturizm mekanı için makul bir tasarım ilkeleri kümesi olacaktır. Dahası, bu programları oluştururken bölgesel turizm endüstrimizle işbirliği yapmamız gerekir. Üniversite yönetim kurullarımıza verilen yerel sesler, aktif, karşılıklı olarak ödüllendirici topluluk bağlantıları geliştirmeye ve program için fon sağlamaya yardımcı olabilir. Pazar

araştırması, birçok insanın sadece macera için ekoturizm derslerine katılmak istediğini; çoğunun sertifika veya niversite kredisiyle motive olmadığını göstermektedir.

Ders sunumunun pratik yönleri de önemlidir. Ekoturizm ğrencileri sektörün uygulamalı iş becerilerine sahip olmalıdır. Buna göre, entegre saha çalışmaları deneyimleri ve iş stajları programlarımızın önemli bir parçası olacaktır. Birinci sınıftan başlayarak bir dizi yarıyıl boyunca yürütülen ğrenci projeleri, yalnızca kk, toplum tabanlı ekoturizm işletmelerindeki profesyonel rolleri kopyalamakla kalmayacak, aynı zamanda öğrencileri böyle bir girişimin gerçek dünyadaki idari mekanizmalarıyla da tanıştıracaktır.

Ekoturizmde eğitim konusunda yapılan çalışmaların betimsel içerik analizi yardımı ile ortaya konması, gelecekte yapılacak çalışmaların daha açık bir şekilde yapılabilmesine olanak sağlayacaktır. Betimsel içerik analizi, bilimsel bir konu hakkında daha önce yapılmış olan çalışmaların yöntem, amaç, hedef, yer ve diğer bilimsel bilgilerinin özetlenmesi anlamı taşımaktadır (Ültay, Akyurt & Ültay, 2021). Bu şekilde yapılacak olan çalışmalar ile ekoturizmde eğitim konusunda yapılan çalışmalar özetlenmiş olacaktır.

Ekoturizm eğitimindeki zayıflıklara bir çözüm, farklı deneyim tabanlı disiplinleri kapsayan kapsamlı, disiplinler arası derslerin geliştirilmesidir. Ekoturizm bütünsel bir alandır ve herhangi bir belirli uzmanlık alanının kapsamı değildir. Müfredatın, alanı tam olarak kapsayabilmesi ve öğrencilere birden fazla bakış açısı sunabilmesi için bu kesişen uzmanlık ve bilgi çerçevelerinin çeşitliliğini yansıtması gerekir.

Üniversitelerdeki ekoturizm eğitimi incelen-diğinde, ekoturizm eğitimlerinin özellikle yüksek lisans derecesinde önemle ele alındığı görülmüştür. Müfredatlar her niversite de birbirine

benzer nitelikte olmakla birlikte, bölgelere göre farklı birkaç dersin olduğu belirlenmiştir. Ancak, burada görülen önemli eksiklik, yüksek lisans öncesi lisans programının olmaması ve yüksek lisans sonrası doktora derecesinde bir program olmamasıdır. Bu durum, ekoturizm eğitimlerinin niteliğinin artırılması ve uzman ekoturizm bilim insanlarının yetiştirilememesi anlamını taşımaktadır. Bu durumun yüksek öğretim kurumunca değerlendirilmesi ve uzmanlaşmayı sağlayacak eğitimlerin verilmesi uygun olacaktır.

Akademi ve ekoturizm endüstrisi arasında ortaklıklar kurmak, ekoturizm eğitimi geliştirmede kritik bir bileşendir. Üniversiteler, ekoturizm operatörleri, devlet kurumları ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlarla güçlü çalışma ilişkileri kurabilir. Bu ortaklar aracılığıyla, okullar ekoturizmin karşı karşıya olduğu güncel sorunlar hakkında mükemmel içgörüler elde edebilir. Sonuç olarak, öğrenciler eğitimlerini uygun becerilerle tamamlar ve ekoturizmin mevcut durumu hakkında hazırlıklı ve bilgili olurlar. Bu nedenlerden dolayı, ekoturizm eğitimlerinin yenilikçi yaklaşımlarla ele alınması ve mevcut sorunların çözümleri için farklı bakış açıları ile müfredatlara dersler eklenmesi uygun olacaktır.

Kaynaklar

Abbas, E. W., Jumriani, J., Syaharuddin, S., Subiyakto, B., & Rusmaniah, R. (2021). Portrait of Tourism Based on River Tourism in Banjarmasin. *The Kalimantan Social Studies Journal*, 3(1), 18-26.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve Ekoturizm Rehberliği Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin Bibliyometrik Analizi, *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 56–70.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler* Cilt-2, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliǧinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliǧi, *International Social Sciences Studies Journal*, 8(102), 3222–3236.

Akyurt, H. & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliǧi ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Akyurt, N. (2024). Ekoturizmde Su Kaynakları ve Çevresel Sorunlar, Editör: Doç. Dr. Hakan AKYURT, *Ekoturizmde Destinasyon Yönetimi ve Pazarlaması*, (ss.118-147), Ankara: Bidge yayınevi.

Andari, R. (2023). Educational Tourism and Community-Based Ecotourism: Diversification for Tourist Education. *Journal of Tourism Education*, 3(2), 97-108.

Bugarin, D., Veličković, S. K., & Tucović, M. (2021). Potentials of cultural-historical and tourism heritage for the

development of tourism in the Timok region. *Serbian Journal of Management*, 16(1), 201-212.

Charkina, T., Pikulina, O., Zadoja, V., & Tsviliy, S. (2022). Improvement of the tourism industry management due to introduction of new trends and types of tourism. *Journal of Sustainable Tourism*. 18(2), 27-38.

Chumphong, O., & Embree, S. G. (2022). Content-based instruction: Youth english training course for mangrove forest conservation and ecotourism. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 18(1), 45-56.

De Grosbois, D., & Fennell, D. A. (2022). Sustainability and ecotourism principles adoption by leading ecolodges: learning from best practices. *Tourism Recreation Research*, 47(5-6), 483-498.

Gilbert, R. J. (2003). Ecotourism and education for sustainability: A critical approach. *International Review for Environmental Strategies*, 4(1), 75-83.

González-Herrera, M. R., & Giralt-Escobar, S. (2021). Ecotourism and theories of learning/education. In *Routledge Handbook of Ecotourism* (pp. 291-305). London: Routledge.

Gössling, S. (2021). Tourism, technology and ICT: a critical review of affordances and concessions. *Journal of Sustainable Tourism*. 17(2), 89-99.

Haarhoff, R., & Turner, S. D. (2013). Developing sustainable (eco) tourism training and research plans for Ethiopian universities. *Interim: Interdisciplinary Journal*, 12(2), 12-24.

Huang, C. C., Li, S. P., Chan, Y. K., Hsieh, M. Y., & Lai, J. C. M. (2023). Empirical research on the sustainable development of ecotourism with environmental education concepts. *Sustainability*, 15(13), 10307.

Iakovoglou, V., Zaimes, G. N., Bermúdez-Cañete, M. A., García, J. L., Giménez, M. C., Calderón-Guerrero, C., & Abrudan, I. (2015). Understanding and enhancing ecotourism opportunities through education. *Int. J. Humanit. Soc. Sci*, 9, 2760-2764.

Iliev, D. (2020). The evolution of religious tourism: Concept, segmentation and development of new identities. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 12, 258-271.

Jayasekara, K. D. D. S., Rajapaksa, D., & Gunawardena, U. P. (2024). Impacts of environmental knowledge, motives, and behavior on ecotourism. *Sustainability*, 16(11), 4724.

Manowaluilou, N., & Vitheepradit, A. (2022). Community Preparation and Competency Development for Ecotourism Management in the Wang Nam Khiao-Pha Khao Phu Luang Forest Reserve. *ABAC Journal*, 42(4), 135-152.

Marin, D. (2015). Study on the economic impact of tourism and of agrotourism on local communities. *Research Journal of Agricultural Sciences*, 47(4), 160-163.

Mchunu, P. J., & Hlengwa, D. C. (2018). Field learning the ecotourism way: Perspectives of students at the Durban University of Technology. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 7(3), 1-14.

Poudel, S., Wickramasinghe, D., Mukherjee, M., Chowdhoree, I., Chimi, C., Mishra, B., ... & Shaw, R. (2024). The status and prospect on nature-based solution in South Asia: A policy-based analysis. *PLOS Climate*, 3(3), e0000289.

Riaz, A. R. (2022). Ecotourism evaluation of concepts and impact on germany. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 28(S6), 1-16.

Russell, C. L. (1994). Ecotourism as experiential environmental education? *Journal of Experiential Education*, 17(1), 16-22.

Setini, M., Wardana, I., Sukaatmadja, I., Ekawati, N., Yasa, N., & Astawa, I. (2021). Policy models for improving ecotourism performance to build quality tourism experience and sustainable tourism. *Management Science Letters*, 11(2), 595-608.

Stronza, A. & Durham, WH (Ed.). (2008). *Amerika'da ekoturizm ve koruma* (Cilt 7). New York: Cabi Pub.

Tauro, A., Ojeda, J., Caviness, T., Moses, K. P., Moreno-Terrazas, R., Wright, T., & Rozzi, R. (2021). Field environmental philosophy: a biocultural ethic approach to education and ecotourism for sustainability. *Sustainability*, 13(8), 4526.

Thommandru, A., Espinoza-Maguiña, M., Ramirez-Asis, E., Ray, S., Naved, M., & Guzman-Avalos, M. (2023). Role of tourism and hospitality business in economic development. *Materials Today, Proceedings*, 80, 2901-2904.

Ültay, E. (2022). Primary pre-service teachers' metaphorical perceptions of the concept of environmental pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.

Ültay, E., Balaban, S. & Ültay, N. (2021). Content Analysis of the Studies Examining the Teachers' and Preservice Teachers' Views on STEM Education. *Turkish Journal of Primary Education*, 6(2), 109-125.

Yolasışmazoğlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 6(1), 112-132.

Yücel, C. (2002). Turizmde yükselen değer: Ekoturizm. *TÜRSAB Dergisi*, 219, 1-7.

Zhang, K., Wang, H., Wang, J., Li, C., & Zhang, J. (2021). Nature-based experiential learning as a framework for preparing responsible tourism practitioners. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100297.

TURİZMDE UYGULAMALI EĞİTİM, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

NİLGÜN POYRAZ¹

GİRİŞ

Toplumlarda öğrenciler ülkeleri için üretken vatandaşlar olmak üzere eğitilmektedir. Öğrencilerin bölümlerinden sadece mesleki bilgidен fazlasını hem teorik hem de pratik olarak öğrenmeleri gerekmektedir. Gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri toplumdaki birçok disiplinin teknolojilerini gölgede bırakmıştır. Ancak turizm, insanların ve yerlerin birbirine yakın olduğu en önemli uygulama alanlarından biridir. Dahası, turizm insanlar olmadan gerçekleştirilemeyecek tek uygulama alanıdır. Bir ülkenin en büyük kaynağı insanlarıdır. Küreselleşmeyle birlikte ülkelerin rekabetinde insan kaynaklarının öneminden bahsetmek mümkündür. Gelişmekte olan ülkeler de dahil olmak üzere birçok ülke eğitime yatırım yaparak pazardaki paylarını artırmaya çalışmaktadır.

Turizm süreçlerinin hızla değişen koşullarına yanıt olarak, üniversitelerin eğitim stratejilerinin de değişime uyum sağlaması

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği ABD, nilgunpoyraz28@gmail.com, Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5861-7922>

gerekmektedir. Geleceğin uzmanlarını çalışacakları ortamlara ve bu genellikle öngörülemeyen bağlamlara eşlik eden dinamik değişimlere hazırlamak her zamankinden daha önemlidir. Uzmanları eğitmek gerçekten de yüksek öğrenimin temel bir misyonudur. Bununla birlikte, turizm alanındaki çalışmaların çekiciliği büyük ölçüde uluslararası hareketlilik ve çeşitli yerlerde çalışma fırsatından etkilenmektedir. Bu nedenle, özellikle konunun karmaşıklığı ve sürekli değişen doğası göz önünde bulundurulduğunda, turizm üniversite okullarında geliştirilebilecek belirli bilgi ve beceriler beklentisi ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, üniversitelerin sosyal ortaklarla iş birliği yapması ve örgütsel ortamlardaki değişimi ve turist pazarının gereksinimlerini göz önünde bulundurarak eğitim sürecini güncellemesi önemlidir. Bu gereksinimlerin stratejik olarak uygulanması, turizm eğitimindeki en son trendlerden biridir. Bu nedenle mevcut çalışmanın konusu olmuştur.

Turizm pazarının rekabet gücü yalnızca fiziksel çevre ile değil, aynı zamanda turizm pazarındaki reklamlarda tanıtılan insan faktörü ile de değerlendirilmektedir. Türkiye'de çoğu öğrenci ve aileleri İstanbul'u çekici bir şehir olarak görmekte ve ülkenin kalbi olan orada okumak istemektedir. Birçok devlet ve vakıf üniversitesinde çok sayıda bölüm bulunmaktadır ancak turizm öğrencileri ve uzun dönemli kursları yalnızca İstanbul merkezli devlet ve vakıf üniversitelerinde mevcuttur. Birçok öğrenci turizm programlarına kayıt yaptırmada, eğitimleri sırasında birden fazla yaz okulunu kaçırmada ve üniversiteye giriş tercihlerinde gerçek istekliliklerini göz ardı ettikleri için iş bulmada veya girişimci olmada zorluk çekmektedirler. Gerçekten de üniversitelere kolay giriş eğitim kalitesini düşürebilir ve işgücü piyasasında daha fazla öğrencinin olması maaşları düşürebilir. Bu çalışmanın amacı üniversite eğitiminde uygulamalı turizm eğitiminin önemini, turizm öğrencilerinin eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunları ve olası çözümlerini belirlemektir.

Bu bölüm, üniversite düzeyinde turizm eğitimlerinin mevcut durumunu ortaya koyarak, uygulama kısmında sorunlara ve çözüm önerilerine değinmektedir. Turizm alanında eğitim alan öğrencilerin uygulama konusundaki eksikliklerinin hangi yöntemlerle giderilebileceğine ilişkin öneriler sunulmaktadır. Çalışmanın turizm eğitimi veren kurum yöneticilerine yol göstermesi ve yeni çözümler üretmelerinde bilgi veren bir niteliği sahip olması hedeflenmiştir.

1. Turizm Eğitimi ve Kapsamı

Turizm eğitimi, genel eğitim konuları arasında üniversitelerde sunulan eğitimlerden sadece birisidir. Okuyucuların konuyu daha iyi algılayabilmesi için çık kısa da olsa genel olarak eğitim kavramına değinmenin uygun oldacağı düşünülmektedir.

1.1. Eğitim Kavramı

Her çağın farklı özelliklere göre dizayn edildiği eğitim unsurları, farklı disiplinler ve disiplinlerarası eğitimler ile kendini göstermektedir. Eğitimlerin nitelik derecesi alınan eğitimlerin de ne kadar etkili olduğu ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, eğitim kavramı her alana uygun olarak çağın getirdiği yenilik ile bilimsel yaklaşımlara uygun olarak sürekli olarak gözden geçirilmesi gereken süreçleri ifade etmektedir.

Nitelikli eğitim sunulması için sadece öğretim elemanlarının yeterli olması tek bir unsur değildir, teknik ve altyapı koşullarının da eğitim içerisinde önemli bir husus olduğu bilinmektedir (Ültay, Balaban & Ültay, 2021). Eğitimlerin niteliğinin artırılması için birçok faktörün ele alınması gerekliliği bulunmaktadır. Aksi takdirde, sunulan eğitimlerin öğrenciler için yeterli derecede katkı sağlamasının mümkün olmayacağı açıktır. Eğitim konusu tüm alanlar için önemle üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. Eğitim, sektörlerin istedikleri personel niteliği ile teknik özelliklerin

bilimsel olarak sürdürülebilir bir şekilde gelişiminde etkili rol oynamaktadır (Ültay, 2022).

Eğitim kavramı genel özeti ile birçok farklı alanda insanların en küçük yaşlardan itibaren kendini geliştirmesi ve yenileme süreçleri ile birlikte, daha sonraki yıllarda kişisel özelliklere uygun olarak uzmanlaşma eğitimlerini sunan önemli bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç, insan hayatının en önemli safhalarını oluşturmakta ve gelecekte hangi mesleklere sahip olacaklarına yön verecek bir sistemi ortaya koymaktadır (Merrifield, 2005).

1.2. Turizmde Üniversite Eğitimleri

Turizm eğitimlerinin gelişimi üniversite düzeyinde özellikle son otuz yıl içerisinde dikkat çekecek derecede artmış, önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinde turizm bilim alanının içeriklerine uygun eğitimler vermeye başlanmıştır. Turizm sektörünün beklentileri göz önüne alınarak, sürekli olarak geliştirilmeye ve değişimlere ihtiyaç duyan bu eğitimler, birçok farklı turizm çeşidine uygun olarak zaman içinde değişimler göstermektedir. Ancak, genel turizm yapısının değişmediği ve üniversitelerde bu konular temel alınarak eğitimler verildiği görülmektedir (Akyurt, & Ültay, 2021).

Turizm eğitimlerinin nitelikleri incelendiğinde hem isim olarak hem de içerik olarak çeşitlilikler göze çarpmaktadır. Özellikle son yıllarda dünya genelinde turizm eğitimlerinin değişimi ve çeşitliliği dikkat çekmektedir. Çalışma konusunun odağının kaybolmaması için turizm eğitimlerine ve içeriklerine kısaca değinilecektir.

Bu kapsamda, genel olarak üniversite turizm eğitimlerinde öğrencilere sunulan konu içerikleri aşağıdaki maddelerde özetlenmektedir (Tribe, 2006; Cech vd., 2015; Sheldon vd., 2015; Crossley, 2017; Chen vd., 2022; Kalbaska vd., 2022; Stone vd., 2022;

Akyurt & Yolasıǧmazoǧlu, 2023; Ivanov & Soliman, 2023; Yolasıǧmazoǧlu, 2023; Zuccoli & Korstanje, 2023; Akyurt, 2024; Kusnoto vd., 2024; Luna-Cortes, 2024):

- Ülke yönetimlerinin zorunlu olarak müfredatlarda yer verilmesi istenen ders konuları (Türk Dili, İnkılap Tarihi, vb.),
- Genel turizm bilgisi, tarihçe ve dünya turizm bilgileri kapsamında konular,
- Turizm çeşitleri ve etkileri ile ilgili konular (Ekoturizm, din turizmi, deniz turizmi vb.),
- Turizmin ekonomik ve finansal yönünü ele alan ders konuları,
- Turizmin politik yönünü ele alan, mevzuatları içeren dersler,
- Turizmin destinasyonlar açısından değerlendirilmesini öngören coğrafya kapsamlı konular,
- Hizmet sektörünün beklentilerini karşılayacak hizmet pazarlaması, sunum teknikleri ve uygulama dersleri,
- Otel, turistik restoran ve acenta gibi turizm işletmelerinin çalışma özellikleri, yasal konuları ve uygulama dersleri,
- Diğer aracı ve ilişkili işletmelerin özellikleri, programlarını sunan ders içerikleri,
- Turizm ve yerel halklar arasındaki ilişkilerin incelendiği, psikoloji ve sosyoloji kapsamlı dersler,
- İletişim ana temalı içerik sunan dersler,

- İşletme alanı içerikli uyumlaştırılmış pazarlama, satış geliştirme, maliyet muhasebesi, istatistik, işletme matematiği vb. dersler,
- Bilgisayarda turizm işletmelerinin uyguladıkları programlara yönelik dersler,
- Proje ve sosyal sorumluluk amaçlı olarak öğrencilerin gelişimine yönelik dersler,
- Ekoturizm ve din gibi farklı turizm çeşitlerinin ayrı olarak işlendiği turizmin çeşitlerine ilişkin dersler,
- Çevresel etkilerin ele alındığı, turizm ile çevre arasındaki bağların kurulduğu disiplinler arası dersler,
- Deniz ve su kirliliği gibi su kaynaklarının etkisinin işlendiği disiplinler arası konular,
- Turizm destinasyonlarında bulunan farklı işletmeler ile turizm işletmelerinin ilişkileri, turizm gelişimine etkileri ve diğer disiplinler ile ilişkilerin incelendiği konular,
- Gastronomi ile ilişkili gıda mühendisliği konuları ile gastronomi mühendisliği alanında dersler,
- Gıda hijyeni, genel hijyen vb. insan sağlığına yönelik dersler,
- Yiyecek-içecek temel konulu ve turizm işletmeleri uygulamalı dersler,
- Mutfak yönetimi ve mutfak konulu turizm işletmelerini kapsayan dersler,
- Diğer canlıların yaşamı, kirlilik, doğa koruma, yaban hayatı içerikli disiplinler arası dersler,

- Turizmde doğa fotoğrafçılığı, turizmde yapılabilecek spor çeşitleri gibi spor ve doğa ile ilişkili turizm dersleri,
- Müşteri ilişkileri ve tüketici davranışlarını içersen sosyal ilişkileri ele alan dersler,
- Medya, sosyal medya ve internet kapsamlı iletişim araçlarının kullanımına yönelik konular,
- Mitoloji, sanat tarihi, arkeoloji, kültürel miras ve dinler tarihi gibi rehberlik alanına ilişkin dersler,
- Animasyon ve rekreasyon içerikli eğlence turizmine ilişkin konular,
- Turizmin eğitim yönünü ele alan, eğitimsel konulara yönelik dersler,
- Sağlık turizmi kapsamlı konular,
- Turizmdeki güncel konuları ve farklı turizm yaklaşımlarını ele alan dersler,
- Turizmin engeli olan insanlara yönelik sosyal amaçlı olarak sunulan konular,
- E-ticaret ve e-learning gibi internet araçları kullanımını sağlayan kapsamlı uzaktan eğitim dersleri,
- Staj ve uygulama dersleri.

1.3. Turizm Programlarında Uygulamalı Eğitimin Önemi

Üniversite programlarının mezunlarına uygulanan mesleki niteliklerin niteliği, son yıllarda önemli bir ilgi uyandırmıştır. Bu tür mezunların istihdam edilebilirliğini sağlama veya eğitim sonuçlarını gelecekteki işverenlerle daha alakalı hale getirme ihtiyacı üzerine bilimsel içerikler yazılmıştır. Bilgi ve beceriler lisansüstü yeterliliklerin temel bileşenleri olsa da, bir dizi başka özelliği de

somutlaştırmaları beklenmektedir. Bu, eleştirel düşünme ve çeşitli sorunları çözme ve etkili bir şekilde iletişim kurma ve organize etme yeteneğini içermektedir. Bununla birlikte, üniversitede incelenen akademik materyalin daha derinlemesine anlaşılmasını kolaylaştırmanın bir yolu olarak deneyimsel öğrenme üzerine de çok şey yazılmıştır (Stone vd., 2022).

Turizm sektörü için zorluklar, farklı bir beceri seti olarak görülebilecekleri gerektirmektedir. Yüksek düzeyde uyarlanabilir ve yaşam boyu öğrenmeye açık olmak, sözel ve sayısal okuryazarlık göstermek ve problem çözme, iletişim, takım çalışması ve performans uygulamaları gibi daha genel becerilere sahip olmak gibi konular, uygulama derslerinin önemini göstermektedir (Fu & Pan, 2012).

Üniversite öğrencilerinin geleneksel akademik programlarda, örneğin coğrafya programlarında genellikle eksik oldukları becerilerdir. Bazı üniversitelerde saha deneyimleri yaygın ve stajlar daha kabul edilebilir olmaya başlarken, turizme veya sektöre özgü ortamlara maruz kalmak nadirdir. Bu nedenle, endüstri için özel olarak tasarlanmış bir dizi üniversite ve mesleki gelişim programı, öğrencilere temelleri öğretirken aynı zamanda endüstriyi de tanıtmayı amaçlamaktadır. Bu maruz kalma, endüstri pratisyenlerine konuk konferanslar veya endüstri danışmanları şeklinde mi yoksa saha gezileri veya uzun süreli stajlar gibi endüstri durumlarına mı maruz kaldığıdır. Öğrenciler sadece ağlarını geliştirmeye başlamakla kalmaz, aynı zamanda ağlarını geliştirmedikleri bilgi ve becerileri de yansıtırlar, aynı zamanda daha önce edindikleri bilgi ve becerileri, pratik kullanımlarını ve daha geniş turizm pazarına nasıl uyduğunu da yansıtırlar (Kusnoto vd., 2024).

Turizm dünya çapında hızla gelişmekte ve dünya ekonomisinin en hızlı büyüyen dallarından biri haline gelmektedir.

Bu durum, gezegenin her köşesindeki ekonomik ve sosyal ülke yapılarını etkilemektedir. Turizm alanındaki eğitim bu süreçlerde çok özel bir rol oynamaktadır. Turizm eğitiminin önemi, yüksek turizm eğitiminin turizmin ana ve ilgili endüstrilerinde çalışacak geleceğin profesyonellerini hazırlamasında yatmaktadır. Bir turist destinasyonu seçerken, kişi hem yaşam standardını artırabilmekte hem de zayıflatabilmektedir. Eşitsizlikleri azaltmak, ekonomiyi çeşitlendirmek ve diğer kamu ve özel hizmet türleriyle rekabet etmeyi amaçlayan turizmin geliştirilmesine olanak tanıyan araçlar sunmaktadır. Bu, turizmin potansiyelinin kendisidir ve günümüzde tüm ülke ekonomileri için önem arz etmektedir (Mínguez vd., 2021).

Akademik eğitim almış ancak uygulamalı turizm eğitiminde uygun becerilere sahip olmayan deneyimli personel, sıklıkla mesleki hazırlıklarını karşılayan profesyonel uygulamalar bulamazlar. Bu durum da uygulamalı yüksek lisans derecesini tamamladıktan sonra aldıkları eğitime değer katmadıkları anlamına gelmektedir. Uzmanlık alanlarıyla ilgili olmayacak ve genellikle yüksek öğrenime karşılık gelmeyen nitelikler gerektiren diğer pozisyonları seçmek zorunda kalırlar. Üniversite seçimi, adayın mesleki kariyerinin yaratılmasının başlangıcındaki hayatındaki en önemli andır. Özellikle turizm alanında faaliyet gösteren firmalarda yönetici veya çalışan olarak profesyonel hayatı deneyimlemek isteyen kişilere yüksek öğrenim kurumları tarafından verilen eğitimin önemi büyüktür. Her türlü faaliyeti ve bunların tüm çevresel etkilerini yönetirler. Eğitimlerinin birçok alanda yankıları vardır. Bunlardan ilki finans alanıdır. Teknoloji ve turizm eğitim teklifleri, mutlak kazanç sağlayabilen büyük bir finansal kütledir. Reklam ve pazarlama, programla rekabet eden reklam aralarında yürütülen mesajların ve kampanyaların arka planını oluşturdıkları için hem teknolojiyi hem de turizmi tanıtabilir. Son olarak temel rolü turizm eğitim sisteminin içinden çıkan adaylar ve girişimciler oynamaktadır (Tiwari vd., 2021).

1.4. Uygulamalı Turizm Eğitiminin Bileşenleri

Turizm eğitiminin temel bileşenleri arasında teorik ve pratik eğitim, ulusal ve uluslararası eğitim gezileri, gerçek vakalar, problemler ve çözümleri içeren dersler ve işletmelerle ilgili tüm birimleri kapsayan dersler yer alır. Bu bileşenler, turizm sektöründe ve iş dünyasındaki öğrenciler için hem ders ve tez çalışmaları kapsamında hem de gönüllülük esasına göre araştırma ve proje faaliyetlerini içerir. Turizm sektöründeki her işte, otel departmanları, seyahat acentesi transferleri, havayolu hizmetleri veya yiyecek ve içecek departmanındaki restoran hizmetleri gibi tüm rollerde ortak olan bazı işlevler ve görevler vardır ve bunlar genellikle etkili çalışanlar tarafından paylaşılır. Bu beceriler arasında iletişim, iş dair iyi bilgi, yüksek sorumluluk duygusu, sabır ve empati, yüksek düzeyde iş disiplini ve ekip çalışması gibi kişisel nitelikler bulunur. Eğitim programları genellikle öğrencilerin turizm sektörü, seyahat acenteleri, havayolları ve tur operatörleri hakkında mesleki beceriler, yasal düzenlemeler ve uygulama çalışmaları yoluyla pratik bilgi açısından teorik bilgi edinebilmeleri için planlanır (Mínguez vd., 2021).

Teorik derslerde gerçek vakalar ve modeller yer almaz. Öğrenciler turizm sektörünün tüm bölümlerini bir arada algılamalıdır. Ayrıca turizm bölümünün eğitim programlarında turizm sektörünün gerçekliğini ve işletme yaşamını gösteren güncel dersler yoktur. Her bölümdeki eğitim programlarının temel amacı, mezunların iş gereksinimlerine tam olarak hazır, donanımlı, deneyimli, araştırma odaklı, yaratıcı, sağlıklı, üretken ve talepkar olmaları için öğrencileri hem teorik hem de pratik olarak eğitmektir. Gerçek eğitimle geliştirilen bilgi, sorgulama becerisi, deneyim, üretkenlik, disiplin ve coşkuyla mezun olan öğrenciler, yeterliliklerine uygun işleri kolayca bulacaklardır. Eğitimin başlıca önemi bu gerçekte yatmaktadır. Ayrı turizm programları öğrencilere sadece teorik olarak öğretmemeli, aynı zamanda onları öğrettikleri

deneyimleri yaşamış ğretim görevlileri ve iş dünyasında çalışan profesyoneller tarafından gerçek yaşam, yerinde, günlük vakalar ve uygulamalar yoluyla da meşgul etmelidir. Bu faktörlerle ve zorlu gelişmelerle başa çıkan özverili eēitim personeli, eēitim ve deneyimlerinin derin bilgisini ve bilincini kişisel motivasyon ve profesyonellik düzeyiyle aktarabilen bireylerden oluşmalıdır. ērencileri tarafından asla unutulmayacak ve topluma hizmet eden özel bireylerdir (Zopiatis vd., 2021).

Uygulamalı turizm eēitiminin temelleri turizm bilgisiyle yakından baēlantılıdır. Turizmin bir bilim alanı olarak kavramsallaştırılmasının kökenleri coērafya ve seyahattedir ve yer ve konum deneyimleriyle yakından ilişkilidir. Turizm bilgisinin ēretimi İşve niversitelerinin yetişkin eēitim sektöründe ve halk liseleri gibi kurumlarda gerçekleşmiştir. Turizmin sistematik bir eēitim alanı olarak deēeri, üniversitelerde turizmle ilgili konularda lisans ve lisansüstü derecelerin yaygın olarak bulunmasında açıkça görülmektedir. Yıllar geçtikçe turizm ēretimi evre çalışmalarının gelişimiyle disiplinler arası da baēlantı kurmuştur. Bu, konunun çok disiplinli veya disiplinler arası karakterini yansıtmaktadır (Tiwari vd., 2021).

Turizm ēretimi, diēer herhangi bir geçiş derecesi yeterliliēi kadar, eēitim veya yeterlilik geliştirmenin bir yönü olarak da düzenlenmiştir. Gerçektende, topluluk becerilerinin, mezun niteliklerinin ve mezun sonuçlarının geliştirilmesi, son on yılda uygulamalı niversite eēitiminin daha açık bir parçası olmuştur. Turizmdeki bu uygulamalı derecenin özünde, her türlü turizm biçiminde uygulamaları bilgilendirmek için teori ve ilgili akademik söylemleri içeren bir turizm bilgisi anlayışı yer almaktadır. Bu anlamda, uygulamalı turizm ēretimi ayrıca "bilme"nin olumlu bir görüşüyle de baēlantılıdır. ēretimi, istihdam edilebilir mezunlar ve yaşam boyu ērenenler üretmeye yardımcı olmak olarak anlıyoruz. Bu yaklaşıma baēlı kalarak, ērenciler çalışmayı umdukları sektörü

bilgilendiren akademik dergileri ve yerleşik teoriyi kullanmanın önemini öğrenme fırsatına sahip olacaklardır. Son yarıyılıda, öğrencilerin yerleşik teoriyi kullanarak sektörü veya politikayı bilgilendirebilecek bir araştırma konusu geliştirmeleri ve işe hazır hale gelmeleri beklenmektedir (Ramnund-Mansingh & Reddy, 2021).

1.4. Uygulamalı Turizm Eğitimi Zorlukları

Uygulamalı turizm eğitiminin yalnızca turizm endüstrisindeki profesyonel deneyime katkıda bulunmadığını, aynı zamanda öğrencilerin sektör hakkında genel bir anlayışa ulaşmalarını sağlamak için turizm endüstrisi hakkında teknik ve teorik bilgileri zenginleştirdiğini açıkça göstermektedir. Öğrencilerin turizm eğitim programlarında sergilediği yaygın olarak belirtilen "eğitim süreleri kısa", "ön lisans veya profesörlerin düşük kalitesi" ve eğitmenlerin turizm endüstrisinde uygulama eksikliği gibi sorunların çoğunlukla müfredatla ilgili sorunlardan kaynaklandığı, yani turizm endüstrisinde hızlı değişimler nedeniyle içerikte sık sık değişiklik yapılması, pratik uygulama eğitimi için ders saatlerinin olmaması, aşırı sayıda teorik ders ve teorik derslerin içeriğinde gözlenen yetersizliklerden kaynaklandığı bilinmektedir (Mínguez vd., 2021; Tuna & Başdal, 2021).

Turizm fakültelerinden mezun olmanın kolaylığı, turizm bölümünün keyfi olarak tercih edilmesinin yaygın olması ve öğretim elemanlarının niteliğini tanımlayan genel bir çerçevenin olmaması da sıkça dile getirilen diğer sorunlardır. Bu sorunlara karşılık olarak öğretim elemanı geliştirme konusunda uzmanlaşmış uygulamalı eğitimin özelliklerinin çeşitli katkıları bulunmaktadır. Bu çabaları sektörel faaliyetler yoluyla sektörel uygulamalarla işbirliği yapmak, öğretim elemanlarının uygulamalarını kursiyerler kadar etkin bir şekilde eğitmek, ders içeriklerini iş faaliyetlerinin ilgili sektörlerine göre düzenlemek, konuları ortakların iş kolları içerisinde uygulamak

ve uygulanabilirliği olan seminer, uygulama ve mezuniyet projelerinin hazırlanmasında aktif olarak işbirliği yapmak olarak sınıflandırabiliriz. Verimliliği artırmak için iş ortaklarıyla aktif iletişim kanalları kurmak, mezunları mezuniyet sonrası izlemek ve müfredat değişikliği ihtiyacını belirlemek için geri bildirim bilgilerini yaymak, profesyonel iş ziyaretleri yapmak ve sektörün eğitim inovasyon modelini genel faydaları olarak test etmek olarak sıralayabiliriz (O'Connor, 2021; Rinaldi vd., 2022).

Öğrencilerin eğitimleri sırasında pratik deneyim kazanamamalarının başlıca sorunlarından biri turizm organizasyonlarında pratik eğitim fırsatlarının eksikliğidir. Bu kısmen, yerleşimciler olarak müfredatlarını oluştururken mevcut turizm organizasyonlarıyla iş birliği ilişkileri kurmamalarına bağlanabilir, ancak bu da bir sonraki noktada daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Ayrıca, mevcut olduğunda pratik eğitim seçeneklerinin yeterince çeşitli olması da önemlidir. Bazı araştırmacılar akademik yılda yeterli turizm eğitimi uygulama yeri olmadığını vurgulamaktadır (Radygina, 2023).

Turizm eğitimlerinin disiplinler arası olması nedeni ile farklı disiplinlerden öğretim üyelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle gıda bilimi ile ilişkili sektörel yapı nedeni ile gıda mühendislerinin ders vermesi gerekmektedir (Akyurt & Yolasıǧmazođlu, 2022). Ancak, turizm eğitimi veren birçok eğitim kurumunda farklı disiplinlerden öğretim elemanlarının olmadığı bilinmektedir. Bu duurm, konuların turizm eğitimi almış öğretim elemanları tarafından yürütölmesini, dolayısıyla disiplinlerarası derslerin işlenmesinde eksikliklerin olmasını ortaya çıkarmaktadır.

Turizm bölümlerinde öğretim görevlisi olarak görev yapan akademik öğretim üyelerinin çoğu turizm örgütlerinde mesleki deneyim kazanmamış ve sektörün gereksinimlerini bilmemektedir. Bunun nedeni, üniversitelerin sanayi kuruluşlarıyla işbirliği

konusunda büyük bir sorun olması ve sanayi ortaklıklarının eksikliğidir. Böyle bir ortamdan doğan dayanışma ile mesleki oryantasyon sürecinin geçirildiği örgüte uzanan deneyimlerin öğrenciler, yöneticiler ve çalışanlar ile üniversite öğretim görevlileri tarafından paylaşılmasıyla, karşılaşılan büyük sorunların nedeni olan mesleki oryantasyon eğitimindeki eksiklikler fark edilerek turizm kuruluşundaki çalışan gücüyle kurulan işbirliği sonucunda ortadan kaldırılır (Kwok, 2022).

Akademik müfredatta, sanayi kuruluşlarında istihdam edilen deneyimli meslek elemanlarının turizm eğitime dahil edilmesiyle öğrencilerin mesleki becerileri geliştirilecektir. Bu şekilde turizm yöneticisi ve müdürü olmak isteyen bireyler sektörel uygulamalara daha etkin bir şekilde katılabilecek ve uluslararası nitelikli turizm hizmetlerinin gerçekleştirilmesinin bir gereği olan uyum süreci sorunu da çözülecektir. İş dünyasıyla yakın temasla öğrencilerin oryantasyon süreci güçlenecek, fakültede eğitim görenler sanayi ile daha yakın ilişkiler kuracak ve sanayi oryantasyon sürecini başlatmak kolaylaşacaktır. Kurum ile fakülte arasında öğrenciler aracılığıyla kurulan bu işbirliğinin faydaları, fakülte ile kurum arasındaki tartışmanın ortadan kalkmasını sağlayacaktır. Görünmez sınırların etkilediği bir atmosfer yerine, turizm fakülteleri sanayideki çalışan gücünün deneyimlerine yer verebileceği bir transfer alanı olacaktır. Karşılıklı faydaların artmasıyla sanayi ile fakülte arasındaki ilişkilerden elde edilecek katkılar da doğrudan işbirliğinin sağlanmasıyla ilişkilidir (Wassler & Fan, 2021).

Bir eğitim kurumunda uygulamalı derslerin öğretimiyle ilişkili sorunlara, özellikle de uygulamalı eğitim turizmi kurumlarının gelecekteki profesyonellerinin saha çalışması deneyimleri ile faaliyetleriyle ilişkili sorunlara bakmak gerekmektedir. Bu vakaların başka olumsuz yönleri olup olmadığını belirlemek, sorunlara odaklanmak ve çözüm önerileri üretmek gerekmektedir. Fiziksel bir eğitim kurumunda gerekli saha çalışması

deneyimlerini edinmede karşılaşılan kapsamlı deneyim ve sorunlardır. Sorunlara yol açanlar, bunların sonuçları ve öngörülemeyen olumlu çıktılar da buna dahildir (Sotomayor, 2021).

Bir bireyin eğitimsel saha çalışmalarına katılma fırsatını veya isteğini sınırlayan birçok neden vardır. Başlamak için, bir üniversitedeki öğrencilerin genellikle geniş bir yaş aralığındaki yetişkinler olduğu ve hayatlarının farklı aşamalarında oldukları kabul edilir. Farklı aile ve iş sorumlulukları, birikmiş borçlar ve hayatlarındaki çeşitli deneyimler, öğrencilerin akademinin belirli bölümlerinde turizm saha çalışmalarına katılma istekleri ve yetenekleri açısından farklılık göstereceği anlamına gelir. İkinci olarak, öğrenciler bu becerilerin kullanımını gerektiren bir ders planlamadan önce okuryazarlık ve ilgili yazılımlar dahil olmak üzere gerekli becerilere sahip olmayabilirler. Ancak, bazı öğrenciler becerilerini geliştirmeyi umabilir veya akademinin bunları sağlamasını beklenmektedir (Liu-Lastres vd., 2023).

Geleneksel lisans müfredatı öğrencilere gerekli teknik becerileri sağlar ancak onları dinamik ve hızla değişen bir dünyaya tam olarak hazırlamaz. Fakülte, eleştirel düşünme ve gerçek dünya problem çözme becerilerinin nasıl uygulanacağı bilgisinden ziyade disiplin-spesifik bilgi öğretmeye devam eder. Bu nedenle, lisans öğrencilerinin düşünceli, değişim odaklı uygulayıcılar ve vatandaşlar olmaları zordur. İkinci olarak, özellikle turizm ve eğlence alanlarındaki birçok merkez veya yükseköğretim kurumu, mevcut ve olası gelecekteki teknolojik avantajları etkili bir şekilde kullanmamaktadır. Son olarak, yükseköğretim kurumlarındaki pedagoji genellikle öğretmenlerin akademik yeterliliklerini vurgulayarak kaynak, bilgi aktarıcı ve disiplinlerinin temsilcisi olarak hareket etmesini içermektedir (Arcodia vd., 2021).

Bununla birlikte, esas olarak lisans eğitiminde neyin önemli olduğuna dair uzun süredir devam eden algılar, bilgi üretme ilgi

alanlarının ve kalıplarının kurumsal yönetim ve öğrencilerin entelektüel gelişimini teşvik etmeyi amaçlayan müfredat tasarım gerekliliklerine yeniden yatırılmasını teşvik eder. Algı ve ilgi alanlarındaki bu değişiklikler olmadan, aksiyolojik eğitimle ilişkili zorluklar büyük ölçüde yalnızca prensipte gerçektir (Foo & Foo, 2022).

Birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede, uzman personel sayısını artırmaya çalışmak boşluklar yaratacaktır ve yükseköğretim kurumları bu gereksinimi karşılayanın ana kaynağıdır. Gelişmelere paralel olarak, ülkelerin ekonomik güç kazanmaları ve ulusal gelirlerini artırmaları için doğrudan ilgi alanları olan turizm ve otelcilik alanlarındaki okul ve öğrenci sayısı tüm dünyada artmıştır. İşletme okulları, meslek okulları, turizm ve otelcilik okulları, bu okulları yükseköğretimin en hızlı büyüyen alanlarından biri haline getirmiştir. Bölgesel kalkınma teorisi içinde istihdamın önemi ve en çok insanın istihdam edildiği sektörlerin bölgenin kalkınmasında öncü rol oynadığı düşünüldüğünde, bu alanda çok sayıda okul açılmasının faydalı olduğu görülmektedir (Gan vd., 2021).

Ancak, daha önce belirtilen konuların önemini ortaya koymak, kaliteli eğitimi sağlayabilecek tek şeydir. Turizm kavramının akademik olarak farkında olunmaması ve kavramın uygulamalı eğitime dönüştürülememesi, eğitimi tamamlayan işsiz öğrencilerin zorlanmasına, alanda kalifiye personel eksikliğine ve turizm sektöründe çalışan öğrenciler arasında bilgi, beceri ve yetkinlik eksikliğine neden olmaktadır. Akademik eğitimde ortaya çıkan en önemli sorun, teorik derslerle sınırlı kalmak ve pratik becerilerden yoksun olmaktır. İş ortamına kurumsal ziyaretler yapmadan sadece akademisyen olarak çalışan, uygulamalı derslerde turizm sektöründe hiç çalışmamış ve sektörde hiç yöneticilik pozisyonunda bulunmamış akademisyenler tarafından verilmektedir (Achmad & Yulianah, 2022; Almazroa vd., 2022).

Endüstri katılımı ile ilgili çok önemli bir konu, faaliyetlerin finansmanı ve diğer iş birliği biçimlerinin kurulması için istikrarlı kanalların eksikliğidir. Turizm eğitime olan artan talep, az ya da çok iyi ve maliyetli bölümlerin, okulların ve araştırma/danışmanlık merkezlerinin sayısının artmasına yol açmıştır. Finansmanın ve diğer kaynakların tahsisi ve yeniden tahsisi bazen olumlu bir eğitim ortamının hızla artan ihtiyaçlarına eşit değildir. Sıklıkla, turizm alanındaki mükemmellik merkezlerinin başarıları, kısmen, anında uygulamaları olan ve alakalı sonuçları olan endüstri odaklı bir ortamdan kaynaklanmaktadır (Tiwari vd., 2021).

2. Uygulamalı Turizm Eğitimi Geliştirmeye Yönelik Öneriler

Bu araştırmadaki temel sorun uygulamalı turizm eğitiminin yetersiz olmamasıdır. Günümüzde ülkemizde birçok üniversite tarafından turizm alanında uygulamalı eğitimler için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Ancak, turizm ile ilişkili üniversite eğitim kurumlarının hemen hemen tüm ülke çapında olması nedeni ile öğrencilerin uygulama eğitimlerinin yetersiz kaldığı ya da güncel uygulamaların sektörün beklentilerinin altında olduğu görülmektedir.

Uygulamalı eğitim algısı çok dardır ve bunun iş hayatına uygulama veya bilgi verme anlamına geldiği varsayılmaktadır. Uygulamalı Turizm Fakültelerinde verilen eğitim pratik turizm deneyimleriyle desteklenmemektedir; ancak turizm, diğer herhangi bir alana göre daha kolay olacak şekilde uygulama ile birlikte kolayca öğretilabilmektedir. Bu nedenle, turizm bölümlerinde notlar ve kabul oranları arttıkça, potansiyel öğrencilere turizm uygulamaları kolayca tanıtılabilmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır (Crossley, 2017; Arcodia vd., 2021; Mínguez vd., 2021; Tiwari vd., 2021):

- Turizm sektöründe faaliyet gösteren şirketler üniversitelerde aktif olarak yer almalıdır. Bunun için ders

saatleri kapsamında şirket tanıtım örnekleri ve uygulamaları yapılmalıdır.

- Konserler, parklar, piknik turları, kütüphaneler, müzeler ve farklı türde sanat turları gibi etkinlikler düzenlenmelidir. Okullar, diğer bölümlerin öğretim elemanlarının seyahat programları hakkında bilgilendirilmesi için teknik turlar sağlanmalıdır.
- Her yıl uygulamalı sınıf öğrencileri teşviklerle en az bir 15 günlük pratik eğitime getirilmelidir. İşleyişteki çalışmaları daha iyi anlamak için okul kantinlerinin eğitim süreci gözlemlenmelidir.
- Kolej ve seyahat şirketleri arasındaki iş birliği müfredat geliştirme, öğretim üyesi geliştirme, öğrenci uygulaması ve öğrenci istihdamını içermelidir. Bu iş birlikleri sayesinde ders içeriği sektörün taleplerine uyabilir. Öğretim üyeleri için en son talepleri ve uygulama eğilimlerini anlayabilirler; öğrenciler şirketlerde neler yapabileceklerini göstermek için daha fazla şans elde edebilir ve ayrıca bu uygulamalara ilgi duyabilirler.
- Seyahat şirketleri için yararlı olan uzmanlar, bu işi üstlenmeye ve değerli sonuçlar elde etmeye hazır olan öğrencilerdir. Üniversite mezunları, turizm işletmelerinde çalışacaklarsa bir dizi yararlı beceri ve bilgi edinmelidir. Bu nedenle, mezun olmak üzere olan ve iş arayan öğrenciler, bunların şirketler için yararlı olup olmadığını görmek için teorik ve pratik bilgilerini eleştirel bir şekilde değerlendirmelidir.
- Turizm sektöründeki dönüşümle başa çıkmak ve öğrencileri hem eğitimleri sırasında hem de sonrasında endüstriyel ortama hazırlamak ancak üniversiteler ile

turizm sektörü arasındaki yakın iletişim ve iş birliği ile mümkündür. Öğrencilerin turizm sektörüne girmeden önce kendilerini profesyonel ortama hazırlama deneyimi, onları hem öğrencilik hayatlarına hem de gelecekteki kariyerlerine çok daha iyi hazırlar.

- İş yerleştirme programlarını güçlendirmek, turizm sektörünün taleplerine göre belirli dersleri veren eğitmcileri yönlendirmek için en etkili eğitim yöntemidir. Bu tür programlar aracılığıyla öğrenciler pratik deneyim kazanır ve eğitmcilerin derslerini eğitim standartlarından ödün vermeden turizm sektörüne göre şekillendirmeleri mümkün hale gelir.
- Seminer programları turizm sektöründen uzmanlar ve sektör bünyesinde işbirliği ile düzenlenmelidir. Turizm sektöründen bu profesyoneller, öğrencilerle çeşitli konulardaki deneyimlerini paylaşmakla kalmayacak, aynı zamanda öğrencilere pratik sorunları öğrenme fırsatı da sağlayacaktır.
- İlgi alanlarında uzmanlaşmış şirketlerin üniversitelerde seminer vermeleri teşvik edilmelidir. Sektör ile öğrencileri sürekli bir araya getirmeli ve gelecekte nasıl bir iş ortamı ile karşılaşacaklarını, istihdam durumunu ve nasıl hayatlarına yön çizebileceklerini keşfetmelerine imkan tanınmalıdır.
- Sektörle daha yakın etkileşime yol açacak ve öğrencilerin mesleki kariyerlerine katkı sağlayacak vaka çalışmaları, projeler, atölyeler, saha ve şirket ziyaretleri, konuk dersler, sektör seminerleri, çalışma uygulamaları ve stajlar gibi pratik öğretim yaklaşımlarının uygulanması etkili görünmektedir.

- Gerçek yaşam teknoloji uygulamalarının her düzeydeki müfredata entegre edilmesi sağlanmalıdır. Bunu başarmak için müfredatların kolayca güncellenebilecek şekilde tasarlanması ve gerçek yaşam durumlarının teknolojik gelişmelerle bütünleştirilmesi bu konuda yardımcı olacaktır.
- Modern öğretim ve didaktik araçların uygulanması, ortaya çıkan teknolojik eğilimler ve öğretim ortamlarında değişen öğrenci bakış açıları tespit edilmelidir. Öğretim içeriği ve ortaya çıkan teknolojik eğilimler dahil edilmelidir. Bu sorunların her ikisi de, uygulanan eğitim sistemini oluşturan programların içeriğini tanımlamaktan sorumlu literatürün güncellenmesiyle ele alınabilir.
- Sanal gerçeklik ekipmanlarının bulunabilirliği ve karşılanabilirliği, turizm öğrencileri ve eğitimciler için birçok fırsat sunabilir. Öğrencilere sınıftan ayrılmadan eğitim alırken, eğlenceli eğitimler sağlanabilir.

Sonuç

Günümüzde eğitim sistemi için en önemli şey, her geçen gün gelişen ve değişen işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak gerekli bilgi ve becerilerle donatılmış bir işgücü yetiştirmektir. Türkiye'deki turizm eğitim programları genel olarak iyi yapılandırılmış olmasına rağmen, üniversitelerde teorik dersler içerisinde doğrudan pratik öğretim yaklaşımlarının uygulanmasının eksikliği görülmektedir.

Bu çalışmada, turizm eğitiminde sıklıkla karşılaşılan pratik öğretim yaklaşımlarıyla ilgili sorunlar ve bu yaklaşımların nasıl etkili bir şekilde uygulanabileceğine ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Bu sorunları en azından etkili bir şekilde en aza

indirmesi beklenen öneriler sunulmaktadır. Konuk dersler ve sektör seminerleri, uygulamalı turizm eğitiminde vazgeçilmezdir.

Bu bağlamda, turizmle ilgili belirli bir konuda uzmanlaşmak isteyen akademisyenler, sektör temsilcilerini ve alandaki profesyonelleri ağırlayarak karşılıklı yarar sağlayabilirler. Önde gelen kuruluşların temsilcileri ve deneyimli turizm profesyonelleri, hem öğrenciler hem de akademisyenler için en son sektör haberleri, uygulamaları, zorlukları, çözümleri ve tartışmaları hakkında en güncel ve değerli kaynaklar olabilir ve ayrıca geleceğin iş gücünü bilgilendirebilirler. Bu bağlamda, turizm alanında faaliyet gösteren uluslararası ve küresel kuruluşların temsilcileri, danışmanlık, hizmet içi eğitim alanında faaliyet gösteren uzmanlar ve sektöre öncülük eden kanaat önderleri, öğrencilerin turizmde uzmanlaşmak için ihtiyaç duyduğu derslere konuk öğretim görevlisi olarak davet edilebilmesi mümkündür.

Bilimsel çalışmaların konuları, çalışma sahası, yöntemi ve genel bilgileri ile ilgili çalışmaları yapılması, gelecekte aynı konuda çalışmayı düşünen bilim insanları için önemli bir avantaj sağlayacaktır. Bu nedenle, mevcut çalışma konusu ile ilgili içerik analizi yöntemi ile çalışma yapılması uygun olacaktır. İçerik analizi ile turizmdeki uygulama eğitimleri konusundaki çalışmalar özet halinde ele alınarak, bilim insanlarının hangi konularda çalışabileceğinin önü açılacaktır. Ayrıca, daha önce yapılmış olan çalışmalar ile sonuçlar karşılaştırılarak, yeni eğitim önerilerinde bulunmak kolaylaşacaktır.

İçerik analizi ile bir konu hakkında tüm araştırma bilgilerinin detaylı olarak özetlenilmesi sağlanacaktır. İçerik analizi, bilimsel çalışmaların bir araya getirelerek konu, amaç, yöntem ve sonuç olarak özetlenmesini ifade etmektedir (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021).

Öğretim üyelerine onları sektöre bağlayan fırsatlar ve deneyimler sağlama ihtiyacı, stajlar ve izinler, danışmanlık, öğrenci stajlarını kolaylaştırma ve araştırma projelerinin ve tezlerin sektörü dahil etmesini zorunlu kılma gibi birçok yolla desteklenebilir. Öğretim üyelerinin akademik dünyanın ötesine geçebilmesi için, bu hareketin program akreditasyonu için bir gereklilik olarak, mezunların ve çıktılarının birimin pazarlama ve yönetiminin önemli bir parçası olması gerekliliği yoluyla veya son olarak, resmi endüstri konferanslarına ve toplantılarına katılımın veya endüstri ağ oluşturmaının öğretim üyesi rolünün gerekli bir parçası haline getirilmesi yoluyla resmileştirilmesi önerilmiştir.

Sonuç olarak, turizmde uygulamalı eğitimleri arttırmak için bu çalışmada bazı öneriler sunulmuş, örgencilerin üniversite eğitimleri sırasında niteliklerinin ve iş tecrübelerinin arttırılması için uygulamalı eğitimlerin önemine yer verilmeye açılmıştır. Uygulamalı eğitimlerin eksikliğinin öğrencinin istihdam edilmesinde ve daha iyi koşullarda işe başlamasına doğrudan etki edeceğinin unutulmaması gerekmektedir. Bu nedenle, üniversitelerdeki turizm uygulama eğitimlerinin daha sistematik bir şekilde müfredatlarda yer edinmesi uygun olacaktır. Bu kitap bölümünün gelecekte bu konu ile ilgili çalışma yapacak bilim insanlarına ve üniversitelerdeki turizm eğitimlerindeki uygulama eğitimlerinin eksikliklerine dikkat çekmesi beklenmektedir.

Kaynaklar

Achmad, W., & Yulianah, Y. (2022). Corporate social responsibility of the hospitality industry in realizing sustainable tourism development. *Enrichment: Journal of Management*, 12(2), 1610-1616.

Airey, D., & Tribe, J. (Eds.). (2006). *An international handbook of tourism education*. London: Routledge.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler* Cilt-2, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliǧinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliǧi, *International Social Sciences Studies Journal*, 8(102), 3222–3236.

Akyurt, H. & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliǧi ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Akyurt, N. (2024). Ekoturizmde Su Kaynakları ve Çevresel Sorunlar, Editör: Doç. Dr. Hakan AKYURT, *Ekoturizmde Destinasyon Yönetimi ve Pazarlaması*, (ss.118-147), Ankara: Bidge yayınevi.

Almazroa, H., Alotaibi, W., & Alrwaythi, E. (2022). Sustainable development goals and future-oriented teacher education programs. *IEEE Transactions on Engineering Management*.

Arcodia, C., Abreu Novais, M., Cavlek, N., & Humpe, A. (2021). Educational tourism and experiential learning: Students' perceptions of field trips. *Tourism Review*, 76(1), 241-254.

Cech, P., Koklarova, B., & Cechova, I. (2015). Professional Education in Different Specializations. In *ICERI2015 Proceedings* (pp. 6771-6780). IATED.

Chen, M., Pei, T., Jeronen, E., Wang, Z., & Xu, L. (2022). Teaching and learning methods for promoting sustainability in tourism education. *Sustainability*, 14(21), 14592.

Crossley, É. (2017). Criticality in tourism education. In *Handbook of teaching and learning in tourism* (pp. 427-438). Massachusetts: Edward Elgar Publishing.

Foo, S. C., & Foo, K. K. (2022). Purposeful field trip: Impact on experiential learning opportunities and critical thinking skills. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*, 30(1), 1-30.

Fu, H. W., & Pan, H. H. (2012). Reassessing the core of tourism education: From the perspectives of practicum travel agency. *Journal of Education and Practice*, 3(8), 136-140.

Gan, C., Voda, M., Wang, K., Chen, L., & Ye, J. (2021). Spatial network structure of the tourism economy in urban agglomeration: A social network analysis. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 124-133.

Ivanov, S., & Soliman, M. (2023). Game of algorithms: ChatGPT implications for the future of tourism education and research. *Journal of Tourism Futures*, 9(2), 214-221.

Kalbaska, N., & Cantoni, L. (2022). e-Learning in tourism education. In *Handbook of e-Tourism* (pp. 1667-1686). Cham: Springer International Publishing.

Kusnoto, Y., Supriatna, N., Wiyanarti, E., & Hasan, S. H. (2024). Trend and visualizing of historical tourism in education research during last twenty years: A bibliometric review and analysis. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 34, 100477.

Kwok, L. (2022). Labor shortage: a critical reflection and a call for industry-academia collaboration. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(11), 3929-3943.

Liu-Lastres, B., Wen, H., & Huang, W. J. (2023). A reflection on the Great Resignation in the hospitality and tourism industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(1), 235-249.

Luna-Cortes, G. (2024). Research on literacy in tourism: a review and future research agenda. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 34, 100487.

Merrifield, J. (2005). Specialization in a competitive education industry: Areas and impacts. *Cato Journal*, 25, 317-330.

Mínguez, C., Martínez-Hernández, C., & Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post pandemic era? *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100329.

O'Connor, N. (2021). Using active learning strategies on travel and tourism higher education programmes in Ireland. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100326.

Radygina, E. G. (2023). Practical training model for students in tourism and hospitality: Description of the elements of the practical training system at the university. *Human Resources Management and Services*, 5(2), 3372-3372.

Ramnund-Mansingh, A., & Reddy, N. (2021). South African specific complexities in aligning graduate attributes to employability. *Journal of Teaching and Learning for Graduate Employability*, 12(2), 206-221.

Rinaldi, C., Cavicchi, A., & Robinson, R. N. (2022). University contributions to co-creating sustainable tourism destinations. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(9), 2144-2166.

Sheldon, P. J., & Hsu, C. H. (Eds.). (2015). *Tourism education: Global issues and trends*. New york: Emerald Group Publishing.

Sotomayor, S. (2021). Long-term benefits of field trip participation: Young tourism management professionals share their stories. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100285.

Stone, M. J., Migacz, S., & Wolf, E. (2022). Learning through culinary tourism and developing a culinary tourism education strategy. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 20(1-2), 177-195.

Tiwari, P., Séraphin, H., & Chowdhary, N. R. (2021). Impacts of COVID-19 on tourism education: Analysis and perspectives. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 21(4), 313-338.

Tribe, J. (2006). Tourism, Knowledge and Curriculum. Airey, D., & Tribe, J. (Eds.). *An international handbook of tourism education*. London: Routledge.

Tuna, H., & Başdal, M. (2021). Curriculum evaluation of tourism undergraduate programs in Turkey: A CIPP model-based framework. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100324.

Ültay, E. (2022). Primary pre-service teachers' metaphorical perceptions of the concept of environmental pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.

Ültay, E., Balaban, S. & Ültay, N. (2021). Content Analysis of the Studies Examining the Teachers' and Preservice Teachers' Views on STEM Education. *Turkish Journal of Primary Education*, 6(2), 109-125.

Wassler, P., & Fan, D. X. (2021). Tourism Management Perspectives. *Tourism Management*, 38, 100818.

Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 6(1), 112-132.

Zopiatis, A., Papadopoulos, C., & Theofanous, Y. (2021). A systematic review of literature on hospitality internships. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 28, 100309.

Zuccoli, A., & Korstanje, M. E. (2023). *The Role of Pleasure to Improve Tourism Education*. New York: Springer Nature.

ÇEVRE EĞİTİMLERİNDEKİ SORUNLAR VE GÜNCEL EĞİTİMLER

NESLİHAN AKYURT¹

GİRİŞ

Bu bölüm, üniversite turizm programlarındaki çevre ile su ürünleri eğitimiyle ilişkili sorunları ele almakta ve bu sorunlara çözümler sunmayı hedeflemektedir. Çevre sorunları, günümüzün küresel toplumunun karşı karşıya olduğu en büyük zorluklardır ve sürdürülebilir kalkınma turizm alanında da ele alınmıştır. Bu nedenle, programlara çevresel içerik entegre etmek ve öğrencileri uygun bilgi ile becerilerle donatmak gerekmektedir.

Eğitimcilerin ve üniversitelerin bugün turizm programlarında çevresel konulara yaklaşım biçimleriyle ilgili birçok sorun bulunmaktadır. Bu nedenle, bu bölümde, karmaşık çevresel sorunlar hakkında daha iyi öğrenme ve öğretme yolları sağlayacak yenilikçi çözümler bulmak amacıyla sunulmaktadır. Ana dört sorun; turizm ve çevre, kültürün dinamik, dönüştürücü yönleridir ve bunların yakın ilişkisi kültürün özü olarak düşünülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma ilkesi perspektifinden, turizm önemli bir olumsuz

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, Espiye MYO, neslihan.yolasigmazoglu@giresun.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3827-6892

faktördür ve bunu yalnızca olumlu bir etki olarak değerlendirmek, mevcut verilerin yalnızca küçük bir kısmıdır; çünkü bu yeni ve görünüşte tehdit edici turist etkisinin ortaya çıkışı ne klasik sosyolojik teorilerle ne de klasik göç araştırmalarıyla açıklanabilmektedir. Bu önemli araştırma sorununa bir cevap bulmayı ertelemek gerçekçi olarak anlaşılamaz ve çevre üzerindeki toplam zararlı etki, çevre çalışmalarına kesin bir yaklaşımımız olmadığı için gerçekten değerlendirilemez. Sonuç olarak, listelenen sorunların çözümünün turizm ve çevre çalışmasına daha bütünleşik bir yaklaşımla desteklenebileceği açıktır.

Turizm, şüphesiz çevresel zorluklarla karşı karşıya kalan önemli bir alandır. Sektörün doğası gereği, sürdürülebilir uygulamalara karşı sorumluluk ve uyum eksikliği olmuştur ve çevresel kaygılar ve yaklaşımlar ancak son birkaç on yılda bir yer bulmuştur. Yükseköğretimde, eğitim kurumları, gelecekteki tatil köyü yöneticilerini ve turizm profesyonellerini sürdürülebilir uygulamaları işletmenin faydaları hakkında kapsamlı bir anlayışla eğitime fırsatlarını fark etmişlerdir. Bu, çalışma ortamına giren çalışanlar olarak gelecekteki uygulamalarını etkileyebilecek konularla başa çıkacak lisans öğrencilerine sorumlu turizm ve çevresel değerler öğretilerek başarılabılır.

Bu bölüm, üçüncül kurumlardaki turizm ve otelcilik lisans öğrencilerine çevresel sürdürülebilirliğin öğretimi ve pratik uygulamalarıyla ilgili olarak kullanılan mevcut yaklaşımları araştırmaktadır. Üçüncül eğitimcilere sürdürülebilir programları entegre etmenin güçlü bir şekilde teşvik edildiği küresel bir perspektiften yenilikçi yöntemlere ve uygulamalara dönüşmesi uygun olacaktır.

Eğitimcileri değişim yaratmaya teşvik ederek, öğrencilere sürdürülebilir arayışlara saygı duymaları ve bunları uygulamaya koymaları için ilham vereceğini ve böylece sürdürülebilir bir

geleceğe sahip olmalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Bölüm, sürdürülebilirlik programlarını üçüncü öğretim müfredatına dahil etmek ve bu kavramı teşvik etmek için entegre edilmiş yenilikçi ve pratik operasyonları belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, sorumlu çevresel turizm yönetimini satma konusunda güçlü bir duruş sergilenmesi gerekmektedir.

Bu bölümde, çevre eğitimlerinin öğrenciler açısından neden gerekli olduğunu v sadece eğitim amaçlı değil, genel olarak yaşamın bir unsuru olarak çevresel bilincin önemini vurgulamaktadır.

1. Üniversite Turizm Programlarında Çevre Eğitimi

Eğitim kavramı, tarih boyunca süregelen bir yapı olmakla birlikte, her çağın gereklilikleri ile çalışma hayatlarına uyum süreçlerini gerektiren önemli bir sistemi ifade etmektedir. Eğitimin insanlar için değeri sadece çalışma hayatı ile kısıtlanmamakta ve bir insanın gelişimi sürecini de kapsamaktadır. Bu nedenlerden ötürü, hangi konuda olursa olsun insanların ilk yaşarından itibaren önemle üzerinde durulması gereken konular arasında gelmektedir.

Eğitimlerin niteliği ilk yaşlardan itibaren ele alınması gereken bir konu olmakla birlikte, sosyal yaşam, kültürel değerler ve çağın koşullarına uygun olarak dizayn edilmektedir. Nitelikli eğitimler, ilkokul seviyelerinden başlamak suretiyle sistemli bir sürecin uygulanması ile mümkün olabilmektedir. Öğrencilerin bilgileri alma, sentezleme ve uygulama düzeylerine göre eğitimlerin seviyeleri de sınıflara göre değişmektedir (Ültay, 2022).

Turizm eğitimleri, sektörün ekonomik katkılarının artması ile birlikte hem dünya hem de ülkemizde hızla gelişen eğitim alanlarından biri haline gelmiştir. Turizm sektörünün yapısal özelliğigereği birçok farklı alan ile işbirliği içinde olması ve turistik işletmeler içerisinde farklı bilim alanlarına özel olarak çalışma alanları nedeni ile diğer bilimlere ilişkin derslerin de sunulduğu

bilinmektedir. Bu nedenden dolayı, üniversite turizm programlarında verilen eğitimlerin disiplinler arası özelliklerde müfredatlara sahip olması gerekmektedir (Akyurt & Yolasıǧmazoǧlu, 2023).

Bu kapsamda, çevre eğitimleri sadece turizm alanı için değil, bütün insanlar için önemli bir eğitim konusudur. Çevre eğitimlerinin turizm sektörü için daha da önemli olmasının nedeni, turizmin sektörel olarak çevre unsurlarına doğrudan bağlı bir yapıya olmasından kaynaklanmaktadır. Üniversite aşamalarında verilen eğitimlerin turizm içeriklerinde ve müfredatlarında çevre unsurlarının detaylı olarak ele alınması, öğrencilerin nitelik bakımından daha üst seviyelere çıkmasına yardımcı olacaktır (Akyurt & Ültay, 2021).

1.1. Turizm Programlarında Çevre Eğitiminin Önemi

Çevre eğitimini turizm programlarının eğitimine entegre etmenin önemi çok önemlidir. Çevre bilgisine sahip turistler daha fazla sorumlulukla davranacak ve aynı zamanda sessiz bir boş zaman geçireceklerdir. Günümüzde dünyada yarım milyondan fazla turist olduğu için turistlerin sorumlu yönetimi daha da önemlidir. Turizm ve çevre eğitimi birbirinden ayrı olmak zorunda değildir. Turistlerin eğitimi çevresel olarak sorumlu olduğunda, ziyaretçilerin avantajlarını ve deneyimlerini mümkün olduğunca uzun süre ve bölgeye en az zararla korur. Sosyo-kültürel gelişimini korurken olumlu ekonomik katkılar sağlamaktadır. Birçok ülke, doğaya verilen zararı önlemek için dövizden para kazanmak amacıyla turizmde çevre eğitimini desteklemektedir. (Saarinen, 2021).

Turizmin uygun şekilde planlandığı ve yönetildiği sürece çevre ve ekonomi için sayısız potansiyel faydası olduğuna yaygın olarak inanılmaktadır. Hem birey hem de toplumumuz için 'bakarak öğrenmenin' önemi artık yaygın olarak kabul edilmektedir. Tüm eylemlerin turistik alan üzerinde bir etkisi vardır. Ulaşım kaynaklı

karbondioksit emisyonları sera etkisini artırır ve iklimi etkilemektedir. Turistik faaliyetler çevre, yaban hayatı ve orman tahribatı üzerinde baskı oluşturur. Sonuç olarak, alanın biyofiziksel tabanı için artan bir risk vardır. Turizm öğrencisi bilgi üzerine düşünürse, sektör atık geri dönüşümünde en son teknolojiyi kullanmaya, biyolojik olarak parçalanabilir kimyasallar kullanmaya, enerji tasarrufu yapmaya, su tüketimini kontrol etmeye çalışacaktır (Baloch vd., 2023).

Turizme odaklanan çevre eğitimi, geleneksel çevre eğitiminden farklı olarak kabul edilmiştir. Turistin bir değişim aracı olarak, doğal kaynaklar ve yerel halk ve onların gelenekleri arasındaki karşılıklı ilişkiyi dikkate almalıdır. Dahası, turist davranışlarını ele alırken, turizmin etkilerine ilişkin bilimsel bilgiler genellikle turiste tüketimleri için sunulan bir ürün olarak sunulabilecek kadar kesin değildir. Bu nedenle, turizm programları için çevre eğitimi, resmi okul eğitimi veya açık hava eğitiminden daha çok tüketici eğitimi veya yetişkin kalkınma eğitimi ile ortak özelliklere sahiptir. Bu nedenle, bu bağlamda çevre eğitimi somuttur, hedefleri bulunmalıdır (Tauro vd., 2021).

Turizm endüstrisi hızla büyümekte ve çağdaş yaşamın farklı boyutlarıyla birlikte değişmektedir. Aynı zamanda, iki sektörün bir arada bulunması çevre sorunlarını daha da kötüleştirebilmekte ve sonuç olarak ortaya çıkan sosyal zorluklar örtüşen sonuçlarla artabilmektedir. Turizm uygulamaları, tatlı suya, ekilebilir arazilere ve doğada organik ve inorganik diğer mallara dayandıkları için insan ekonomisiyle bağlantılı belirgin çevresel etkiler göstermiştir. Doğal kaynakların muazzam kullanımı ve bazen kötüye kullanımı kirli hava, su ve toprağın dönüşümü de dahil olmak üzere önemli olumsuz dışsallıklara neden olmaktadır. Dahası, istatistiksel beklentilere göre, 2030 yılına kadar yaklaşık 2,4 milyar uluslararası turist seyahati beklenmektedir. Bu bağlamda, hızla artan turist faaliyetlerinin

artması ekosistem kırılganlığını artıracak ve ayrıca arazi kullanıcıları arasındaki rekabeti şiddetlendirecektir (Shahgerdi vd., 2016).

Açıkça, çevre için bu destek zorluğunun gölgesinde, turistik faaliyetler ihtiyatlı ve akıllıca yönetilmelidir. Günümüzün ileri bilgisi ışığında, turizm yönetimi uygulamalarının çeşitli şemalarına her ölçekte yeni stratejiler ve taktikler benimsenmelidir. Bu bakış açılarıyla bağlantılı olarak, halkın ve profesyonellerin eğitilmesine duyulan ihtiyaç ve turistlerin ziyaret ettikleri kırsalın belirli cazibe merkezleriyle daha iyi tanışma gereksinimleri daha sistematik bir şekilde kabul edilmiştir (Darvishmotevali & Altınay, 2022).

Çevre eğitimi, yalnızca manzara yorumlaması değil, aynı zamanda çiftçilik yöntemleri, tarım kimyasallarının etkisi, orman yönetimi ve doğa koruma gibi toplam çevresel pikselleri tam olarak yorumlama gibi çok çeşitli konularda rehber eğitimi yoluyla turistlerin kendilerine yönelik olabilmektedir. Eğitim turizmi, belirli konuların derinlemesine analizine, belirli konularda daha uzun yürüyüşlere ve normalde kısıtlanmış alanlara erişime olanak tanıyabilmektedir. Çarpan etkisi, küresel ısınma gibi güncel konularda geniş kitlelere ulaşmada ve görüşlere meydan okumada son derece önemlidir. (Lubis vd., 2022).

Çevre eğitimlerinin niteliğinin güncel koşullara ve yasalara göre sürekli olarak güncel tutulması uygun olacaktır. Her sektörün etkilediği ve etkilendiği çevresel unsurlar, turizm sektörünün sürekliliği açısından da oldukça önemlidir. Bu nedenle, çevre eğitimlerinin özellikle üniversite müfredatlarında detaylı olarak verilmesi gerekmektedir.

1.2. Turizmde Çevre Eğitiminin Mevcut Durumu

Turizm ile çevre üzerindeki etkileri arasındaki bağlantı, entegre sürdürülebilir yönetim konusunda eğitim gerektiğini göstermektedir. Uygulamada, çevre yönetiminin belirli yönlerine

odaklanan veya çevre yönetimi sorunlarını müfredat boyunca ortak bir konu olarak ören turizm ve misafirperverlik eğitim programlarında bir artış vardır. Öğrenciler gerçekten öğretmenlerini yansıtırlarsa, iş gücüne katıldıklarında çalışmalarını meslektaşlarının çalışmalarıyla harmanlayacak ve etkili olacaklardır (Molina-Collado vd., 2022).

Turizm ve misafirperverlikteki diğer programlar artık bireylerin karar alırken üstlendikleri sorumluluk düzeyini ele almaya başlama ihtiyacını kabul edilmektedir. Yakın zamanda yapılan bir konferansta, bir program denetiminde öğrencilerin turizmdeki çevresel sorunlara maruz kalmasının ağırlıklı olarak farkındalıktan kaynaklandığı tespit edilmektedir. Mezunların en iyi ihtimalle yarı-aktivistler olarak sınıflandırılacağı, mezunlar olarak sorunların farkında olacakları ve büyüyen bir ilgiye sahip olacakları, ancak işe getirecekleri gerçek becerilere sahip olmayacakları düşünülmektedir (Mínguez vd., 2021).

Belirlenen bu kısıtlamalar arasında artan öğrenci sayıları, üniversitelere Yüksek Lisans programlarının getirilmesi, çevre yönetimi kurumlarının sayısının azalması ve uygulayıcı erişimini üstlenen öğrenciler için lojistik sorunlar yer almaktadır. Üniversite eğitimlerinde turizm programlarının müfredatları açısından durum değerlendirildiğinde, çevre konusunda sadece ders kapsamında ele alındığı, farklı çevre konulu uygulamaların olmadığı görülmektedir. Çevre gezileri, çevre kirliliği ve benzer uygulama derslerinin eksiklikleri görülmektedir (Chen vd., 2023; Cvetković vd., 2024).

Çevre eğitiminin üniversite turizm programlarında nasıl ve nasıl geliştirilmesi ve nitelendirilmesi gerektiği sorusu çeşitli kurumlarda ve çeşitli platformlarda sıklıkla tartışılmaktadır. İlk olarak, turizm üniversite programlarında çevre eğitiminin mevcut durumu değerlendirilmektedir. İkinci olarak, eğitimcilerle yapılan diyaloglar çoğu üniversitenin yaklaşımları, metodolojileri ve

eleştirel görüşleri hakkında bir fikir vermektedir. Yöntem ve içerik seçimleri tartışılmakta, üniversitelerin öğrencilere neler sunduğu ve öğrenci ve öğretim üyelerinin ne düşündüğü vurgulanmaktadır. Mevcut uygulamalar ve mevcut kaynaklar hakkında eleştiri yapılmakta, bu programlar arasındaki güçlü ve zayıf yönler belirtilmektedir. Yine de, turizm alanında üniversite çevre eğitiminin geleceği hakkında çeşitli sorular devam etmektedir ve analistler makaledeki tartışmaların bu konudaki düşünce ve araştırmaları zenginleştireceğini ummaktadır (Paul & Roy, 2023).

1950'lerden bu yana uluslararası turizmdeki muazzam büyümeyle birlikte, sözde turizm çalışmaları olarak adlandırılan olguyla ilgili eğitim dünya çapında gelişmektedir. Öğrencileri boş zaman, manzaralar, miras veya kentsel alanlarla ilgili hizmet sektöründe geleceğin profesyonelleri olarak yetiştirmek için çeşitli yaklaşımlar yapılmıştır. Küreselleşen ve hızla değişen dünya koşulları nedeni ile üniversitelerdeki turizm programlarında çevre ile ilgili derslerin detaylandırılması ve güncel koşullara uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir (Timm & Barth, 2021; Moustairas vd., 2022).

Çevre eğitimlerinin niteliğinin artırılması ile dünya genelindeki çevresel unsurlara ilişkin insanların bilinç düzeyinin artacağı gerçeği söz konusudur. Bu nedenle, üniversite programlarında verilen çevre eğitimlerinin sadece müfredat kapsamında verilen derlerden biri olarak görülmesinden çok daha öte bir değere sahip olması gerekmektedir. Bu durumun sağlanmasında üniversite programları yöneticilerinin bilinçli bir şekilde konuyu ele alması önem arz etmektedir.

Özellikle turizm sektörünün çevre unsurları ile ilişkileri düşünüldüğünde, farklı çevre konularının eğitimler ile öğrencilere sunulmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, turizm bilim alanının diğer bilim alanları ve eğitimcileri ile işbirliği içinde

alışacak eğitim sistemlerinin uygulamalı olarak öğrencilere sunulması uygun olacaktır.

Günümüz turizm programlarının evre konusunda üniversite eğitimleri incelendiğinde, genel olarak ders müfredatlarında turizm ile ilişkilendirilmiş dersler olduğu görölmektedir. Bu durum, lisansüstü eğitimlerde de benzer şekilde yapılandırılmış ve evre konusunda eğitimler tek veya birkaç ders ile sınırlı kalmıştır. Diğer bilim alanları ile ortak olarak dizayn edilecek evre eğitimlerinin müfredatlarda yer alması ve uygulamalı olarak işlenmesi gerekmektedir.

1.3. Turizmde evre Eğitiminde Zorluklar ve Fırsatlar

Çevresel sürdürülebilirlik konularının turizm ve evre eğitimi müfredatlarına entegre edilmesi gerektiği konusunda giderek artan bir anlayış vardır. Ancak, zaman ve idari destek açısından akademisyenlerin sınırlı kaynakları; akademi içinde değişime karşı direnç, bu tür derslere yönelik ğrenci talebinin olmaması; sürdürülebilir turizm ve evre eğitimi alanında halihazırda çalışanlar dışında alandaki akademisyenler arasında ilgi eksikliği ve öğretimin harmanlanmasına karşı genel bir direnç gibi hala birçok zorluk bulunmaktadır (Tauro vd., 2021; Huang vd., 2023).

evre yönetimine yönelik tutum ve davranışlarında nispeten muhafazakâr olan turizm öğrencileri ve eğitimciler arasında hala nispeten düşük bir evre bilinci vardır. Bununla birlikte, zorluklar abartılmamalı ve evre ve turizm eğitimine yönelik yeni yaklaşımlar denemek ve geliştirmek için fırsat yaratılmalıdır. Bu tür yenilikler, turizm biçimlerini ve yapılarını değiştiren ve ilgili endüstrilerle birçok bağlantıya yol açan dijital devrim sayesinde mümkün hale gelmektedir. Bu tür eğitimler için ortamların geliştirilmesi ile birlikte akademisyenlerin dikkatlerini yenilikçi uygulamalara odaklamalarına olanak tanımaktadır (Mínguez vd., 2021).

Günümüzde bu tür bir entegrasyon az sayıda üniversite ve lisansüstü düzeyinde sınırlıdır. Benzer çevresel sürdürülebilirlik sorunlarına yol açan benzer fiziksel ortamlara ve iklim koşullarına rağmen, çevre ve turizm müfredatı entegrasyon hareketine verilen yanıt çok daha çeşitlidir. Yurt içi pazarlara kıyasla yüksek ihracat ve ulusal turizm seviyeleri göz önüne alındığında bu paradoksal görünebilmektedir. Ancak, yurt içi eğlence turizmi harcamaları artık iş harcamalarına eşit ve onları aşıyor. Yurt içi ziyaretçiler, kentsel merkezlerden uzak ve ilk kez deneyimlenen doğa temelli alanları ziyaret etme eğilimindedir. Bazı bölgelerde yiyecek ve içecek ve ilgili endüstrilerde çalışmak için sınırlı sayıda gelen ziyaretçiler olsa da turizm hükümet fon desteği ile derslerin genel sayısı açısından üniversite gündeminin başında yer almamaktadır (Chen vd., 2022).

Turizm ve çevre eğitimi alanında aktif uzmanların görüşleri, 'çevre eğitiminin' çeşitli sorunlarına ve zayıflıklarına işaret etmektedir. Turizm uzmanlarının da belirttiği gibi, bu vakanın en az incelenen yönü, çevre eğitiminin turist yüksek öğreniminin müfredatına zayıf bir şekilde dahil edilmesi ile çevre eğitimi konusunda eğitimcilerin yetersiz şekilde yetiştirilmesidir. Bu konudaki ilk tartışma, mevcut müfredatların yapısal sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır (Farsari, 2022).

Turizm eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının çekirdek müfredatındaki çevre eğitiminin marjinal statüsü ve çevre sorunları ile sürdürülebilirliğin karmaşıklığını bir ölçüde sınırlayan, öncelikli olarak disiplinler arası bir yaklaşımın kullanımının olmamasıdır. Çevre unsurlarını inceleyen bilim alanları ile turizm bilim alanı arasında hem müfredat hem de eğitimciler bakımından işbirliği gerekmektedir. Doğayla ilgili konuların göz ardı edilmesi veya görmezden gelinmesi, kaybedilen bir eğitim fırsatı olarak görülmelidir. Sonuç olarak, bu zayıflıklar, çevresel sorunları anlamak ve çözmek için gerekli yeterlilik ve tutumlardan yoksun deneyimsiz mezunlarda yansıtılmaktadır. Bu nedenle, bu

zayıflıkların doğasının kapsamlı bir şekilde yeniden değerlendirilmesini gerekmektedir (Fernández-Villarán vd., 2024).

Turizm sektöründeki son küresel büyüme ve buna bağlı sosyal ve çevresel sorunlar göz önüne alındığında, sürdürülebilir turizm gelişimi için çevre eğitiminin teşvik edilmesi hayati önem taşımaktadır. Ancak, belirli turizm sektörlerine yönelik üniversite programlarında bile çevre eğitimi aynı ölçüde odaklanmamaktadır. Mevcut turizm programı müfredatları, turizm sektöründeki mevcut çevresel bozulma durumunu yansıtmamaktadır ve üniversiteler çevre eğitimi misafirperverlik veya rehberli tur işletme yeterliliklerini edinmede alakalı görmemektedir (Darvishmotevali & Altinay, 2022; Remmen & Iversen, 2023).

Üniversite turizm programlarında çevre eğitiminin uygulanmasını teşvik etmek için, turizm endüstrisinin çevresel sorunlarının incelenmesi için gerekli analiz ön koşuludur. Ticari deniz turizmindeki büyüme, eğitim dışı yerleri ziyaret ederken deniz ortamlarıyla temas halinde olmayan turistler, çöp, kıyı gelişimi ve yerli olmayan türlerin istilas gibi deniz ortamı üzerinde çeşitli olumsuz etkilere yol açabilmektedir (Leal Filho vd., 2021).

Rekreasyon, turizm ve bölgesel planlama ile ekolojiyi içeren eğitim konseptleri, biyolojik çeşitlilik ve su ürünleri ilişkilerini içeren çevresel dersleri de ele alınmalıdır. Çevre eğitimlerinin en önemli zorluğu hem karasal hem de deniz alanlarında birçok farklı bilim alanında incelenmesi ve bu eğitimlerinin farklı disiplinlerde olmasıdır. Bu nedenle, çevre eğitimlerinin turizm üniversite programlarında entegrasyonu için bilim alanları arasında işbirliği ve eğitimci alışverişi uygun olacaktır.

1.4. Çevre Eğitiminin Uygulanmadaki Zorlukları

Üniversite düzeyinde turizm müfredatları içinde tasarlanan çevre eğitiminin kapsamlı bir eleştirel incelemesi, resmi eğitimle

ilgili bir dizi temel konuyu vurgulamayı mümkün kılmıştır. Dünyadaki birçok üniversitede kurumsal bir yapı bulunmaktadır. Bu kurumlarda çalışan akademisyenler, parasal fonlar da dahil olmak üzere az kaynağa sahip olma eğilimindedir ve bu da eğitimciler için çok az veya hiç parasal olmayan teşvik olduğunu göstermektedir. Ayrıca, dünya çapındaki turistik yerlerde çevre eğitimi için belirlenmiş programların belirgin bir eksikliği vardır ve genellikle destinasyonlardaki paydaşların direnci şeklinde bilinen bazı caydırıcılar vardır (Lockstone-Binney & Ong, 2024).

Geleneksel olarak, eğitim ürünleri, en azından kısmen, akademik yönelimlidir. Bu nedenle, yalnızca resmi müfredatımızı iyileştirmekle kalmayıp aynı zamanda bu müfredatları turistik yerlerdeki yerel halkın yararına olacak şekilde örtüştürmek de sorunlu hale gelmektedir. Daha önce açıklanan üniversite turizm programları içindeki çevre eğitimindeki sorunlar ve çözümler, kavramsal benzetmelerin sunulması yerine öğrenci eğitimine daha uygulamalı ve pratik bir yaklaşım önererek alternatif çözümler önermektedir, çünkü bu, önceki bölümlerde en iyi eğitim yaklaşımı olarak özetlenmiştir (Darvishmotevali & Altınay, 2022).

Turizmde farklı sektörel eğitimler ile ilgili deneyimler, sözde yararlı eğitim bileşenleri ve deneyimlerinin sıklıkla proje direncinin kaynağı olduğunu göstermektedir. En azından harcamaların ve entelektüel zamanın boşa harcanmamasını sağlamak için bu öncelikli alanların birbirleriyle örtüşmesini sağlamak için her türlü çaba gösterilmektedir. Küçük eğitim sorunlarını çözmek için değiştirilebilmesi gereken istisnaları uygulamak tamamen mümkündür, hatta bazen özellikle istenmelidir (Zakaria vd., 2024).

Resmi eğitim süreci diğer paydaşlarla rekabet eder ve akademisyenler için caydırıcı unsurlar vardır. Belirli durumlarda, öğrencilerin doğrudan eğitim deneyimleri azalabilmekte ve yüksek terk oranları gerçek proje katılımının faydalarını azaltabilmektedir.

Bu tür durumlar mevcutsa, bunun en azından kısmen kurumsallaşmış eğitim anları içinde önerilen faaliyetlere aktarılması uygun olacaktır. Üniversite turizm eğitimlerinde çevre eğitimlerinin doğal alanlarda ya da diğer bir deyimle okul dışında yapılması gerekliliği, turizm programlarındaki en büyük sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Adetunji vd., 2023).

Bu durumun giderilmesi sadece okul dışında çevresel alanlarda eğitimlerin verilmesi ile yeterli kalmadığı da açıktır. Özellikle ülkemizde turizm programlarındaki akademisyenlerin bilim alanları incelendiğinde turizm ya da işletme bilim alanlarına olduğu görülmektedir. Ancak, çevre bilimi mühendislik alanında özellikle ele alınan bir konu olduğundan, çevre eğitimleri için turizm programlarında çevre mühendislerinin ya da benzer mühendislik alanındaki öğretim elemanlarının dersleri vermemesi diğer en büyük sorun olarak görülmektedir.

2. Turizmde Çevre Eğitime Yönelik Yenilikçi Yaklaşımlar

Küresel turizm sektörü büyümekte ve bu büyümeyle birlikte sürdürülebilirlik ile çevresel sorunlar turistik yerlerde daha belirgin hale gelmektedir. Çevre eğitimi, turizm ve çevre arasındaki boşlukları kapatmaya yardımcı olmakta hayati öneme sahiptir. Bu şekilde, geleneksel yöntemlerin ötesine geçerek öğretim ve öğrenme uygulamalarını yeniden düşünmek, öğrencileri çevresel sorunların daha kapsamlı kavramsal anlayışlarına ve bilişsel, duygusal ve davranışsal alanların geliştirilmesine yönelik çalışmaya aktif olarak dahil edebilir ve teşvik edebilmektedir. Eğitimciler tarafından öğrencilere turizm sektörüyle çevre eğitimi ilişkilerine dair kendi keşiflerine katılmaları için gerekli anlayışı, becerileri ve deneyimleri sağlamak amacıyla kullanılan çeşitli yenilikçi yaklaşımlar ve uygulamalar vardır. Çevre eğitiminin pratik ve deneyimsel yolu, proje tabanlı öğrenme ve hizmet öğrenimi ile topluluk ortaklıkları ve katılımın birleşimi gibi yenilikçi yaklaşımları tanımlayan birçok kişi

tarafından yansıtılmaktadır. Örneğin, bir turizm eğitimi öğrenme alanı olarak, açık hava eğitimi ve uygulamalı saha projeleri yerleri öğrenciler için kişisel olarak anlamlı ve potansiyel olarak iyileştirici alanlara dönüştürebilmesi mümkündür (Kubalíková vd., 2022).

Yansıtıcı uygulayıcı, temel habitusun varoluş biçiminin ötesinde yüksek öğrenim deneyimlerini şekillendirerek, yaklaşımları bütünleştirme, gerçek dünya problemlerini çözme ve başkalarıyla etkileşim kurma fırsatları sınırsız hale geldikçe özgünlüğün somutlaşmış halidir. Odaklanmış bir kararlılığa ve üniversitelerden tam desteğe sahip olan eğitimciler, bu pedagojik yaklaşımlardan bazılarını daha da geliştirmeye, genişletmeye ve yenilik yapmaya teşvik edilebilecektir. Ayrıca, eğitimcilerin çoğu çevre ve açık hava eğitimindeki bu öncülerden ilham almıştır. Onların örneği, yüksek öğrenimde çevre ve turizm eğitimindeki yenilikçi yaklaşımların doğası ve yönü hakkında daha fazla düşünmek için bir platform sağlamıştır. Öğrenme bağlamlarının çoğunun temelini oluşturan disiplinler arası ve bu tür programlar aracılığıyla iş pratiği için çok yönlü fırsatlar, daha fazla bağlantıyı ve daha derin öğrenmeyi teşvik etmektedir (Della vd., 2021; Darvishmotevali & Altinay, 2022).

Çevre eğitimi için turizm yüksek öğrenimi ve özellikle üniversite düzeyindeki turizm programları için uygun yenilikçi öğretim metodolojileri sunulmaktadır. Bu, son zamanlarda önemi ve popüleritesi artan ve bu nedenle akademik disiplinler arasında artan ilgi gören bir çalışma alanıdır. Sunulan çevre eğitimi için yenilikçi öğretim yöntemleri, yalnızca alanın genel kavramsal anlayışını genişletmekle kalmamakta, aynı zamanda bu alan için genişletilmiş bir öğretim tabanı da sunmaktadır (Mínguez vd., 2021).

Turizmde çevresel eğitimler için öncelikli olarak aktif öğrenmeye odaklanan yenilikçi öğretim yöntemleri önerilmektedir. Burada, derslerin pasif ve biçimselleştirilmiş doğasına karşı koymak için belirli pedagojik araçlar kullanılabilir. Aktif ve işbirlikçi

öğrenmeye odaklanan bazı yenilikçi öğretim yöntemlerinin kullanımı üniversite programı için özellikle önemlidir. Deneyimsel öğrenme, saha çalışmaları yoluyla çevre eğitiminin uygulanması ve yerleştirmeler önerilen yenilikçi yöntemlerden bazılarıdır. Ayrıca, öğrencilerinin baskın öğrenme stili özelliğini yansıttığı için artan sayıda farklı deneysel teknolojinin kullanımına vurgu yapılmaktadır. Yeni multimedya tabanlı teknolojiler daha yaratıcı ve bağımsız çalışmaya ve daha geniş araştırma yeterliliklerinin uygulanmasına ve geliştirilmesine yöneliktir. Potansiyel olarak simülasyon egzersizleri ve rol yapma oyunları da dahil olmak üzere grup ve takım çalışması fırsatlarını benimseme seçeneği de önerilen öğretim stratejileridir; çünkü bunlar üniversite müfredatındaki diğer derslerle birlikte yürütülebilmektedir (Howell, 2021; Lombardi vd., 2021).

Geleneksel çevre eğitimi müfredatının yanı sıra, çeşitli çevresel sorun vaka çalışmalarının analizine dayanan çok disiplinli bir ders geliştirilmiştir. Ders kapsamında seçilen farklı vaka çalışmalarının başlıca amacı, karmaşık ve kompleks çevresel karar alma sorunlarını çözmek için birlikte iş birliği yapabilen bir ekip araştırma öğrencileri konsorsiyumu oluşturmaktır. Son olarak, üniversite aynı zamanda vatandaş katılımını teşvik etmede potansiyel olarak önemli bir etken olarak görülmektedir ve yerel ve uluslararası çevre kampanyaları ile girişimlerinde daha aktif üniversite öğrencilerinin katılımının nasıl teşvik edileceğine dair bazı öneriler de geliştirilmiştir (Nguyen vd., 2021; Børte vd., 2023).

Deneyimsel öğrenme, çevre eğitimindeki yenilikçi uygulamaların merkezinde yer almaktadır. Öğrenciler arasında çevresel sorunlara ilişkin anlayışı derinleştirdiği ve yaparak daha iyi öğrenmeyi teşvik ettiği gösterilmiştir. Çevre eğitiminde deneyimsel öğrenmenin ardındaki mantık, öğrencilere sınıf dışında pratikte bir alternatifin var olabileceğini göstermektir. Daha sonra bunun mesleki özelemleri ve eğitim programlarının diğer bölümleriyle

bağlantıları açısından önemi fark edilmektedir (Schott & Marshall, 2021).

Tek yönlü olan geleneksel teorik eğitimden farklı olarak, iletişimsel ve etkileşimli eğitim öğrencilerin kendi deneyimleri veya başkalarının deneyimleri aracılığıyla öğrenmelerine yardımcı olabilmektedir. Kendi seslerini bulabilmekte ve kendilerini öğrenme süreçlerinde ortak olarak görebilmektedirler. Ayrıca, empati gücünü geliştirebilir ve mukayese yapabilecek duruma gelebilmektedirler. Kısaca açıklanan deneyimsel eğitim, eğitimin öğrencilerin içeriden büyümesine izin verdiği bir süreç olarak sunulmaktadır (Dabbous vd., 2022).

Saha gezileri, büyük araştırma üniversitelerinden daha küçük liberal sanat kolejlerine kadar üniversite eğitiminin tüm seviyelerinde ve çeşitli kurum türlerinde uygulanan yaygın deneyimsel öğrenme deneyimleridir. Özellikle çevre eğitimlerinin turizm destinasyonlarında yapılması, öğrencilerin edindikleri bilgileri görsel olarak hafızalarında daha kuvvetli bir biçimde tutmasına olanak tanıyacaktır. Bu nedenle turizm programlarında saha gezilerinin yapılması şart olan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksi takdirde çevre eğitimleri sadece kâğıt üstünde ve teori de kalacaktır.

Ontario üniversitesi çevre programları koleji üniversitesi ağı, yenilenebilir enerji teknolojisi dersine yedi günlük saha gezilerini dahil etmiştir. Stajlar, Memorial Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada akademik iş deneyiminin ve işe hazır olmanın değerini artırmanın etkili bir yolu olarak vurgulanmıştır. İş-entegre öğrenme ve çevre sorunları üzerine yapılan bir çalışma, stajların ve iş-entegre öğrenmenin öğrencilerin teorileri pratiğe aktarmasını sağladığını bulmuştur. Grup tabanlı projeler gibi işbirlikçi projeler de sürdürülebilirliği öğretmenlerin etkili bir yolu olarak görülüyor. Ukrayna'daki üniversitede işbirlikçi projelerin kullanımının

sürdürülebilir çevre turizmi uygulamalarının uygulanmasına nasıl yol açtığını inceleyen bir vaka çalışmasıdır. Bu vaka çalışmasında, bir grup üniversite öğrencisi, Shyrokive köyündeki yerel halkla, yerel halkın proje hedeflerinin, proje tasarımının, proje faaliyetlerinin ve izlemenin formülasyonuna doğrudan katılımıyla hem sürdürülebilir çevre turizmi gelişimini hem de toplum kapasitesini oluşturan işbirlikçi bir projede çalışmıştır. Öğrencilerin aktif katılımı projenin psikolojik dinamiklerini değiştirmektedir. Ayrıca öğrenmeye, yaşam boyu öğrenmeye ve pratik bilgi uygulamasına yönelik işbirlikçi bir yaklaşım olarak arazi hibesi ahlakını da karşılamaktadır (Ahmed vd., 2021; Rinaldi vd., 2022).

Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik (VR ve AR), karmaşık deneyimleri, inançları ve duyguları aktarabilen sürükleyici ortamların yaratılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle, bu teknolojiler eğitimde çevresel konularda ve senaryolarda uygulama bulmuştur. VR ve AR, gerçek dünya ortamında taklit edilmesi imkânsız veya zor olan senaryoları simüle edebilmekte ve bu da onları olumlu tutumları, dönüşümsel deneyimleri ve çevresel sorunlara yönelik öz yeterliliği teşvik etmede kritik öneme sahip deneyimsel öğrenme için güçlü bir platform haline getirmektedir (Lunga vd., 2021).

Bugüne kadar, VR ve AR, üniversite müfredatları, öğrenci saha öğrenimi ve katılımı, paydaşlarla iletişim ve kamuoyu bilgilendirme dahil olmak üzere çeşitli çıktılar için turizm için çevre eğitiminde kullanılmıştır. Öğretim için bu sürükleyici yaklaşımların etkinliğine ilişkin değerlendirmeler daha da geliştirilebilir olsa da, kendi kendine bildirilen öğrenci geri bildirimlerini kullanan mevcut yayınlar, öğrencilerin VR ve AR teknolojilerinin katılımları, saha öğrenimi anlayışları ve bilgi tutma oranları üzerinde yüksek bir etkiye sahip olduğunu algıladıklarını göstermiştir. Ancak, VR ve AR'nin bir öğretim müfredatına entegre edilmesi bir dizi faktör gerektirecektir; bunların en küçüğü teknolojik kaynaklardır. Çoğu

durumda, VR ve AR teknolojilerini kullanan uygulamalar, öğretim ve öğrenme için kullanılan birincil teknoloji olmaktan ziyade müfredatı geliştirmenin bir yolu olarak çevre eğitimi boyunca kullanılacaktır. Üniversitelerin turizm programlarında çevre eğitimi entegre edilebilecek potansiyel faaliyetler ve değerlendirmeler hakkında çalışmalar yapması, saha gezilerinin yapılamadığı durumlarda kullanılabilecek yenilikçi yöntemler arasında gösterilmektedir (Acosta & Queiruga-Dios, 2022; Shen vd., 2022).

Sonuç ve Öneriler

Turizm bilim alanının şehir içi dahil olmak üzere tüm ortamlarda çevre ile birberi bir ilişkisi olması, üniversite turizm programlarında çevre eğitimlerinin üzerinde dikkatle durulması gereken bir eğitim konusu olduğunu göstermektedir. Ancak, mevcut üniversite turizm eğitimlerinde çevre ile ilişkili derslerin yetersiz olması ve konu hakkında uzman bilim insanları tarafından verilmemesi en büyük eğitim eksikliği olarak görülmektedir. Bu nedenlerden dolayı, üniversitelerde turizm eğitimi alan öğrencilerin çevre eğitimlerini deneyimsel olarak alanında uzman bilim insanları tarafından alması gerektiğini ifade etmek yanlış bir çıkarım olmayacaktır.

Eğitim konusunun asla bitmeyecek ve sürekli yenileme ihtiyacı olunan bir konu olması nedeni ile özellikle sektörel anlamda dünyadaki çevresel etmenlerle ilişkili unsurlar ele alınarak yapılması gerekmektedir. Turizm, sektörel olarak çevre unsurları dikkate alınmadan yapılamayacak bir uygulama alanına sahip olması nedeni ile öğrencilerin çevre konusunda hem bilgili hem de bilinçli olması önem arz etmektedir. Çevresel unsurlar turizmin geleceğini doğrudan olumlu ya da olumsuz olarak etkilediğinden, üniversitelerde öğrencilere çevre konusunda eğitimlerin nitelikli bir şekilde verilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda bu bölümde çevre eğitimleri ile turizm öğrencilerinin eğitimleri arasındaki ilişkiye yönelik olarak aşağıdaki öneriler sunulmaktadır.

- Temel çevresel konuların tutarlı bir şekilde vurgulanmasını sağlamak için, yani birden fazla derste, müfredatı gerektiği yerde değiştirilmesi uygun olacaktır.
- Programlar boyunca entegrasyonu teşvik etmek için, derslerin ve ilişkili içeriklerin parça parça eklenmesinden kaçınmak gerekecektir.
- Eğer alanında uzman bilim insanları tarafından çevre derslerinin mümkün olmaması durumunda, turizm alanında bilim insanlarının çevre eğitimcileri olarak yetenekleri ile etkinliklerini artırmak ve derslerde temel temaları dahil etmek amacıyla eğitim verilmesi uygun olacaktır.
- Turizm programlarının sunumunda üniversite-toplum işbirliklerini teşvik edilmelidir. Öğrenciler için saha deneyimlerinin yerel halkı içeren doğrudan öğrenme deneyimlerini teşvik edilmesi, eğitimlerin niteliğini arttıracaktır.
- Eğitimlerin entegrasyonun sürekli ilerlemesini değerlendirmek için öğretim üyelerinden, öğrencilerden ve işverenlerden ölçüm araçları ile diğer geri bildirim mekanizmaları geliştirmek gerekmektedir. Bu bilgileri turizm programlarını çevre eğitimleri konusunda sürekli olarak iyileştirmek için kullanmak uygun olacaktır.
- Öğrencilere hem dünya standartlarında bir eğitim hem de küresel çevresel kaygılar konusunda farkındalık sağlamada yardımcı olacak endüstrilerle ortaklıklar kurulması gerekmektedir.

- Öğretim üyeleri ve personel için kaynak ve fon sağlanması, müfredatlarda saha gezileri olan çevresel eğitimlerin yerleştirilmesi nitelik açısından gerekli olacaktır.
- Çevre eğitimlerinin turizm akademisyenleri tarafından değil, uzman mühendisler tarafından verilmesi gerekir.
- Üniversite öğretim elemanları, iklim değişikliği, enerji ve suyun korunması ve sürdürülebilir iş uygulamaları gibi küresel çevre sorunları konusunda farkındalık düzeylerini artıracak uygulamalar geliştirmeye teşvik edilmelidir.

Diğer bir öneride gelecekte bu konu hakkında çalışmalar yapacak olan bilim insanları içindir. İçerik analizi ile bir konu hakkında tüm araştırma bilgilerinin detaylı olarak özetlenilmesi sağlanacaktır (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021). Turizm eğitimleri ile çevre eğitimleri ilişkili yapılmış olan çalışmaların içerik analizi ile özetlenmesi, gelecekte konu hakkında araştırma yapacak akademisyenlere çalışacakları alanı göstermede faydalı olacaktır. Bu nedenle, gıda ile ekoturizm ilişkisi hakkında içerik analizi yöntemi ile çalışma yapılması, gelecekteki çalışmalara ışık tutacaktır.

Kaynaklar

Acosta Castellanos, P. M., & Queiruga-Dios, A. (2022). From environmental education to education for sustainable development in higher education: a systematic review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(3), 622-644.

Adetunji, A. S., Afolayan, A., Olola, T., Fonkem, B., & Odunayo, R. (2023). Enhancing STEM Education through Culturally Relevant Engineering Design: A Mixed-Methods Approach to Improving Student Retention and Engagement. *Iconic Research And Engineering Journals*, 7(1), 618-627.

Ahmed, N., Li, C., Khan, A., Qalati, S. A., Naz, S., & Rana, F. (2021). Purchase intention toward organic food among young consumers using theory of planned behavior: role of environmental concerns and environmental awareness. *Journal of Environmental Planning and Management*, 64(5), 796-822.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler Cilt-2*, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. & Yolaşığmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Baloch, Q. B., Shah, S. N., Iqbal, N., Sheeraz, M., Asadullah, M., Mahar, S., & Khan, A. U. (2023). Impact of tourism development upon environmental sustainability: a suggested framework for sustainable ecotourism. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(3), 5917-5930.

Børte, K., Nesje, K., & Lillejord, S. (2023). Barriers to student active learning in higher education. *Teaching in higher education*, 28(3), 597-615.

Chen, J., Huang, Y., Wu, E. Q., Ip, R., & Wang, K. (2023). How does rural tourism experience affect green consumption in terms of memorable rural-based tourism experiences, connectedness to nature and environmental awareness?. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 54, 166-177.

Dabbous, M., Kawtharani, A., Fahs, I., Hallal, Z., Shouman, D., Akel, M., & Sakr, F. (2022). The role of game-based learning in experiential education: tool validation, motivation assessment, and outcomes evaluation among a sample of pharmacy students. *Education Sciences*, 12(7), 434-447.

Darvishmotevali, M., & Altinay, L. (2022). Green HRM, environmental awareness and green behaviors: The moderating role of servant leadership. *Tourism Management*, 88, 104401.

Della Lucia, M., Dimanche, F., Giudici, E., Camargo, B. A., & Winchenbach, A. (2021). Enhancing tourism education: The contribution of humanistic management. *Humanistic management journal*, 6, 429-449.

Farsari, I. (2022). Pedagogy for sustainable tourism: reflections on the curriculum space of a master programme in Sweden. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 22(1), 6-35.

Fernández-Batanero, J. M., Román-Graván, P., Montenegro-Rueda, M., López-Meneses, E., & Fernández-Cerero, J. (2021). Digital teaching competence in higher education: A systematic review. *Education Sciences*, 11(11), 689-705.

Howell, R. A. (2021). Engaging students in education for sustainable development: The benefits of active learning, reflective

practices and flipped classroom pedagogies. *Journal of Cleaner Production*, 325, 129318.

Huang, C. C., Li, S. P., Chan, Y. K., Hsieh, M. Y., & Lai, J. C. M. (2023). Empirical research on the sustainable development of ecotourism with environmental education concepts. *Sustainability*, 15(13), 10307.

Kubalíková, L., Bajer, A., Balková, M., Kirchner, K., & Machar, I. (2022). Geodiversity action plans as a tool for developing sustainable tourism and environmental education. *Sustainability*, 14(10), 6043.

Leal Filho, W., Kovaleva, M., Fritzen Gomes, B., Fudjumdjum, H., Emblen-Perry, K., Platje, J., & Da Cunha, D. A. (2021). Sustainability practices at private universities: a state-of-the-art assessment. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 28(5), 402-416.

Lockstone-Binney, L., & Ong, F. (2024). The sustainable development goals: the contribution of tourism volunteering. In *A Sustainable Tourism Workforce* (pp. 279-296). London: Routledge.

Lombardi, D., Shipley, T. F., & Astronomy Team, Biology Team, Chemistry Team, Engineering Team, Geography Team, Geoscience Team, and Physics Team. (2021). The curious construct of active learning. *Psychological Science in the Public Interest*, 22(1), 8-43.

Lubis, S. P. W., Suryadarma, I. G. P., & Yanto, B. E. (2022). The effectiveness of problem-based learning with local wisdom oriented to socio-scientific issues. *International Journal of Instruction*, 15(2), 455-472.

Lungu, A. J., Swinkels, W., Claesen, L., Tu, P., Egger, J., & Chen, X. (2021). A review on the applications of virtual reality, augmented reality and mixed reality in surgical simulation: an

extension to different kinds of surgery. *Expert review of medical devices*, 18(1), 47-62.

Mínguez, C., Martínez-Hernández, C., & Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post pandemic era?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100329.

Molina-Collado, A., Santos-Vijande, M. L., Gómez-Rico, M., & Madera, J. M. (2022). Sustainability in hospitality and tourism: a review of key research topics from 1994 to 2020. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(8), 3029-3064.

Moustairas, I., Vardopoulos, I., Kavouras, S., Salvati, L., & Zorpas, A. A. (2022). Exploring factors that affect public acceptance of establishing an urban environmental education and recycling center. *Sustainable Chemistry and Pharmacy*, 25, 100605.

Nguyen, K. A., Borrego, M., Finelli, C. J., DeMonbrun, M., Crockett, C., Tharayil, S., & Rosenberg, R. (2021). Instructor strategies to aid implementation of active learning: a systematic literature review. *International Journal of STEM Education*, 8, 1-18.

Paul, I., & Roy, G. (2023). Tourist's engagement in eco-tourism: A review and research agenda. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 54, 316-328.

Remmen, K. B., & Iversen, E. (2023). A scoping review of research on school-based outdoor education in the Nordic countries. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 23(4), 433-451.

Rinaldi, C., Cavicchi, A., & Robinson, R. N. (2022). University contributions to co-creating sustainable tourism destinations. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(9), 2144-2166.

Saarinen, J. (2021). Is being responsible sustainable in tourism? Connections and critical differences. *Sustainability*, 13(12), 6599.

Schott, C., & Marshall, S. (2021). Virtual reality for experiential education: a user experience exploration. *Australasian Journal of Educational Technology*, 37(1), 96-110.

Shahgerdi, A., Rezapouraghdam, H., Ghaedi, A., & Safshekan, S. (2016). The tourism-environment Nexus; challenges and opportunities. *Journal of Sustainable Development Studies*, 9(1), 687541.

Shen, S., Xu, K., Sotiriadis, M., & Wang, Y. (2022). Exploring the factors influencing the adoption and usage of Augmented Reality and Virtual Reality applications in tourism education within the context of COVID-19 pandemic. *Journal of hospitality, leisure, sport & tourism education*, 30, 100373.

Tauro, A., Ojeda, J., Caviness, T., Moses, K. P., Moreno-Terrazas, R., Wright, T., ... & Rozzi, R. (2021). Field environmental philosophy: a biocultural ethic approach to education and ecotourism for sustainability. *Sustainability*, 13(8), 4526-4541.

Timm, J. M., & Barth, M. (2021). Making education for sustainable development happen in elementary schools: The role of teachers. *Environmental Education Research*, 27(1), 50-66.

Ültay, E. (2022). Primary pre-service teachers' metaphorical perceptions of the concept of environmental pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.

Zakaria, A. L. J., Anas, B., & Malki, M. O. C. (2024). A Systematic Review of Gamification in MOOCs: Effects on Student

Motivation, Engagement, and Dropout Rates. *Journal of Educators Online*, 21(2), n2.

GIDA BİLİMİ EĞİTİMİ SORUNLARI VE YENİ EĞİLİMLER

NESLİHAN AKYURT¹

Giriş

Mevcut turizm üniversite programlarında gıda eğitiminin devam eden önemi vurgulanmakta ve bu bilgi alanının geliştirilmesi ve nitelendirilmesine duyulan ihtiyaç tartışılmaktadır. Küresel turizm bağlamında gıda ve kültürel etkilerinin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasının karmaşıklıkları ve çoklu yönleri ele alınmakta ve nitelendirme yöntemlerinin araştırılmasının önemi ifade edilmektedir. Gıda ortamını çevreleyen olası uygulamalar, çok yönlü mesleki ortamlar ve kültürel sistemler tartışılmakta ve araştırma verilerinin ulusal ve uluslararası arka planı ve ampirik sonuçlar bağlamının bir parçası olarak verilmektedir. Sonuç olarak, üniversite turizm programlarında gıda eğitiminin geliştirilmesi ve nitelendirilmesi için hedefler belirlenmekte ve tartışılmaktadır.

Gıda sadece geçim için değil, aynı zamanda tarımsal işletme, yemek pişirme, üretim ve beslenme dahil olmak üzere insan yaşamının birçok yönünde de önem kazanmıştır. Bu, televizyon

¹ Öğr. Gör., Giresun Üniversitesi, Espiye MYO, neslihan.yolasigmazoglu@giresun.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-3827-6892

gerçeklik şovlarının popülaritesinde ve ürünlerin farklı medya aracılığıyla bolca tanıtılmasında yansıtılmaktadır. Akademik literatürde gıda, özellikle antropolojik ve sosyolojik çalışmalar olmak üzere son zamanlarda önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Gıdaların güvenliği konusu sadece turizm alanında değil, tüm bilimlerde önemli bir alan haline gelmiştir. İnsan sağlığı ile doğrudan ilişkili olması nedeni ile ürünleri üretimi, hazırlanması ve sunulması gibi unsurlar ile birçok sektörde önemli bir konudur.

Gıdanın yalnızca kendi içinde değil, aynı zamanda gıda sistemi bağlamında ve özellikle üretim, tüketim ve tedarik anlamında turizmin küresel bağlamında yakın bağlantıları üzerinde durularak önemi vurgulanmaktadır. Turizm sektöründe neredeyse hemen hemen her alanda gıda konusu söz konusu olduğundan, gıda bilimi ile ilgili eğitimlerin üniversite turizm programlarında ele alınması gerekliliği önem arz etmektedir. Sadece gastronomi ile ilgili turizm eğitimlerinde değil, rehberlik ve turizm işletmeciliği gibi diğer turizm bilim alanlarında da gıda güvenliği, hijyen ve gıdaların içerikleri ile ilgili bilgiler sunulması gerekmektedir.

Mutfak dünyasının karmaşıklığı açığa çıkarılmış ve çok çeşitli araştırma konuları ve çıkarımlar ele alınmıştır. Gıda sistemi sürdürülebilir ve sürdürülemez veya baskın olarak tartışılmaktadır. Mutfak dünyasının kültürel doğası da tartışılmakta, gıda bilimi ile ilişkili eğitimler önemli hale gelmektedir. Özellikle gastronomi turizminin gelişimi ile birlikte gıda mühendisliği alanı ile turizm bilim alanı sıkı bir ilişki içine girmiştir. Turizm sektöründe yeme ve içme faaliyetlerinin çok önemli olduğu düşünüldüğünde yemek hazırlama, sunma ve gıdaların tüketimi konuları daha da ciddi şekilde ele alınmaktadır. Gıda bilimi ile ilgili eğitimlerin üniversite turizm programlarında ele alınmasının farklılaştırılması gerekliliği de göz ardı edilmemelidir.

Ekonomik yapıların dönüşümü küresel turizm sektörünün yeniden canlanmasıyla paralel olarak gelişirken, turizm ekonomisi artık niceliksel olarak hızlandırılmış büyümeden yoğunlaştırılmış nitel büyümeye geçiş yapmaktadır. Yüksek kaliteli bir turizm deneyimine yönelik artan kamu talebini karşılamak için turizm ürünleri ve hizmetlerinin yenilikleri ve geliştirilmesi esastır. Yiyecek ile içecekler, turizmde her zaman önemli bir rol oynamış ve ilgi odağı olmuştur. Benzersiz, çekici ve lezzetli yemekler geliştirerek bir turizm destinasyonu benzersiz ve çekici bir şekilde konumlandırılabilir. Ayrıca, küresel turistler dünyadaki farklı kültürleri, kendi geleneklerini, tarihlerini ve göreneklerini deneyimlemeye ve anlamaya çalışmaktadır.

Son zamanlarda, yiyecekler eşsiz bir turizm kaynağı olarak görülmeye başlanmıştır. Yiyecek turizmi ve özellikle yiyecek ve turizm üzerine yapılan araştırmalar giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu nedenle, yiyecek akademik çevrelerde de giderek daha fazla ilgi görmeye başlamış ve turizm ve misafirperverlik üzerine eğitim programları daha kapsayıcı hale gelmiştir. Gıda bilimi ile işbirliği içerisinde yeni eğitimlerin ortaya çıktığı yeni turizm eğitimlerinin geliştirilmesi, nitelikli turizm öğrencisi yetiştirilmesi açısından da önemli bir unsur haline gelmiştir.

İletişim ve hızlı bilgi edinme sisteminin gelişmesi, internette yayılan bilgilerin tüm insanlar tarafından görülmeye ve takip edilme sayısının artması, özellikle insan sağlığını ilgilendiren gıda biliminin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Gıdaların ilk üretim aşamasından en son insanların sofralarına gelen tüm aşamalar, özellikle bilinçli insanlar tarafından hassasiyetle incelenmeye başlanmıştır. Gıdalardan elde edilen besinlerin gelecekte insan sağlığı ve kaliteli bir yaşam sürmesi açısından öneminin daha da iyi anlaşılması ile birlikte gıda biliminin tüm sektörlerde önemi artmıştır. Turizm sektörü de gıda bilimi ile en

yakın ilişkilerde olan önemli bir sektör olarak, konunun önemini benimsemiştir.

Kitabın bu bölümünde gıda bilimini ilgilendiren konuların üniversite turizm programlarındaki yeri ve geleceği ile yeni eğitim önerileri üzerinde durulacaktır. Gıda bilimi ilişkili derslerin müfredatlardaki durumu ve gelecekte daha nitelikli eğitimler verilmesi için hangi konuların üzerinde durulması konusunda bilgiler sunulmaya çalışılmaktadır. Üniversite turizm eğitimlerinde gıdalar, gıda bilimi ve gıdaların kullanımının ne derece önemli olduğu konularında yeni içeriklerin nasıl olması gerektiği hakkında bilgiler sunulmaktadır. Bu bölümün, üniversite turizm programlarında müfredat hazırlayan öğretim elemanlarına faydalı bilgiler sunması hedeflenmektedir.

1. Eğitim ve Turizm Eğitimi

Eğitim, insan hayatının en önemli parçası olmakla birlikte sürekli olarak kendini yenilemesi gereken bir yapıdır. Bu yapının geliştirilmesi ile insanların birçok konuda gelişimi ve ilerlemesi söz konusu olmuştur. Bu nedenle, insanların küçük yaştan itibaren eğitimlerinin sürdürülebilir bir düzen içinde farklı kültürler içerisinde benzer şekilde gelişimler göstermiştir. Bu yapı da çıkabilecek sorunlar ise genel olarak tüm halkların gelişiminde de sorunlara yol açabilmektedir. Bu nedenle, eğitimlerin her alanda sürekli geliştirilmeye muhtaç, sürdürülebilir nitelikte olması uygun olacaktır.

Kültürlerin farklılığı nedeni ile her kültür yapısı kendine uygun nitelikte eğitimleri vermeye çalışmaktadır. Nitelikli eğitimler, küçük yaşlardan itibaren başlamakta, sistemli bir süreç olarak uygulanmaya çalışılmaktadır. Eğitimcilerin niteliği, eğitimlerin niteliğini de etkilemekte, öğrencilerin sosyal ve kültürel yapılarına uygun olarak en iyi eğitimlerin verilmesi amacı ile her eğitim aşamasında sürekli çalışmalar yapılmaktadır (Ültay, 2022).

Eğitimler hemen hemen her alanda olmakla birlikte, küçük yaştan başlayan eğitimler ile daha sonraki yaşlarda verilen eğitimler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle ileri yaşlarda farklı sektörlerle uygun olarak eğitimlerin niteliğinde ihtisaslaşma görülmektedir. Bu alanlardan birisi de özellikle son otuz yıl içinde ülke ekonomilerine önemli katkılar sağlayan turizm sektörüdür. Turizm eğitimleri, sektörün ekonomik katkılarının artması ile birlikte hem dünya hem de ülkemizde hızla gelişen eğitim alanlarından biri haline gelmiştir. Turizm sektörünün yapısal özelliğigereği birçok farklı alan ile işbirliği içinde olması ve turistik işletmeler içerisinde farklı bilim alanlarına özel olarak çalışma alanları nedeni ile diğer bilimlere ilişkin derslerin de sunulduğu bilinmektedir. Bu nedenden dolayı, üniversite turizm programlarında verilen eğitimlerin disiplinler arası özelliklerde müfredatlara sahip olması gerekmektedir (Akyurt & Ültay, 2022).

Üniversite eğitimlerinde turizm alanında birçok farklı eğitim olmakla birlikte, bu eğitimlerin uygulanabilirliği ile geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Turizm sektörünün birçok alanı kapsaması nedeni ile turizmde çalışacak olan öğrencilerin nitelikli eğitimler alması için farklı disiplinler ile ilişkili dersler görmesi gerekmektedir. Konaklama, yeme-içme, eğlence, dinlenme, sağlık, din, spor ve toplantı gibi birçok farklı konuda hizmet vermekte olan turizm sektörü, turistlerin beklenti ve isteklerine cevap verecek nitelikte personele sahip olmak zorundadır. Bu durum nedeni ile özellikle üniversite eğitimlerinde farklı konularda uzmanlaşması hedeflenen öğrencilere eğitimler verilmektedir (Akyurt & Ültay, 2021).

Bu konuların başında da özellikle son yıllarda televizyon programları ile bir adım öne çıkan yeme-içme odaklı turizm faaliyetleri gelmektedir. Geçmiş yıllarda mutfak konsepti ile eğitimler verilen bu alan, günümüzde gastronomi adı altında eğitimlere dönüşmüştür. Üniversite eğitimlerinde gastronomi

alanında farklı bölümler kurularak eēitimler verilmeye başlanmış, niverisite dışında da birçok kuruluş tarafından gastronomi alanında eēitimler sunulmuştur. Bu durumun neticesinde gıda mhendisliēi ve gıda alanında eēitim veren diēer bilim alanları ile ortak olarak çalışma zorunluluēu da ortaya çıkmıştır. Gastronomi eēitimleri içerisinde turizm lisans programlarında gıda mhendiliēi uzmanı olan eēitimcilerine de istihdam edilmeye başlanmıştır (Akyurt & Yolařıēmazoēlu, 2022). Bu durum, gıda biliminin turizm sektörü ve eēitimleri için ne kadar önemli olduēunun göstergelerinden sadece biridir.

Gıda biliminin turizm sektörü ile eēitimleri içinde sıkı bir ilişki içinde olması nedeni ile özellikle dünyadaki gelişmiş ülkelerde gastronomi mhendisliēi adında yeni eēitimlere yer verilmeye başlanmıştır. Gıda biliminde uygulanan yemek pişirme, dondurma ve diēer sistematik işlemlerin turizmdeki geleneksel yemek hazırlama ile pişirme uygulamalarının sentezlenmesi ile modern bir yaklaşımda turizm eēitimleri sunulmaya başlanmıştır (Akyurt & Yolařıēmazoēlu, 2023).

Turizmde Gıda Eēitiminin nemi

Gıda eēitiminin turizm paradigmasında giderek daha önemli hale geldiēi kaçınılmaz bir gerçek olarak kendini göstermektedir. Turizm alanında geleceēin profesyonellerini hazırlamak için benzersiz bir turist kaynaēı olan gıda eēilimlerinin öngörülmesi gerektiēi algısı ortaya çıkmaktadır. Turizm süreci boyunca deēer oluşturan fiziksel ve duygusal haz arayan deneyimsel turistler, gurme turizmine yönelmektedir. Yaşam kalitesi ve fiziksel ve duygusal saēlık konusunda endişe duyan turist ve yerleşiklerin sayısı arttıkça gurme turizmine olan talep hızla artmaktadır. Gıda kültürünün bir simgesi olan gastronomi, coērafi koşulların neden olduēu derin bölgesel farklılıklardan, dil farklılıklarını, tatilleri ve sosyal gelenekleri ortaya çıkaran hükümet ve yönetim sistemine

kadar çeşitli yerel geleneksel yiyecekleri temsil etmektedir (Mínguez vd., 2021).

Keyifli bir kültürel değişim olarak mutfak turizmi, seyahat etmenin nedenlerinden biridir. Öğrencilerin, görülen şeylerin veya tariflerde listelenen yiyeceklerin özünü anlamak ve tarihten, kültürden, inançtan ve sanatsal yapıdan hissedebilecekleri mutfak içeriğine değer vermek için yiyecek eğitimine ihtiyaçları vardır. Turizm alanında, ziyaretçiler bonus olarak sundukları yerel toplumlar ve doğal kültürlerle ilgilenmektedir. Kendi kimliklerini aramak için deneyimlerin tadını çıkarmaya ve toplamaya kararlı olan konuklar, kültürlerin ve kimliklerin sergilendiği, en küçük yönelim seviyelerinde sohbetler, gözlemler ile yeni ilgi alanları oluşturduğu yerlere gitmektedir. Küresel çerçevede yiyecek ve içecekler turistik talebin artması ile sürdürülebilir turizm için vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir (Powell vd., 2021; Pany vd., 2024).

Seyahat nedeniyle artan gıda talebi, yerel mutfağın ekonomik ve deneyimsel önemini artırmış, yiyecek deneyimlerini gezgin memnuniyetini ve yer duygusunun başarısını belirleme kriterlerinin en altından en üstüne taşımıştır. Yiyecek deneyimleri, bir yerin kimlik ve yerel itibar bileşenlerinin önemli bir parçasıdır. Ayrıca, pazarlar, şarap ve yağ mahzenleri de dahil olmak üzere üretim alanları ve gurme restoranlar arasında sürükleyici bir deneyim yoluyla kültürün ve geleneklerin en derin deneyimini sundukları için yerel spesiyaliteleri ve bölgesel alanları satmak için de araçlardır. Belirli mutfak turizmi ortamları ve deneyimleri, gezginlerin yerel mutfak ve kültürel miras arasındaki içsel bağlantıyı anlamalarına yardımcı olur, kültüre olan ilgilerini, farkındalıklarını ve duyarlılıklarını artırmakta ve sürdürülebilir turizm ilkelerine uygun uygulamaları benimsemelerini sağlamaktadır (Wondirad vd., 2021; Stalmirska, 2024).

Mutfak deneyiminde, yiyecek ve şarap ürünlerinin kalitesi, zemin ve üst düzey restoran deneyimlerinden konfor, hijyen ve güvenlik için temel bir destektir. Tadım, yalnızca yerel mutfak lezzetlerini tatmak için değil, aynı zamanda yerin özünü ve ruhunu yakalamak için de gerçek bir tatil deneyimidir. Turizm çalışmaları ve mutfak okulları öğrencileri, yer duygusu ile Experience-Scape'in sundukları arasındaki güçlü ilişkiyi tanımalı ve anlamalıdır. Yer markalaşmasının deneyimsel yolculuğu, yemeğin psikolojisinden başlar ve deneyimleri ve anlamlı tüketim seçimlerini şekillendirmede paydaşlar ve tüketicilerle derinlemesine paylaşılması gereken bir özdür. Bu bağlamda, gıda okuryazarlığı, ziyaretçilerin deneyimlerini etkileme, oluşturma ve dönüştürmede liderlik rolü üstlenecek turizm profesyonellerinin gelecekteki eğitimi için bir diğer temel araç olarak karşılanmalıdır (Okumus, 2021; Wang & Uysal, 2024).

Çeşitli pişirme teknikleri, o yere turist ziyaretlerini tetikleyen kültürel inançların ve koşulların bir kombinasyonudur. Atalardan aktarılan orijinal tarifleri sağlamak bir halkın kimliğidir ve turist deneyimini zenginleştirebilir. Bazıları, eğitim turizmi sağlayarak mevcut ayrımcılığı ortadan kaldıracabileceklerini ve tüm milletlere saygı gösterebileceklerini savunulmaktadır. Bireyler tarafından gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinde kültürel saygı duygusunu zaten besleyebilmekte ve önyargıları yıkarak olumsuzdan olumluya düşünmeyi tersine çevirerek kendini dönüştürme üzerinde bir etkiye sahip olabilmektedir (Sathatip vd., 2025). Ayrıca, yeme ve içme kültürünün diğer insanlara aktarılması, kültürler arası anlayış ve ilişkiler açısından son derece önemlidir. Bu nedenle, gastronomi ürünleri turizm sektörü içerisinde sadece bir ihtiyaç değil, aynı zamanda insanlar arasındaki iletişimi kuvvetlendiren önemli bir unsur olarak, ciddi ve değerli bir öneme sahiptir (Akyurt & Yolasıgmazoğlu, 2023).

1.2. Turizmde Gıda Eğitiminin Mevcut Durumu

Birçok üniversite turizm programı, restoran ve otel yönetimi, misafirperverlik, destinasyon yönetimi ve tabii ki mutfak turizmi gibi yiyeceklerle ilgili kariyerlerde profesyonel eğitim arayan on binlerce öğrenciyi hedeflemektedir. Mutfak turizmi aynı şekilde görülebilse de tüm programlar yiyeceklerle ilgili dersler içermez. Yiyecek ve yiyecek çalışmaları alanında konu bilgisine sahip bazı turizm eğitimcilerinin çabaları, esas olarak yiyecekleri mevcut derslere entegre etmeye yöneliktir. Ayrıca, baş öğretim görevlileri ve yiyecek çalışmaları programlarına karşı güçlü bir sivil toplum tutkusu olan bazı öğretim görevlileri, esas olarak işletme ve yönetim alanında üniversite düzeyinde yeterliliklere sahiptir (Lee vd., 2024).

Yiyecek veya yiyeceklerle ilgili çalışmalarda profesyonel geçmişi olan personel eksikliği olan kurumlar, bir yiyecek kursu veya programı başlatmayı özellikle zor bulabilmektedir. Üniversitelerin çoğunda ve diğer öğrenme ve eğitim kurumlarında sunulan müfredatla bazı eksiklikler olduğu kabul edilmektedir. Bu müfredat özellikleri, daha geniş bir eğitim sistemi bağlamında yiyecek eğitiminin statüsünü tanımlamaya hizmet etmekte, öğretimi kimin yaptığı ve yiyecek konularının kimler için tasarlandığı ile ilgilidir. Öğretim sorunları da öncelikler, model ve yöntem kısıtlamalarıyla ilgili olarak tanımlanmaktadır. Diğer tartışmalar üniversitede yemek öğretimi ve öğretmenlerin kendilerinin yemek ve gastronomi öğretme konusunda eğitilmeleri gerekliliğine odaklanmaktadır. Müfredat yapısı nedeniyle, değişiklikler değerli öğretim ve öğrenme zamanı mal olabilmektedir. Bununla birlikte, mutfak ve gastronomi alanındaki üniversite eğitimlerinde masrafların öğrenciler tarafından karşılanması, önemli bir eğitim sorunu olarak görülmektedir. Günümüz gastronomi eğitimlerinde diğer bir husus ise öğrencilerin çalışma alanlarının kısıtlı olabilmesidir. Bu durum nedeni ile öğrenciler yeteri kadar uygulama yapmayabilmektedir (Classens vd., 2021).

Birçok üniversite programı artık turizm programlarında bir tür yiyecek eğitimi sunmakta, ancak yiyecek genellikle müfredatın yalnızca küçük bir parçası olarak kabul edilmektedir. Yiyeceklerin ne ölçüde dahil edilip edilmediği büyük ölçüde öğretim üyelerinin yatkınlıklarına ve bir kurumdaki kaynaklara ve zamana bağlıdır. Öğrencilerin yiyecek ve içeceğin üretimi, tüketimi ve sembolizmi hakkında bilgi edindiği bir ders sunmak popüler bir eğitim eğilimidir (Chang vd., 2021).

Turizm eğitimine yiyecek dahil etmede karşılaşılan zorluklardan biri, her programın şu anda tek başına veya ayrı bir şekilde çalışması, önemli konular olarak algıladığı şeyleri ve kültüre olan artan ilgiyi içermesidir. Turizm eğitimi açısından, birçok ses deneyimsel öğrenmeyi bu sektörün müfredatının bir parçası olarak dahil etme ihtiyacını vurgulamıştır. Deneyim, misafirperverlik sektörü ve yiyecek hizmeti alanında önemlidir. Küçük bir literatür, bu müfredat yaklaşımının bağlam içinde artan popüleritesini bildirmektedir. Ancak, birkaç istisna dışında, çoğu çalışma yiyecek, kültür, konaklama veya turizmin belirli sorunlarını ele almamakta veya deneyim ve deneyimsel öğrenmenin neden önemli olduğu veya müfredata neden dahil edildiği hakkında ayrıntılı bilgi toplamamaktadır (Askren & James, 2021).

Yiyeceklerin bağlam olarak kullanıldığı deneyimsel öğrenmeyi içeren çok az turizm eğitim programı vardır. Bir derece programında gerçekleşen deneyimsel öğrenme ve öğretime ilişkin ayrıntılı içgörülerini ortaya koyan daha da az çalışma vardır. Turizm eğitim programlarında yiyecek ve turizmle ilişkili ayrıntılı becerilerin dahil edilmesi konusunda boşluklar var gibi görünmekte, bu nedenle gelecekteki araştırmalar hangi öğrenmenin odak noktasında deneyimsel olarak kabul edilebileceğini incelenmesi gerekmektedir. Belirli yiyecek deneyimi boyutlarına dalmanın tüm turizm eğitim programları için geçerli olup olmadığını araştırılmalıdır (Abu vd, 2023).

Üniversite turizm programlarında ders veren öğretim üyelerinin durumuna bakıldığında, genellikle yüksek lisans derecesine sahip olması gerekmekte, ancak bazı öğretim üyelerinin doktora düzeyinde eğitimi vardır. Turizm programlarının çoğu lisans düzeyinde olduğundan, yiyecek eğitimcilerinin muhtemelen en fazla etkileşimde bulunacağı yöneticiler bunlardır. Mutfak ve yemek hazırlama içeriği öğreten öğretim üyelerinin çoğunluğu mutfak geçmişine veya misafirperverlik deneyimine sahiptir. Bununla birlikte, gastronomi eğitimlerini verecek olan öğretim elemanlarının bazılarının sektörel tecrübeye sahip insanlardan oluşması, turizm eğitim kurumlarında görülen bir durumdur. Mutfak tecrübesi diğer turizm alanlarından farklı olduğundan gerek kadrolu gerekse de dışarıdan eğitimler veren tecrübeli aşçılar eğitimler vermektedir (Mínguez vd., 2021; Tuna & Başdal 2021).

Gıda eğitimi dersleri veren öğretim üyelerinin gıda alanında profesyonel olmaları önemlidir. Öğrencilerin birincil odak noktası, bağlantısız bir teorinin incelenmesi yerine, ne olduğu bilgisini öğrenmektedir. Bilgileri müfredata dahil etmek için yapılandırmak ve düzenlemek amacıyla, öğretim üyelerinin pratik veya teorik mutfak deneyimlerine ve tercihen her ikisinin bir karışımına çok iyi hakim olmaları gerekmektedir. Ancak, her ülkedeki akademinin karşı karşıya olduğu zorluk, akademisyenlerin akademiye girmektense endüstriye girmeyi tercih etmeleridir, bu nedenle üniversite hayatına yetenekli uygulayıcıları çekmek ve onları öğretmene dönüştürmek için sürekli bir mücadele vardır. Birisi aşçı olarak çalışmayan bir garson aradığında olduğu gibi, akademide gerçekten kalan ve eğitimci olarak adlandırılan insanların yalnızca %5'inin olduğu kabul edilmektedir; diğerleri sadece öğretmendir Amicarelli vd., 2022; Minh & Tien, 2024).

Gıda bilimine ilişkin derslerin üniversite turizm programlarındaki durumu ülkemiz açısından incelendiğinde, gastronomi ve mutfak sanatları bölümleri dışında turizm

işletmeciliği, seyahat ve rehberlik gibi bölümlerde sadece birkaç ders ile ele alındığı görülmektedir. Bu durum, turizm ğrencilerinin nitelik açısından eksik kalma ihtimalini ortaya çıkarabilmektedir.

1.3. Turizmde Gıda Eğitiminin Uygulanma Zorlukları

Gıda eğitimlerinin turizm bilim alanı dışındaki diğer bilim alanlarıyla ilişkili olması nedeni ile sadece yemek yeme kapsamında değerlendirilmemesi gerekmektedir. Gıdanın retim aşamasından en son turiste sunulması aşamasına kadar her aşama önem arz etmektedir. Bu aşamalarda ise özellikle sağlık konusu ön plana çıkmakta ve gıda mühendisliği alanında değerlendirilmektedir. Gıda mühendisliği ile turizm bilimi arasındaki bu ilişkinin kurulması da ilk zorluklardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünyanın birçok yerinde, yiyecek turizm programları içinde öğretilmektedir. Yiyecek turizm için giderek daha merkezi bir konumda görülmekte ve bu da yiyecek turizm eğitiminde ayrı bir ders olarak öğretilip öğretilmemesi konusunda kafa karıştırıcı tartışmalara yol açmaktadır. Bu durum, yiyecek yollarının, etrafında bir dizi farklı bilim alanına ait dersin olduğu disiplinler arası bir eğitim ile öğretilmesiyle çözülebileceği de aşıkardır (Park & Widyanta, 2022).

Kaynak kısıtlamaları, gıda eğitiminin uygulanmasındaki darboğazlardan biri olarak tanımlanmıştır. Bazı eğitimciler, daha fazla fon, ticari mutfak tesisleri, yerleşik çiftlikler veya bahçeler, kompost yığını için fon veya kaynak paketleri, bir kafe müdürünün desteği ve pazarlama desteği olsaydı daha fazlasını yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Müfredat sresinin eksikliği, disiplinler arası girdinin az veya hiç olmadığı rekabetçi müfredatlar ve yemekhane uygulayıcılarının servis hızına olan ilgisi de gıda eğitimi için önemli zorluklar oluşturmaktadır. Yetersiz gıda eğitimi altyapısı, öğrencilerin tutarlı öğrenmeyi zorlaştıran çok çeşitli mesajlar aldığı anlamına gelmektedir. Pratik ve teorik bilginin bütünleştirilmesi de

zordur. Gıda sistemleri ve kültürlerinin teorik anlayışını, yemek pişirme eylemindeki duysal, duygusal ve estetik deneyimlerle ilişkilendirmek zordur (Ingrassia vd., 2022). Maliyetlerin yüksek olması öğrenciler açısından mutfak eğitimlerinde en önemli sorunların başında gelmektedir.

Bir turizm programında gıda eğitiminin olmaması, mezunlar ve turizm endüstrisi için uygulamayla ilgili çıkarımlara sahiptir. Teşvik edilen yaşam tarzları ile öğrencilerin üniversitedeki yaşanmış deneyimleri arasında daha fazla bütünleşme gereklidir. Gıda eğitimine yeterince önem verilmemesi, kendi yiyeceklerinizi yetiştirmek ve yerel gıda hareketi gibi pazarlanması daha zor olan turizmin diğer yönlerini de gölgede bırakabilmektedir. Bu nedenle, gıdaların durumu ve edinme yolları turizm eğitiminde önemli bir konudur. Bazı araştırmacılar turizm eğitiminde gıda bilimine ilişkin derslerin ihmal edilmesi nedeniyle öğrencilerin disiplinler arası öğrenme fırsatlarını kaçırdığını savunmaktadır (Amicarelli vd., 2022).

Turizm programlarına disiplinler arası içeriğin dahil edilmesi, mezunların uygulamayı çerçevelediği ölçüde hem eğitim hem de uygulamayla ilgili ilgi çekicidir. Öğrencilerin zaten bağlantı kurduğu bir konu olan bu durum, farklı dersler, müfredat ve müfredat dışı öğrenme dahil olmak üzere bir dizi zorunlu veya gönüllü bölümlenmiş öğrenme modu üzerinde ilişki kuracak kadar esnekken, yaban hayatı takdirinin ilkelerini kolayca entegre edebilmektedir. Öğrenciler bu etkileşimleri görmezlerse ve dolayısıyla bu etkileşimlerden yararlanmak için bilgi, beceri ve tutumlar geliştirmezlerse, eğitim kurumlarının onlara olabilecekleri kadar yardımcı olmadıklarını sonucu ortaya çıkmaktadır. (Duarte Alonso vd., 2022).

Gıda eğitiminin üniversite düzeyinde uygulanmamasının başlıca nedenlerinden biri, yükseköğretim kurumlarındaki genel

kaynak eksikliğidir. Çoğu kuruluşun gerekli gıda ürünlerini, araçlarını ve malzemelerini güvence altına almak için asgari fonları vardır. Bu, gıda sağlayıcılarına, yerel işletmelere ve gıda ve tarımla ilgilenen hibe kaynaklarına artan bağımlılık yaratmaktadır. Gıda ve beslenme kavramlarını etkili bir şekilde öğretmek için doğru araç ve tesislere sahip olmanın önemine rağmen, yeni gıda kurslarının geliştirilmesi genellikle ekipman için bütçe tahsisleriyle birlikte gelmemektedir. Özellikle malzeme tahsisi, alan yetersizliği ve öğrencilere kalan finansal yük nedeni ile gıda bilimine ilişkin materyallerin temininde de sorunlar yaşanmaktadır (Stone vd., 2022).

Diğer konulardan biri de disiplinler arası yaklaşımın eksikliğidir. Başka bir deyişle, gıda eğitimi genellikle turizm programlarının müfredatının yalnızca bir bileşenidir veya büyük ölçüde misafirperverlik eğitimiyle sınırlı ayrı bir derece programı olarak geliştirilmektedir. Bu durumun sorunu, turizmle ilişkili olarak gıdanın kapsamlı bir anlayışının edinilmemesi ve böylece yalnızca gerçekliğin bir kısmının temsiline, canlı ve otantik içeriğin kaybına yol açmasıdır. Disiplinler arası bir yaklaşımın önemi, gıdanın tek başına olmaması, genellikle kültür ve doğayla bağlantılı olmasıdır. Gıdanın ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri vardır. Gıda, çok boyutlu karmaşıklığı içeren birçok ifade ve konuyla bağlantılıdır. Gıda eğitimi, parçalanmış ve bölümlere ayrılmış bir görüşten kaçınarak bütünsel bir bakış açısı sunmalıdır (Okumus, 2021; Fernández-Villarán vd., 2024).

Yiyecek yalnızca gastronomi, yiyecek ve içecek yönetimi bileşenlerden biri olarak görülürse, yiyeceğin görüntü ve yer tanımlamasındaki potansiyel gücünü tartışmak için çok az yer kalacaktır. Gıda eğitiminde disiplinler arası bir yaklaşım müfredatın zenginleştirilmesine olanak tanımaktadır. Böyle bir amaç için, diğerlerinin yanı sıra farklı kültürel, beşerî, fiziksel ve sosyal bilimler bilgisinin toplanması gerekmektedir (Lee vd., 2024).

Disiplinler arası bir şekilde çalışmak, pazarlama, yönetim, ekonomi, çevre çalışmaları ve kültürel antropoloji gibi diğerlerinin yanı sıra farklı fakülte üyeleri arasında ve yiyecek eğitimi konusunda iş birliği yapan üniversitelerin fakülteleri arasında derin bir iş birliği gerektirmektedir. Oryantasyonlar, gıda konusunda eğitim vermek isteyen üniversiteler, kolejler ve okulların üyeleri arasında birleşik ve paylaşılan bir müfredat gerektirmelidir (Kalimuthu vd., 2023; Roshania vd.,2023).

Gıda biliminin özellik son yıllarda turizm bilimi içerisinde kabul görmesi ile birlikte, bazı üniversiteler gıda mühendislerinin turizm programlarında istihdam edilmesi söz konusu olmuştur. Ancak, yiyeceklerin üretiminde ve sunulmasında halen gıda biliminden yeteri kadar yararlanılmaması durumu günümüzde de devam etmektedir.

2.Gıda Eğitiminde Deneyimsel Öğrenme ve Etik

Deneyimsel öğrenme, gıda eğitiminde önemli bir aşamadır ve gıda, içecek ve mutfak kültürlerinin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunur. Turlar, derece programlarında edinilen bilgileri kullanmaktadır. Örneğin, birinci sınıf bir restoranda ön büro üyesi olarak çalışmak, profesyonel şeflerle bir mutfak atölyesi oturumunda yemek pişirmek ve bir çiftlik mutfağının işleyişini görmek gibi uygulamalı bir deneyim, konaklama ve turizm işletmelerinde gıda ve içecek eğitimi için eğitim sürecinin temel unsurlarıdır. Turizm, konaklama ve etkinlik yönetimi eğitim müfredatlarının yanı sıra, diğer fakülteler ve dış kuruluşlar da uygulamalı yemek pişirme veya pratik 'yap ve yap' atölyeleri düzenlediğinden fırsatlar bol miktardadır. Üniversite botanik bahçeleri veya bahçecilik birimleri, turizm yönetimi öğrencilerinin veya tarım coğrafyacılarının gıda rotaları, malzemeler, kaynak ve sürdürülebilirlik konusunda sağlam bilgi geliştirmelerinde hayati bir

bileşen görevi görebilmektedir. Ancak, bu tür deneyimsel faaliyetler turizm eğitiminde nispeten nadirdir (Christian vd., 2021).

Sürdürülebilirlik ve etik konularının geliştirilmesi, özellikle gıda eğitimini derslerden biri olarak içeren bir alt sistemde önemlidir. Yukarıda belirtilen konuların gıda kültürü konusunda geliştirilmesinin avantajları çoktur, ancak en önemlilerinden biri gelecekteki personelin sürdürülebilir beslenmesi için eğitimidir. Gıda sisteminin çevresel etkisini azaltmak ve genel olarak sürdürülebilirliğe güvenmek, eğitim alanında bir dizi strateji uygulamadan ve geleceğin profesyonellerini böyle bir çözümün önemi konusunda bilinçlendirmeden imkansızdır. Bu yönü geliştirmede gıda eğitimi çevresel, ekonomik ve sosyal üç alanı etkilemektedir. Eleştirmenler, sektördeki profesyoneller için mesleki eğitimde bu tür yönlerin stratejik olarak dahil edilmesi ihtiyacını geliştirmedeki eğitimsel sonuçları veya eksiklikleri algılamaktadır (Sandler, 2023).

Yiyeceklerle ilgili uygulamalar genellikle akademik okuryazarlığın eleştirel bir şekilde anlaşılmasını gerektiren karmaşık ve çok boyutlu konular olsa da, turizm ve misafirperverlik eğitiminin diğer alanlarıyla ilgili eğitim programları tarafından teşvik edilen karmaşık yaklaşımı anlamak, mutfak uygulamalarının muhteşem veya gerici bir hareket olarak nasıl ilgi çekici ve büyüleyici olduğunu göstermektedir (Enriquez & Archila-Godinez, 2022).

Ortaya atılan konular, sektörün gıdayı daha derinlemesine ele alırken uzun vadeli eğilimlere yönelik karmaşık yaklaşımlar arama ihtiyacıyla dokunaklı bir şekilde ilgilidir. Ortaya atılan konular arasında sosyal sermaye yönüne ek olarak ortaklıklar ve ağ düşüncesiyle ilgili etik düşünceye duyulan ihtiyaç yer almaktadır. Bu yönler turizm ve otelcilik eğitiminin diğer alanlarında kapsamlı bir şekilde araştırılmış olsa da, gıda eğitiminde hala yeterince gelişmemiştir (Christian vd., 2021).

Turizm ve otelcilik alanındaki profesyonellerin, örneğin uygulamalarının ne kadar sürdürülebilir olduğunu, birincil deneyim edinmenin düşük maliyetlerini kimin ödediğini veya kullandığını ve atık bertaraf maliyetlerinden kimin sorumlu olacağını düşünceleri gerekmektedir. Bu nedenle eleştirel düşünme, yalnızca gıdanın etnografik uygulamasında değil, aynı zamanda tadın temeli olan yavaş turizmde de boş zaman, çalışma, otantiklik, yer duygusu ve materyal sonrası düşünce gibi diğer temel turizm eğitimi kavramlarıyla bütünleştirilebilmesi ile mümkündür (Stone vd., 2022).

Güncel sayıda, gıda eğitiminin geliştirilmesi ve nitelendirilmesindeki zorlukların incelenmesine olanak tanıyan yapılandırılmış nitel bir yaklaşım kullanılarak üniversite turizm programlarında gıda eğitimi sağlamanın karşılaştığı zorluklar analiz edilmektedir. Disiplinler arası yaklaşımların sınırlamaları dışında, finansman sorunları ve müfredat katılığı gibi kapasite kısıtlamaları en yaygın zorluklardır. Üniversite eğitimcileri, öğrencilerin pratik deneyim kazanmalarına olanak tanıyan yerel mutfak uzmanları ve üreticileriyle iş birliği yaparak öğrencilerde gıda bilgisinin geliştirilmesinin önemini kabul etmektedir. Ancak, üniversite turizm programlarının diğer bölümlerindeki engeller nedeniyle yerinde gıda eğitimi yürütmek zordur (Roshania vd.,2023).

Turizm programlarının sürdürülebilirlik ve kültür gibi çeşitli disiplinlere müdahale etme potansiyeli olduğu ve gıdanın sektör genelinde ortak bir çekirdek olduğu için gıda eğitiminin geliştirilmesinde ve nitelendirilmesinde daha bütünlük bir yaklaşıma ihtiyaç duyulduğu algılanmaktadır. Bazı katılımcılar, gıda kültürünü öğrencilere etkili bir şekilde aktarmak için teknolojik araçlar ve dijital öğrenme kaynakları kullanmıştır. Şu anda karşılaşılan zorluklar tartışılmakta ve hem zorluklara hem de içerik analizi yapılan fırsatlara yanıt olarak pedagojik çözümler aramaktadır (Bertella & Vidmar, 2019).

3. Gıda Eğitiminde Yenilikçi Öğretim Yöntemleri

Gıda eğitimlerinin turizm üniversite programlarında aktif öğrenme stratejileri arasında simülasyonlar, tartışmalar, rol yapma ve diğer enerji verici araçlar yer almaktadır. (Mínguez vd., 2021). Bu farklı yöntemler birçok turizm programında uygulanmaya başlanmış ya da tasarım halindedir. Ancak, zor değişen müfredat yapısı, öğretim elemanı eksikliği ve yetersiz altyapı gibi unsurlar, yenilikçi gıda eğitimlerinin uygulanmasında zorluklar yaşanmasına neden olmaktadır.

Oyunlu öğrenme, deneyimsel kitlelerin kendilerini simülasyonlara ve yerinde mutfak bağlamlarına kaptırmalarını sağlamaktadır. Bu tür yöntemler öğrencilerin eğitimlerinin niteliğinin artmasına ve iş yerinde karşılaşacakları senaryoların işlenmesine olanak tanıyacaktır (Pozzi, 2023).

Yemek turizmi derslerinde, oyunlu öğrenme, öğrencilerin rekabetçi ancak işbirlikçi bir gerçek dünya senaryosunda restoran ve yemek kamyonu sahipleri ve operatörlerinin rollerini üstlenmek üzere ekipler oluşturduğu "Restoran ve Yemek Yürüyüşü Simülasyonu" ile tipikleştirilmektedir. Öğrenciler ayrıca bölgesel gıda ürünleri ve genetiği değiştirilmiş gıdalar için telif hakkı gibi yasal ve etik konulardaki tartışmalara katılırlar. Endüstri ortakları jüri üyesi olarak görev yapar ve muhakeme, araştırma ve hitabet becerilerini ölçerek öğrenme çıktılarını değerlendirilmektedir. Sonuçlar, gıda ve içecek konularındaki eleştirel düşüncenin iyileştiğini, gıda turizminin korunan bölgesel ürünler ve biyoteknoloji üzerindeki kullanımı ve etkisine ilişkin anlayışın derinleştiğini ortaya koymaktadır. Faydaları en üst düzeye çıkarmak için, jüriler için kalibrasyon, uygulama ve notlandırma sayfalarının nasıl oluşturulacağına ilişkin yönergeler sağlanmaktadır (Prandi vd., 2023).

Aktif öğrenme, katılımcıları pratik ve gerçekçi araçlar kullanarak eğitim içeriğiyle bir araya getirmektedir. Gıda turizminde uygulamalı atölyeler, yerel gıda zanaatkarları, peynir üreticileri ve balzamik sirke üreticileriyle iş birliği içinde oluşturulmaktadır. Atölyeler, yerel gıdalarının üretimi, üzüm şırası sirkesi fermantasyonunda ahşap fiçilerin kullanımı ve lor ayırmadan raf ömrü olgunlaşmasına kadar peynir yapım süreci gibi çok çeşitli temaları kapsamaktadır. Çok duyulu yaklaşım, öğrenme çıktılarının etkinliğini artırmaktadır (Mínguez vd., 2021).

Geriye dönük ön-son değerlendirme araçları, katılımcıların yalnızca yeme ve yememe turizminin kültürel yönlerini anlamada değil, aynı zamanda pratik becerilerde de gözle görülür bir iyileşme yaşadıklarını vurgulanmaktadır. Yerel fuarlara veya tadım etkinliklerine yapılan sonraki ziyaretler de görsel ve kokusal uyaranlara yanıt olarak daha iyi kod çözme ve daha derin duygular göstererek uygulamalı atölyelerin etkinliğini ortaya çıkarmaktadır. Ancak, hava durumu veya konum gibi dış faktörler uygulamalı atölyenin gerçek uygulanabilirliğini sınırlayabilmekte ve atölyelerin organizasyonunun kapalı alan alternatiflerini veya daha güvenilir endüstri ortaklarının katılımını içermesi gerektiğini öne sürmektedir (Pozzi, 2023).

Beslenme alışkanlıklarını değiştirmek ve hayvansal gıdaları nasıl değiştirecekleri ve daha sürdürülebilir uygulamaları nasıl hayata geçirecekleri hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyenlerin artan ilgisi, alerjisi olan ve sağlıklı ve özel yapım gıda isteyen tüketicilerin sayısının artmasıyla birleştiğinde, günlük yaşamda ve boş zamanlarında gastronomi ile ilgili en sürdürülebilir teoriler ve uygulamalarla ilişkilendirilen değerlerle tamamen uyumlu bir vegan kursu seçmeye yönelik ilgiye işaret etmektedir (Pozzi, 2023).

Bu durumun sonucunda, turizmdeki gastronomi alanları öncelikli olmak üzere diğer turizm alanlarında da gıda ürünlerinin

sağlık açısından durumunu, farklı ürünlerle kullanılması halinde oluşacak sonuçları ve gıda hijyeni konusunda uygulamalı laboratuvar ortamlarının kurulması gerekmektedir. Bazı gelişmiş üniversiteler bu laboratuvarlar bulunmakta, ancak genel olarak kapsamlı gıda mühendisliği araçlarının bulunduğu turizm öğrencilerinin yetiştirildiği alanlar bulunmamaktadır (Chang vd., 2021).

Özellikle gastronomi mühendisliği kapsamında bu tür eğitim alanlarının kurulduğu ancak sayılarının henüz çok az olduğu da bilinen bir durumdur (Akyurt & Yolasıǧmazoğlu, 2023). Gastronomi ürünlerinin hazırlanıp sunma aşamasına getirildiği ve gıda biliminde kullanılan cihazlar ile desteklenen bir eğitim sisteminin kurulması uygun olacaktır. Ancak bu durum, altyapı ve alan gibi eksikliklerin giderilmesi ile mümkün olacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Son yirmi yılda, turistlerin deneyimlerinde yemeğin önemine ilişkin farkındalık artmıştır. Yemek eğitimi, genel olarak üniversite programlarını ve özellikle turizm sektöründeki programları zenginleştirebilmektedir. Gastronomi turizminin misafirperverlik ve turizm müfredatına dahil edilmesinin katma akademik değere ilişkin genel inanç ve mutfak turizminin her destinasyonun turist kültürüne dahil edilebileceği konusu, konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Turistik talebe ve ülke gelirlerine doğrudan etki etmesi nedeni ile turizm eğitimi alan öğrencilerin gıda bilimi konusunda bilgi sahibi olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Çağdaş turistlerin bu çok katmanlı taleplerini karşılamak derinlik ve incelik gerektirmektedir. Bu kavram, turizm eğitimi manzarasında gıda eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Ürünün inceliği, geniş eğitiminde yemek kültürünü anlayan, ürünün gelişmiş bir hazırlayıcısının olması durumunu ortaya çıkarmaktadır. Üniversitelerdeki gıda eğitimi uygulamalarından elde edilen

gözlemsel veriler, bu tür bir eğitimin genellikle gerçekleşmediğini göstermektedir. Bu nedenle, mevcut çalışma gibi çalışmaların sayısının artması uygun olacaktır. Böylece, konunun eğitimciler ile eğitim kurumları tarafından dikkatinin çekilmesine çalışılmalıdır.

Eğitimin ihtiyaçlarını, yani öğrenciyi önceliklendiren eğitim taahhütlerini sağlamak için derece ve birim hedeflerinin ve öğrenme çıktılarının dikkatli bir şekilde gözden geçirilmesidir. Ardından, tüm müfredat ve birim inşası, bizi ikinci önerimize götüren yiyecek olayına odaklanmalıdır. Alan uzmanlarıyla iş birliği içinde, yenilikçi biçimlerde somut fikirlerin ve olayların yaratılması ve uygulanması gerekmektedir. Bu yaklaşımın uygulanması, eğitimci ve uygulayıcı düşünce ve fikirlerinin çok gerçek bir şekilde bütünleştirilmesini ve birbirine tozlaşmasını gerektirecektir. Gıda ve gastronomi alanında öğrenmenin, ağırlıklı olarak nitel ölçümler yoluyla etkili bir şekilde ele alınması uygun olacaktır. Tamamen açık bir programa değil, çeşitli uyaranlara yanıt olarak gelişen ve büyüyen hümanist bir öğrenme modeline dayalı açık bir öğrenme alanı önerilmektedir. Bu önlemler ve uygun grupların geliştirilmesi yoluyla öğrencilerin mutfak turizmi mekanizmalarını yenilemelerine ve değiştirmelerine yardımcı olmak mümkündür.

Gıda bilimi ile turizm eğitimi arasındaki bilimsel çalışmaların incelenmesi gerekmektedir. Özellikle gelecekte yapılacak olan bilimsel çalışmalara yol göstermesi bakımından içerik analizi yöntemi ile bu konu incelenmelidir. İçerik analizi, belirli bir konuda yapılmış olan çalışmaların konu, amaç, yöntem, destinasyon ve uygulama bakımından özetlenmesini ifade etmektedir (Ültay, Akyurt & Ültay, 2021). Gıda bilimimin turizm kapsamında içerik analizi yöntemi ile araştırılması, her iki bilimin bir arada çalışılmasının da önünü açacaktır. Gıda bilimine ait teçhizatların bilinmesi, kullanılması ve turizm eğitimlerine entegre edilmesi, daha nitelikli personelin sağlanması açısından önem arz

etmektedir. Bu nedenle, gıda ve turizm bilimlerini üniversite eğitimlerinde iç içe değerlendirmek gerekmektedir.

Kaynaklar

Abu Bakar, B., Price, A., Lee, D., & Wilson, E. (2023). Spirituality and pedagogy in tourism higher education: Voices of tourism educators. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 35(1), 15-29.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler* Cilt-2, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2022). Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim Sistemi Faktörleri Algılamalarının AHP Yöntemi ile Derecelendirilmesi Giresun Üniversitesi Örneği. *Social Science Development Journal*, 7(32), 42–56.

Akyurt, H. & Yolaşığmazoğlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliğinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliği, *International Social Sciences Studies Journal*, 8(102), 3222–3236.

Akyurt, H. & Yolaşığmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Alberio, M., & Moralli, M. (2021). Social innovation in alternative food networks. The role of co-producers in Campi Aperti. *Journal of Rural Studies*, 82, 447-457.

Amicarelli, V., Aluculesei, A. C., Lagioia, G., Pamfilie, R., & Bux, C. (2022). How to manage and minimize food waste in the hotel industry: An exploratory research. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 16(1), 152-167.

Askren, J., & James, W. (2021). Experiential learning methods in culinary course can bridge the gap: Student perceptions on how hands-on curriculum prepares them for industry. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 33(2), 111-125.

Bertella, G., & Vidmar, B. (2019). Learning to face global food challenges through tourism experiences. *Journal of Tourism Futures*, 5(2), 168-178.

Chang, J., Okumus, B., Wang, C. H., & Chiu, C. Y. (2021). Food tourism: cooking holiday experiences in East Asia. *Tourism Review*, 76(5), 1067-1083.

Christian, D. D., McCarty, D. L., & Brown, C. L. (2021). Experiential education during the COVID-19 pandemic: A reflective process. *Journal of Constructivist Psychology*, 34(3), 264-277.

Classens, M., Hardman, E., Henderson, N., Sytsma, E., & Vsetula-Sheffield, A. (2021). Critical food systems education, neoliberalism, and the alternative campus tour. *Agroecology and Sustainable Food Systems*, 45(3), 450-471.

Duarte Alonso, A., Martens, W., & Ong, J. L. T. (2022). Food tourism development in wine regions: perspectives from the supply side. *Current Issues in Tourism*, 25(12), 1968-1986.

Enriquez, J. P., & Archila-Godínez, J. C. (2022). Social and cultural influences on food choices: A review. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 62(13), 3698-3704.

Fernández-Villarán, A., Guereño-Omil, B., & Ageitos, N. (2024). Embedding sustainability in tourism education: Bridging curriculum gaps for a sustainable future. *Sustainability*, 16(21), 9286.

Ingrassia, M., Bellia, C., Giurdanella, C., Columba, P., & Chironi, S. (2022). Digital influencers, food and tourism—A new

model of open innovation for businesses in the Ho. Re. Ca. sector. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 8(1), 50.

Kalimuthu, I., Karpudewan, M., & Baharudin, S. M. (2023). An Interdisciplinary and Immersive Real-Time Learning Experience in Adolescent Nutrition Education Through Augmented Reality Integrated With Science, Technology, Engineering, and Mathematics. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 55(12), 914-923.

Lee, C. S., Chen, Y. C., Chiang, M. C., & Lin, C. J. (2024). Unforgettable food experiences: A model for constructing rural tourism cooking experience classrooms. *Quality & Quantity*, 8, 1-18.

Minh, N. N., & Tien, N. H. (2024). Factors affecting career opportunities abroad for students of the faculty of Business Administration of the HCMC University of Food Industry. *International Journal of Multidisciplinary Research and Growth Evaluation*, 5(1), 556-565.

Mínguez, C., Martínez-Hernández, C., & Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post pandemic era?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100329.

Okumus, B. (2021). A meta-analysis of evolution of gastronomy and culinary education research published in top-tier culinary, hospitality, and tourism journals. *Journal of Foodservice Business Research*, 24(1), 101-120.

Pany, P., Meier, F. D., Dünser, B., Yanagida, T., Kiehn, M., & Möller, A. (2024). Measuring students' plant awareness: A prerequisite for effective botany education. *Journal of Biological Education*, 58(5), 1103-1116.

Park, E., & Widyanta, A. (2022). Food tourism experience and changing destination foodscape: An exploratory study of an emerging food destination. *Tourism Management Perspectives*, 42, 100964.

Powell, P. K., Lawler, S., Durham, J., & Cullerton, K. (2021). The food choices of US university students during COVID-19. *Appetite*, 161, 105130.

Pozzi, A. (2023). Creativity, gastronomy and tourism: how to develop a creative approach to gastronomy tourism? *Doctoral Thesis*, Doctoral Programme in Tourism, Universitat de les Illes Balears.

Prandi, C., Nisi, V., Ceccarini, C., & Nunes, N. (2023). Augmenting emerging hospitality services: A playful immersive experience to foster interactions among locals and visitors. *International Journal of Human–Computer Interaction*, 39(2), 363-377.

Roshania, R. P., Yates, J., McIntyre, L., Chancellor, T., Fivian, E., Hill, M., & Khandelwal, S. (2023). Assessing needs for interdisciplinarity in agriculture, nutrition, and health education. *Global Food Security*, 37, 100691.

Sandler, R. L. (2023). *Food ethics: the basics*. London: Routledge.

Sathatip, P., Senachai, P., Leruksa, C., & Fakfare, P. (2025). Cultivating ethical culinary practices and sustainability awareness in culinary education: Fostering responsible future chefs. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 36, 100531.

Stalmirska, A. M. (2024). Local food in tourism destination development: The supply-side perspectives. *Tourism Planning & Development*, 21(2), 160-177.

Stone, M. J., Migacz, S., & Wolf, E. (2022). Learning through culinary tourism and developing a culinary tourism education strategy. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 20(1-2), 177-195.

Tuna, H., & Başdal, M. (2021). Curriculum evaluation of tourism undergraduate programs in Turkey: A CIPP model-based framework. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100324.

Ültay, E. (2022). Primary pre-service teachers' metaphorical perceptions of the concept of environmental pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.

Wang, Y. C., & Uysal, M. (2024). Artificial intelligence-assisted mindfulness in tourism, hospitality, and events. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 36(4), 1262-1278.

Wondirad, A., Kebete, Y., & Li, Y. (2021). Culinary tourism as a driver of regional economic development and socio-cultural revitalization: Evidence from Amhara National Regional State, Ethiopia. *Journal of Destination Marketing & Management*, 19, 100482.

OTEL İŞLETMECİLİĞİ EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR VE UYGULAMALAR

ALİ AYDIN¹

GİRİŞ

Uluslararası rekabetin en önemli unsurları hizmet kalitesi ve yönetim yeteneğidir. Bu sektörlerde istihdam edilen kişi sayısı ve işin değeri kapitalizmin evriminden bu yana durmadan artmaktadır. İnsan sermayesi ve yetenekleri misafirperverlik kuruluşlarını değerli kılmaktadır. Her şeyin iç içe geçtiği ve birbirine bağlı olduğu bu giderek küreselleşen dünyada, turizm endüstrisi neredeyse sürekli bir yükseliş göstermektedir ve dolayısıyla sürekli büyük olanaklar sunmaktadır.

İnsanlarla çalışmayı seven ve diğer kültürlere açık olanlar düzenli olarak bir ofis masasının arkasında oturmazlar çünkü katılım göstermeleri ve işlerinin bir parçası olarak başkalarına bulundukları herhangi bir yerin tüm güzelliklerini göstermeleri kaçınılmazdır. Eğitim, neredeyse herkes için sosyal açıdan çoktan bir sokak değeri haline gelmiştir, ancak günümüzde konu çok daha karmaşıktır. Bir

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği ABD, aliyadin52@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-2758-5366

işletme için çalışanlarının veya hatta yönetiminin diploma veya derecelere sahip olması yeterli değildir, ancak başarılı olmak için tüm çalışanlarının bilgi seviyelerini yükseltmesi hayati önem taşımaktadır. İş tecrübesi günümüz işletmeleri için en önemli detaylardan biri olarak tüm öğrencilerin karşına çıkacaktır.

Otel işletmeciliği eğitim programlarında "ne öğretilmeli ve öğretim ve öğrenme uygulamaları nasıl yeniden şekillendirilmeli" kavramları, misafirperverlik sektörünün çağdaş ihtiyaçlarını ele alan yeni bilgi ve uygulamalar geliştirmeyi amaçlayan araştırmacılar için devam eden bir ilgi alanı olmaya devam etmektedir.

Bu eğilimlerle uyumlu olarak, otel yönetimi eğitiminin ortaya çıkan eğilimleri, zorlukları ve tartışmaların amacı, otel yönetimi lisans veya lisansüstü programlarının nasıl uyarlanması ve yeniden şekillendirilmesi gerektiği konusunda yanıtlamaya çalışmaktır. Farklı bakış açıları sağlamak, eğitim teorileri ve uygulamaları arasındaki boşluğun giderilmesi ve öğrencileri eğiterek daha iyi kapatılabilecektir. Sektöre geleceğin otel yöneticileri ve liderlerini sağlamak için üniversite otel yönetimi programlarının 21. yüzyılın liderlik gereksinimleriyle giderek daha fazla uyumlu hale getirilmesi gerektiğini belirtmek kritik öneme sahiptir.

Endüstri çalışanlarının, günümüzün son derece rekabetçi ortamında değer kaybettikleri için üniversitelerin otel yönetimi programlarından paylaşılan geleneksel bilgiyle başa çıkmaları gerekir. Ayrıca, endüstri bugün üniversitelerde halihazırda yetişmiş profesyoneller değil, yaşam boyu öğrenenlere ihtiyaç duymaktadır. Bu kültürel sorunların yanı sıra, yüksek endişeyle birlikte, üniversitelerin standartlarını yüksek ve eğitim kalitesini güçlü tutmaları gerekir. En son ve en değerli teknolojik ve deneysel uygulamaları öğrencilerin programlarına entegre etmek eğitimciler için zorlu bir konudur.

Bu çalışmanın amacı, üniversite otel yönetimi eğitiminin önemini belirtmek, literatür ve ampirik çalışmalara dayanarak eğitim çerçevesi içindeki temel sorunları bulmak ve alandaki mevcut sorunlara cevaplar aramaktır. Çalışmanın ana unsurları şu şekilde özetlenebilir: turizm sektörünün geniş sorunları; küresel bir ortamda otel yönetimi eğitimi sorunu; sektörün talepleri ve eğitim sistemi, iş ortaklarının eğitim programa katılımı, üniversite otel yönetimi programlarının sorunlarının sistemi, araştırma sorunu, hedefi ve metodolojisi şeklinde ele alınacaktır.

1. Turizm Eğitimi

Turizm alanındaki eğitimlerin en temel unsurlarından viri otel işletmeciliği eğitimleridir. Bu amaçla kurulan birçok otel işletmeciliği bölümü üniversitelerde halen yoğun bir şekilde eğitimlerini sürdürmektedir. Konunun daha iyi algılanması amacı ile kısaca eğitim ve turizm eğitimi konularının ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle, aşağıdaki sayfalarda eğitim kavramı ve turizm eğitimi konuları işlenmektedir.

1.1. Genel Olarak Eğitim

Herhangi bir toplumda eğitimin önemi çok büyüktür. Eğitim, çocukların toplumun kültürüne sosyalleşmesi, gençlerin geçimini sağlamaya hazırlanması, sosyal ve ekonomik hareketliliğin teşvik edilmesi ve toplumun değişen koşullara uyum sağlamasına yardımcı olmak gibi birkaç önemli işleve hizmet eder (Astin, 1998). Bu işlevlerin her biri önemlidir. Ancak eğitimin en önemli işlevi, normatif düzenini veya kültürünü o toplumun çocuklarına yerleştirerek toplumun istikrarını sağlamaktır. İnsan toplumunun hayatta kalması kültürel kalıpların istikrarına bağlıdır. Kültür yalnızca çok yavaş değişme eğilimindedir. Meydana gelen tüm değişiklikler genellikle kültürün içinden, üyelerinin çok uzun zaman dilimleri boyunca ihtiyaçlarında, sorunlarında ve isteklerinde

meydana gelen değişikliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Adamu, 2015).

Eğitim, nesiller boyunca gençlerini ve toplumun kendisini hayatta kalmaya hazırlayan herhangi bir toplumun temel bir işlevidir. Bu bağlamda, eğitim çabasındaki herhangi bir eksiklik toplumun varlığını tehdit edecek, gelecekte iş gücünün niteliğini azaltacaktır. Ne yazık ki, herhangi bir eğitimin yapısı veya sistemi insan toplumu kadar dinamiktir. Bununla birlikte, herhangi bir toplumda görölen eğitim zorluğu, her zaman olduğu gibi, bir değişim, uyum ve yeniden yapılandırma arka planında anlaşılmaları ile özömlenebilecektir (Morresi vd., 2014).

Eğitim kavramı genel özeti ile birçok farklı alanda insanların en küçük yaşlardan itibaren kendini geliştirmesi ve yenileme süreçleri ile birlikte, daha sonraki yıllarda kişisel özelliklere uygun olarak uzmanlaşma eğitimlerini sunan önemli bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç, insan hayatının en önemli safhalarını oluşturmakta ve gelecekte hangi mesleklere sahip olacaklarına yön verecek bir sistemi ortaya koymaktadır (Merrifield, 2005).

Eğitimlerin niteliğinin artırılması için birçok faktörün ele alınması gerekliliği bulunmaktadır. Aksi takdirde, sunulan eğitimlerin öğrenciler için yeterli derecede katkı sağlamasının mümkün olmayacağı açıktır. Eğitim konusu tüm alanlar için önemle üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. Eğitim, sektörlerin istedikleri personel niteliği ile teknik özelliklerin bilimsel olarak sürdürülebilir bir şekilde gelişiminde etkili rol oynamaktadır (Ültay, 2022). Nitelikli eğitim sunulması için sadece öğretim elemanlarının yeterli olması tek bir unsur değildir, teknik ve altyapı koşullarının da eğitim içerisinde önemli bir husus olduğu bilinmektedir (Ültay, Balaban & Ültay, 2021).

Üniversite eğitimi herhangi bir ulusun ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişimine temel bir girdi olarak

görünmektedir. Ekonomik büyüme, siyasi istikrar, sosyal adalet ve kültür eğitimi ve medeni vatandaşlara bağlıdır. Bir ulusun gerçek gücünün vatandaşlarının eğitim seviyesinde yattığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Kolektif ve bireysel varlıkların rekabet ettiği bu çağda, eğitim insanların temel ihtiyacından daha fazlasıdır, daha ziyade bir ulusu geliştirmenin bir aracıdır. İyi bir eğitime sahip olan ulus muhtemelen diğerlerini her açıdan kazanacaktır ve bunun tersi de geçerlidir. Bu nedenle, eğitimin hem değişim aracı hem de baskı aracı olduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Eğitimin bir değişim aracı olması, bu sosyal aracı toplumun büyümesi için meşrulaştırmak amacıyla her zaman amaç ve bakış açısında radikal değişiklikler gerektirmektedir (Badat, 2012).

1.2. Üniversitelerde Turizm Eğitimleri

Turizm eğitimi, üniversite çalışmalarının ortaya çıkan ve genişleyen bir alanıdır. Geniş anlamda, turizm eğitimi, öğrencileri turist deneyimini dünyaya dair daha yararlı ve anlamlı bir anlayışa dönüştürmeye hazırlamayı amaçlar. Eğitimin içeriği ve biçimleri büyük ölçüde değişir. Spektrumun bir ucunda, turist sistemleri, davranışları, etkileri ve çatışmaları hakkında önemli teorik modeller sunan geleneksel üniversite programları bulunmaktadır. Diğer ucunda, oteller, restoranlar ve gezilerde iş becerileri için dış kaynaklı yerlerde doğrudan eğitim vardır. Bu uç noktaları birleştiren, teori ve uygulama unsurlarını ve turizmin misafirperverlik eğitimiyle bazı karma karışımlarını içeren programlardır. Üniversiteler bu popüler çalışma alanını giderek daha fazla benimserken, bir yandan öğrencilerin ve ebeveynlerin beklentileri ile diğer yandan turizm eğitiminin uygulaması arasındaki bazı belirgin boşlukları fark etmek önemlidir. Bu süreç anlamlı girdiler sağlamak için, öncelikle turizm eğitiminin bugünkü biçimlerine nasıl evrildiğini anlamak için ön koşul ihtiyacı vardır (Lugosi & Jameson, 2017).

Turizm eğitim sistemleri genellikle okul ve kolej düzeyinde daha resmi olarak gerekçelendirilmiş kurumlar ile geliştirilmiştir. Ne yazık ki, turizmin yüksek öğrenim ortamındaki düşük statüsü, daha iyi yerleşik teorik modellere sahip disiplinlere karşı güvenilirlik için yokuş yukarı bir mücadele vermek için yetersiz kaynaklar sağlamıştır. Oteller, havayolları ve diğer hizmet sağlayıcıların diploma molekülleri için ikili rekabeti, turizmde üniversite derecelerinin kabulünü daha da engelledi. "İşletmeyle turizm" veya "turizmle işletme" olarak pazarlanan, ancak ikincisi baskın olan hibrit programlar etrafında bir yoğunlaşma olmuştur. Nicel açıdan haklı olmasına rağmen, turizmin bir çalışma alanı olarak özgünlüğünü ortaya koymaya pek katkı sağlamamaktadır. Bu durumlardan dolayı üniversitelerde turizm eğitiminin niteliğinin arttırılması ve uygulama kapsamında yeterli sistemlerin üretilmesi zorunlu hale gelmiştir (Fernández-Villarán vd., 2024).

Turizm eğitimlerinin gelişimi üniversite düzeyinde özellikle son otuz yıl içerisinde dikkat çekecek derecede artmış, önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinde turizm bilim alanının içeriklerine uygun eğitimler verilmeye başlanmıştır. Turizm sektörünün beklentileri göz önüne alınarak, sürekli olarak geliştirilmeye ve değişimlere ihtiyaç duyan bu eğitimler, birçok farklı turizm çeşidine uygun olarak zaman içinde değişimler göstermektedir. Ancak, genel turizm yapısının değişmediği ve üniversitelerde bu konular temel alınarak eğitimler verildiği görülmektedir (Akyurt, & Ültay, 2021).

Üniversitelerde turizm eğitimlerinin durumu ele alındığında isim olarak ve içerik olarak çeşitlilikler göze çarpmaktadır. Özellikle son yıllarda dünya genelinde turizm eğitimlerinin değişimi ve çeşitliliği dikkat çekmektedir. Bu eğitimler, bölgesel ve ülkesel durumlara göre farklılıklar göstermektedir.

Bu kapsamda, genel olarak üniversite turizm eğitimlerinde öğrencilere sunulan konu içerikleri içerisinde turizm işletmeciliği eğitimlerinde özellikle gıda bilimi ile ilişkili içeriklerin olduğu görülmektedir. Gastronomi eğitimlerin gelişimi ve otel işletmelerinin odak konularından birinin gıda olması nedeni ile gıda bilimi ile ilişkili içeriklerin fazlalaştığı bilinmektedir. Turizm sektörünün en cezbedici konularından biri olması gıda bilimi ve mühendisliği ile ilişkili konuların gelişimine neden olmuştur (Akyurt & Yolasıǧmazoǧlu, 2022). Bu konu ile bağlantılı olarak son yıllarda üniversite eğitimlerinde özellikle gelişmiş ülkelerde gastronomi mühendisliği kapsamında eğitimlerin sunulduğu görülmektedir. Gıda mühendisliği bilim alanı ile birlikte ele alınan bu eğitimler, gastronomi alanının gelişimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Turistlerin yeme-içme amaçlı olarak dünyanın her yerine seyahatlerinin artması, seyahat edilen destinasyonlarda gıda konusunun cezbedici nitelikleri nedeni ile gastronomi mühendisliği gibi bir alan ortaya çıkarılmış, gıda bilimi ile turizm biliminin bir arada verildiği eğitimler ortaya çıkmıştır (Akyurt & Yolasıǧmazoǧlu, 2023).

Misafirperverlik yönetimi eğitimi üzerine önemli çalışmalar, araştırmanın ve pedagojik paradigmaların evrimini sorgulamıştır: Misafirperverlik yönetimi eğitimi, işletme yönetimi içinde belirgin bir alt disiplin olarak olgunlaşmaktadır ve sektörde uluslararası bir misafirperverlik akademisyenleri topluluğu ortaya çıkmaktadır. Misafirperverlik eğitime son zamanlarda gösterilen ilgiye rağmen, misafirperverliğin temel doğası ve kapsamı ile eşitsizliklerini ele alan çok az normatif çalışma yapılmıştır (Lugosi & Jameson, 2017).

Turizm eğitimlerinde son yıllarda güncellenen ve üzerinde durulan konularda değişimler görülmektedir. Özellikle insanların bilinç düzeyinin artması, iletişim ve sosyal medya araçlarının gelişimi ile birlikte ekoturizm gibi turizm çeşitleri ön plana çıkmaktadır. Ekoturizmin ilişkili olduğu konu ise doğal alanlar,

Çevresel durumlar ve turizmin vahşı yaşam ile i içe olması durumundur. Bu kapsamda, özellikle su kaynaklarının durumu ve turizmin su kaynaklarına olan iki yönlü etkisine yönelik eēitimler de artmıştır. Turizmin evresel sorunlarına ilişkin konular hem turizm işletmeleri hem de yerel yönetimler açısından önem arz etmektedir. Bu durum, çevresel unsurların üniversitelerdeki turizm eēitimlerinde yer edinmesine yol açmıştır (Akyurt, 2024).

Son yıllarda turizm sektörünün gelişiminde yer alan doēal alanların etkisi nedeni ile diēer sektörlerle ilişkilerine yönelik eēitimler verilmektedir. Özellikle lisans eēitimi sonrası verilen yüksek lisans ve doktora derecelerine ait eēitimlerde turizm sektörünün diēer bilim alanları ile ilişkilerine yönelik konular ele alınmaktadır. Çevresel unsurların turizm sektörünün vazgeçilmez bir parçası olması nedeni ile diēer sektörlerdeki işletmelerin turizme etkileri de ele alınmaktadır. Bu konulardan en yoēun olarak işlenen eēitimler ise ekoturizm destinasyonlarındaki diēer işletmeler ile ilişkilerdir. Ekoturizm destinasyonlarının son yıllarda yoēun olarak turistik talep saēlaması, turizmin mevsimsellik özelliklerinden uzaklaşması, bu destinasyonlardaki su kaynaklarının, vrenin korunması ve su ürünleri işletmeleri ile ilişkilerini ortaya çıkarmıştır (Yolasıēmazoēlu, 2023).

1.3. Otel Yönetimi ve iřletmeciliēi Eēitimleri

Otel yönetimi eēitimi, ortak bir eēitimden ziyade iş gücüne yapılan bir yatırımdır. Misafirperverlik sektörüne hizmet eden ekonomik bir ürün uzmanlaşmıştır ve kalifiye bir iş gücü yeterlilik saēlayabilmektedir. Eēitimden sonra iş gücü sektörle uyumlu bir şekilde ilerler ve usta, yönetici veya sahip olurlar. Oteller, restoranlar ve benzeri kuruluşlar hem günlük ziyaretlerle hem de rezervasyonlarla işlerini organize edilmektedir. Turizm bölümünden veya kolejden gelmiş olsunlar, otel çalışanları yönetici pozisyonlarında istihdam edilebilmektedir. Akademisyenler

organizasyonel rutinleri ve misafirperverliğin devam eden tartışmalarını kurumsallaştırdıklarında, misafirperverlik eğitiminin yer aldığı tartışmalarına nadiren meslek okullarını dahil etmektedir (Huang vd., 2024).

Hizmet yönetimi konusundaki tartışmalar, endüstrinin değişmesine katkıda bulunmuştur. Hizmet endüstrisinin uygulamaları, konunun disiplinler arası doğasını açıklığa kavuşturmuş ve onu farklı akademik alanlarla ilişkilendirmiştir. Otel yönetimi eğitimindeki gelişmeler, konunun doğasını ve iş dünyasıyla ilişkisini artırmıştır. Mezun olan kişiler, çok çeşitli ticari yönlerde çalışabilmektedir. Bu bakımdan, az sayıda endüstriyle sınırlı kalmayıp, eğitimlerini geliştirebilir ve birçok farklı alanda uygulayabilirler. Otel yönetimi, ekip ruhunun oluşmasında önemlidir. Dolayısıyla, otel bölümünde deneyimleri varsa, çeşitli ülkelerin farklı kültürleriyle tanışabilir ve uluslararası arenanın çeşitli tatlarını deneyimleyebilmektedir (Molina-Collado vd., 2022).

Otel sektöründe, eğitim daha çok gelecekte yapılacak iş ve bilişin nasıl geliştirilmesi gerektiği ile ilgilidir. Otelin akademik bölümünü de içeren fakültede hem eğitim hem de öğretim yürütülmektedir. Otel bölümü, yemek pişirme, ön büro, kat hizmetleri ve yaşam gibi eğitime odaklanılacak alanlara ilham verir. Dolayısıyla, misafirperverliğin uygulanması, hizmet sektöründe olduğu gibi uygulanmalıdır. Müşteri sadakatini sürdürmek için pazarlama iletişimi prosedürlerini kullanma. Şirketin sunduğu en yüksek müşteri faydası seviyesine ulaşmak için hizmet değeri sunma. Firmaların müşterilerle uzun vadeli ilişkiler sürdürebilmesi için değer zincirlerini birleştiren bir strateji kullanma. Açıkçası, otelcilik sektöründe pratik eğitim çok önemlidir ve öğrencilerin aynı anda yardımcı olabileceği niteliklere odaklanmalı ve onlara otel departmanında yönetici olarak çalışmak için gelecekte avantajlar sağlamalıdır (Acampora vd., 2022).

Eğitimin ekonomik büyüme üzerinde olumlu bir etkisi vardır, yeniliği teşvik eder, tüketimi ve büyümeyi yönlendirir ve toplumların sürekli gelişimini sürdüren kaynaklar sağlar. Günümüz iş ortamında, iyi hazırlanmış çalışanlar, giderek daha karmaşık hale geldikçe yönetim prensiplerinin faydalarını kullanabilmektedir. Üniversiteler gibi eğitim kurumları tüm endüstriyel alanların sürekli canlılığı için hayati önem taşısa da, otel yönetimi mesleğinin ihtiyaçlarını karşılamada özellikle önemlidir. Lisans öğrencilerinin kaliteli eğitimi, liderin iyi eğitilmiş profesyonel çalışanların istikrarlı bir akışının erişilebilir olmasını sağlamaktadır. Mezunlar, oda doluluğundan yiyecek ve içeceğe ve bakımdan konferans ve eğlenceye kadar şirketin etki alanının herhangi bir alanında çalışabilmektedir. (Rivera vd., 2021).

Eğitilmiş otel yöneticileri, işletmelerinin kâr potansiyeline yönelik engelleri ele almak ve gerekli stratejik vurguyu oluşturmaya yardımcı olmak için gerekli niteliklere ve bilgiye sahiptir. Yerel ekonomilere doğrudan finansal destek ölçülebilir. Ayrıca, üniversite eğitiminin ve vurgulanan bir otel yönetim programının doğrudan ekonomik avantajları arasında istihdam edilen üniversite öğrencileri, artan üniversite maaş finansmanı ve yiyecek, giyim, barınma ve eğlence satın alan üniversite sistemi üyeleri; öğretmenler ve çalışanlar için harcanacak sponsorluk fonları, araştırma ile hizmet için hibeler ve konferans konuklarının konaklaması için harcanan para yer almaktadır (King vd., 2021).

Otel yöneticiliği eğitiminin temelinde yöneticilerin mezun olması yatmaktadır, yani tüm yaklaşımlar doğrudan bu konuyla ilgilidir. Eğitimde ilk adım, öğrencileri sektörün sorunları, genel yönetim, sektördeki bilimsel yaklaşımın felsefesi ve yöntemleri hakkında bilgilendirmektir. Dersler genellikle yönetim, yönetici, girişimcilik, departman fonksiyonları, yönetim düzeyleri, yönetime ilişkin klasik ve modern görüşler, örgütsel yapı, kültürel değişimin yönetimi, liderlik farklılaşması ve yönetici özellikleri tanımlarını

içermektedir. Bu konulardaki tüm dersler sektörün özelliklerine uygun olarak ele alınmaktadır. Günümüzde otelcilik sektöründeki eğitim, otel yönetimi faaliyetleri, gastronomi, konaklama, ön büro, arka büro, yönetim, turizm ve farklı otel departmanlarının prensipleri, işleyişi ve kontrolü, oda yönetimi, restoran ve alkol servisi ve yemek hazırlama gibi otel sektöründeki tüm faaliyet alanlarında profesyonel eğitim alma fırsatı sunmaktadır. Mezunlar otel ve catering şirketlerinde iş ve deneyim kazanabilmektedir (Berjozkina & Melanthiou, 2021).

Otel ve turizm sektörü tüm dünyayı kapsadığından Macaristan'da ve yurtdışında sayısız iş seçeneği mevcuttur. Otel ve catering şirketlerinin büyüklüğü, köy hanlarından dünyaca ünlü otellere ve kapsamlı misafirperverlik işletmelerine kadar büyük ölçüde değişmektedir. Küreselleşmeyle birlikte, operasyonlar genişlemiştir ve turizm, uluslararası turizm endüstrisinde çok sayıda uzman ve yönetici gerektirmektedir. Otel departmanları profesyoneller aramaktadır. Otel şirketlerine ek olarak, catering işlevleri, restoranlar, kamp alanları, seyahat acenteleri, ticari ve kültürel etkinlikler düzenleyen kurumlar ve spalar çok çeşitli hizmetler sunmaktadır. Birçok şirket ve otel arasından uzmanlar nerede çalışmak istediklerini seçebilmektedir. Misafirperverlikteki şirket içi operasyonlar daha fazla önem kazanmaktadır, bu da otelin kurumsal restoranında, kafeteryasında, kantininde ve yemek odasında faaliyet gösterdikleri anlamına gelmektedir (Varra vd., 2021).

1.4. Otel İşletmeciliği Eğitimindeki Güncel Zorluklar

Otel işletmeciliği eğitimi son yıllarda önemli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Mevcut müfredatlar, otel yönetimi sektörünün ihtiyaçlarına özgü değil, eğitim sınırları içinde geliştirilmiştir. Mezunların bu hızla değişen sektöre sorunsuz bir şekilde entegre olmaları beklenmektedir. Öğretim görevlileri

sektördeki değişikliklere sürekli uyum sağlamalı, mezunların problem çözme becerilerini hızla güncellemeli ve yenilikçi sektör uygulamaları ve dinamik yönetim tekniklerini takip etmelidir. Sektörün adaptasyonu mezunların beceri setlerindeki açığı artırmış ve mezunların sektöre tamamen hazır olmadıkları yönündeki eleştirileri daha da belirginleştirmiştir. Beceri açığına ek olarak, işverenler giderek gerçek dünya, küresel yönetim deneyimine sahip ve doğrudan yönetici pozisyonlarına atlayabilme yeteneğine sahip mezunlar talep etmektedir (Uduafemhe vd., 2023).

Teknolojik ve diğer gelişmeler yeni bir öğrenci nesli yaratmış ve eğitim uygulamalarında değişiklikler yapılmasını gerekli kılmıştır. Küreselleşmenin etkisi belirli bir beceri setine sahip insanları çekmektedir ve bu fırsatı yakalamak mümkün ancak zordur. Diğer kültürlerden gelen öğrencileri eğitmek için üniversitelerin küresel bir öğretim kadrosuna sahip olması gerekir. Bütçe kısıtlamaları küreselleşmeyi büyük ölçüde belirleyebilir. Yerel programlara para yatırılabilir; ancak diğer ülkelerdeki misafirperverlik öğrencileriyle çalışmanın zengin kültürel deneyiminin tekrarlanması zordur. Sektör uygulayıcıları eğitim kurumlarında çalışmaya ilgi duymaktadır, ancak istikrarlı uzun vadeli istihdam ihtiyacı, sektördeki aynı seviyedeki pozisyonu terk etmek için yüksek düzeyde kalifiye profesyonelleri cezbedecek çekicilikten yoksundur. Ayrıca, sektör tarafından oluşturulan bir müfredat için uygun öğretim kadrosu geliştirmek, akademiye olan ilgiyi daha da azaltır. Sektör girişimlerinin eğitime aktarılmasındaki bir diğer zorluk ise eğitim içeriğinin ve pedagojisinin uygunluğunu sürekli olarak değerlendirmek, müfredat kısıtlamaları ile yetkin profesyonellerin gelişimi arasında ilişki kurmak ve iyileştirmeleri kolaylaştıracak pratik yöntemler bulmaktır (Jackson vd., 2023).

Otel yönetiminde mezun üretiminin artan hızıyla birlikte, mezunların endüstrinin ihtiyaçlarını karşılamasının daha zor olduğu yönünde artan bir endişe vardır. Eğitim programlarının

yaygınlaşmasıyla birlikte otelcilik mezunlarına olan ihtiyaç aynı anda artmamıştır; bu da bazı ülkelerin az sayıda mezunu tahmin etmeyi ve kontrol etmeyi düşünmesine neden olmuştur. Oteller açısından insan kaynakları, hizmet kalitesi ve hizmet farklılaştırması için kritik öneme sahip oldukları için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle, otel ve turizm sektörleri eğitim ve öğretim konusunda resmi programlardan destek aramaktadır. Öte yandan, ülkelerin ve şehirlerin imaj standardı, genellikle şirketler tarafından ülkelere turist olarak sağlanan yabancı yatırımlar için önemlidir. (Saleh vd., 2023).

Öncelikle sektörün özellikleri göz önüne alındığında, misafirperverlik sektöründe en üst düzeyde hizmet kalitesi, stres ve sorunlarla başa çıkma yeteneği ve ekip çalışması beklentisi vardır ve bunlar programlarla sağlanmalıdır. Sınıf içi eğitimler, öğrencilerin alanda deneyim kazanmaları için mümkün olduğunca atölyelerle de desteklenmelidir. Sertifika programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir (Coll-Ramis vd., 2024).

Bir meslek lisesinin demografik değişkenlerine yönelik yerel kurumlarla işbirliği yapılarak anket araştırması yapılmıştır. Bu olumsuzlukların nedenleri araştırılmış ve görüşler alınmıştır. Kurumlar için yeterli olabilmek adına alacakları eğitime önem veren öğrenci, personel ve yöneticiler standartların yükseltilmesini talep etmişlerdir. Kurumlarına yerleştirildiği bildirilen stajyerlerin yeterliliği, başarısı ve zamanlaması ile ilgili bazı eleştiriler, bunun okulun ilgili bölümlerinin eğitim prensipleri ile ilgili bir sorun olduğu belirtilmiştir. Yerel yönetimlere sunulan raporda belirtilen nedenlere ek olarak, kurumun ilgili bölümünün akademik kadrosunda istihdam edilen stajyerlerin işe alımının yönetici olması nedeniyle stajyerler üzerinde etkisinin faydalı olacağı da vurgulanmıştır (Vo vd., 2022).

Uluslararası turizmin hızla büyümesiyle birlikte, uzmanlaşmış otel endüstrisi çoğu durumda ana iş haline gelmiştir. Bu oteller ayrıca sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için yetenekli, becerikli ve ilgili yeteneklere ihtiyaç duymaktadır (Lugosi & Jameson, 2017). Buna karşılık, üniversitelerde bazı görünür sonuçlar veren otel yönetimi programları kurulmuştur. Ancak, insanların görüşlerinin yüksek öznelliği nedeniyle, ana programların değerlendirilmesi değişmektedir. Eğitimin etkili olmasını sağlamak için, değerlendirmeyi yürütmek üzere nesnel bir standart belirlemek gerekir. Üniversitelerin otel yöneticilerinin eğitimini iyileştirmeleri için olanak tanmaktadır. Sonuç olarak, üniversitelerdeki otel işletmeciliği programları temelde olgunlaşmış, ancak gerçek öğretimdeki eksiklikler oluşmuştur (Jackson vd., 2023).

Otel işletmeleri hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde önemli bir işverendir. Ancak, insanları işgücüne eğitmek ve yetiştirmek arasında bir denge kurulması gerekmektedir. Bu nedenle, ortaklık programlarıyla üniversiteler, endüstri satışlarını ve pratik eğitimi sağlamak için gelişmiş bir otel yönetimi programı tasarlayabilir. Bu durum göz önüne alındığında, mevcut disiplinleri körü körüne genişletmekten ziyade, otelcilik ana bilim dalında hem yeni uzmanlaşmış derslerin oluşturulması hem de daha uygun uygulamalı derslerin dikkate alınması yoluyla yenilikler yapmanın, üniversite düzeyinde otelcilik eğitimi için kapsamlı bir eğitim çerçevesi sağlamanın, daha nitelikli bir iş gücünün yetiştirilmesinin ve sektörün sürdürülebilir şekilde gelişmesinin gerekli olduğu ileri sürülmektedir (Varra vd., 2021).

Teknolojik araçlar artık profesyonellerin yetiştirilmesinin etkinliğinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Misafirperverlik hizmetlerinin sahipleri ve işletmecileri, hizmetlerinde bilgi teknolojisinin uygulanmasının olumsuz olandan daha ağır bastığı görüşünü kabul etmelidir. Misafirperverlik kurumları, öğrencilerine rekabetçi iş piyasasına anlamlı bir şekilde katılabilmeleri için gerekli

bilgi işlem becerilerini sağlamak için tepki vermelidir. Üniversite eğitimlerinde bilgisayar eğitimlerinin yetersizliği de diğer bir zorluk olarak görülmektedir (Zhang vd., 2023).

Otel yönetimi programlarına kayıt olmak çeşitli zorluklarla ilişkilidir. Birincil endişe, üniversite mezunlarının profesyonel hayata tam olarak hazır olmamasıdır. Bu zayıflık, öncelikle sorunlara yönelik görünürdeki çözüm eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Otel yönetimi alanında üniversite eğitimi müfredatı bu sorunu ele almalıdır. Öğrenciler, gerçek yaşam süreçlerinde başarılı olmak için endüstri yazılımlarında iyi eğitilmiş olmalıdır. Bununla birlikte, birçok üniversite müfredatlarını yalnızca sürekli olarak gelişen yeni platform teknolojileri ve yazılım mimarileri için yeniden düzenliyor. Ek olarak, personel eksikliği nedeniyle çeşitli türden pratik deneyimler genellikle imkansızdır. Sonuç olarak, öğrenciler kapsamlı pratik deneyim kazanmak için kanıtlanmış prosedürleri öğrenemezler. Özetle, öğrencilerin gerçek bilgiye sahip olmalarına rağmen, akademik alanı olumsuz etkileyen çok sayıda dezavantaja maruz kaldıkları kabul edilmektedir (Dellavd., 2021).

Asıl sorun pratikte kök salmış durumdadır Otel yönetimi süreci büyük ölçüde bireylerin kapsamlı pratik eğitimiyle ilgilidir. Bireyler çağrı merkezlerinde satış veya rezervasyon elemanı olarak veya yiyecek ve içecek çalışanı veya temizlik işçisi olarak çalışmalıdır. İdari çalışanları gölgeleme veya bazı departmanlarda rotasyon gibi bazı önlemler sadece birkaç günde gerçekleştirilemese bile, bunların yalnızca kısa işgal süresi boyunca uygulanabilmesi büyük bir engeldir. Dahası, öğrenciler finans, güvenlik ve denetimle ilgili pozisyonlara yerleştirildiğinde işletme organizasyonları önemli kayıplar yaşanmaktadır. İkinci konu ise teknolojideki değişimdir. Müfredatta, öğrencilere belirli bir yazılım süreci iletilmekte, belirli bir şirket bir süreci kullanmayı bırakmakta veya başka bir süreç tercih edilmektedir. Birçok üniversite, öğrencilere teknolojiye erişim sağlamanın kendi sorumlulukları olduğunu düşünerek, yazılım

edinmeye yoğun yatırımlar yapmaktadır. Ancak, genel olarak üniversite eğitim sürecinde öğrenciler için en büyük sorunlardan biri sektörün kullandığı programların güncel olmaması veya yetersiz eğitimler olarak kabul edilmektedir (Crossley, 2017; Chen vd., 2022).

2. Otel İşletmeciliği Eğitimini Geliştirmek İçin Yenilikçi Çözümler

Yöneticiler, önceden belirlenmiş bir temele sahip yenilikçi çözümleri şekillendiren yaratıcı güç olmalıdır. Öğretmek ezberci öğrenme anlamına gelmez. Sürprizlerin ve zorlukların bol olduğu yedi kişilik bir şampiyonluk maçına benzer. Bu ve sonraki zorlukları ele almak için kullanılan en hızlı benimsenen misafirperverlik eğitimi teknolojilerinden biri otel simülasyon programlarının uygulanmasıdır. Bu tür programlar, risksiz bir ortamda gerçek yaşam sorunlarını sunarak öğrencileri dinamik, yaratıcı liderler ve karar vericiler olmaya teşvik etmektedir. Öğrenci yöneticiler için ilk otel pozisyonlarında misafirperverlik uygulamaları hakkında gerçekleri öğrenirken uygulamalı eğitim sağlar ve beklenenden çok daha fazlasını ortaya çıkarmaktadır. Simülasyonu kullanmak öğrencilere çeşitli fikirleri test etme lüksünü sunmakta, konu hakkında uygulamalı eğitimler almalarını sağlamaktadır (Price-Howard & Lewis, 2023).

Üniversite düzeyinde, öğrencilerin eğitimlerinin kalitesini benzersiz mali durumlarına, aile yaşamlarına, çalışma alışkanlıklarına ve diğer parametrelere uygun bir şekilde en üst düzeye çıkarma fırsatına sahip olmaları bir önceliktir. Öğrencilerin bunu bir üniversite kampüsündeki geleneksel tarzda tam temaslı deneyimlere tercih etmeleri için, önemli bir yüzde, öngörülemez veya pazarlık edilemez çalışma programlarını göz önünde bulundurarak buna güçlü bir tercih vermektedir. Bu değiştirilmiş programlar sürekli geri bildirim sunmalı ve yöneticilerin küresel iş

topluluğunun ihtiyaçlarını karşılamaya devam edebilmeleri için değişen küresel iş koşullarına tepki olarak uyarlanmalıdır. Pazarda etkili bir şekilde rekabet edebilmek için, en azından bir sonraki seçenekler aşağıdaki ağdaş trendlerden herhangi birini veya tamamını temsil etmelidir (Patıar vd., 2021; Deri vd., 2023).

Otel operasyonları yönetimiyle ilgili konular üniversitelerdeki öğrencilere farklı şekillerde ğretilebilmektedir. Geleneksel dersler, vaka çalışmaları, okumalar, rol yapma oyunları ve saha ziyaretleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Simülasyon programları, öğrencilere genellikle otelde bulunan kısıtlamalar olmadan bir otel yönetimi konusu hakkında uygulamalı bir deneyim kazandırmak için kullanılabilen yenilikçi bir eğitim aracı olarak tasarlanabilmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yönetimsel, insan ilişkileri, karar verme ve problem çözme becerilerini kontrollü bir ortamda geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Simülasyonların amacı, öğrencileri mümkün olduğunca gerçekçi bir duruma yerleştirmeli ve burada kararlar alınarak, belirli kararların sonuçları fark edilmelidir. Belirli tutumların gerekli olduğu gerçek dışı durumlar sunularak öğrencilere davranışları hakkında geri bildirim de verilebilmektedir. Öğrenciler, çoğunlukla ticari derslerde orijinal durumu simüle eden tesislere gtrldğnden gerçeklik seviyesi çok yoğun olabilmektedir (Patıar vd., 2021).

Üniversite otel okullarının yakında otel yönetimi öğrencileri için geleneksel dersleri ve evrimii öğrenme platformlarını takip etmesi gerekebilmektedir. Çevrimiçi ğrenme öğrenciler için giderek daha da önemli hale gelmiş durumdadır. Üniversitedeki eğitim, evrimii eğitim kadar önemlidir. Tüm ğrencilerin farklı akademik öğrenme stilleri ve dersleri olacaktır. Bazıları sınıfa gelmek isterken, diğerleri tekrar etmek ister. İe dönük öğrenciler, sınıf içi tartışmaların kayıtlarından açık tartışmalara kadar öğrenebilmektedir. Sözlü sunumlar üretmeleri gereken kişilerden daha az caydırıcılık, müdahale ve daha az ğrenci performans

değerlendirmesi ile utangaç bireyler daha yüksek başarı standartlarına ulaşmaktadır. Bu nedenle, geleceğe hazırlık olarak çevrimiçi kursları değerlendirmeye karar verebilmesi mümkün olabilmektedir (Choi vd., 2021).

Uzaktan eğitim adaylarının çeşitliliği nedeniyle, teknoloji dağıtım mekanizmaları genelinde kullanılabilecek birçok genel öğretim stratejisi uygulanmıştır. Dağıtım mekanizmalarının en yaygın seti çevrimiçi dersleri içermektedir. Çoğu uzaktan eğitim sistemi, öğrencilerin ders içeriğiyle kendi rahatlıklarına göre etkileşime girmelerine olanak tanıyan asenkron veya kendi hızında dersler sunmaktadır. Zamanla, öğrenme sistemlerinin büyümesi, eğitim fırsatları yoksa, öğrencilerin çalıştığı ve eğlendiği topluluğa dersleri getiren birkaç yerel, büyük ve küçük kolej tarafından desteklenmiştir. Dünya çapında artan internet kullanıcısı sayısı bir nedendir; bir diğeri ise karşılanmamış ihtiyaçlar ve yatırımcılardır. Çevrimiçi ortamda bile, başarılı öğrenci etkileşimi esastır ve giderek daha önemli hale gelmiştir. Bu ekipler için zorluk aynı kalmaya devam etmektedir. Öğretim sistemleri, konu seçimi ve ödevlerden sorumludur. Başarılı bir çevrimiçi eğitim deneyimi hala büyük ölçüde yerel öğretim üyelerine bağlı olduğundan, biraz gerginlik söz konusudur (Munoz vd., 2021).

Otel işletmeciliği eğitiminde etik, operasyonlar ve teknolojiyi içeren idari yaklaşımlar önemlidir, ancak gerçekten de ilgili bir otelcilik veya spor yönetimi öğrencisini sektördeki diğerlerinden ayıran şey, teorik öğrenmeyi genişletilmiş bir çalışma, temel taş veya proje tabanlı hizmet öğrenimi biçiminde pratik uygulamayla birleştirme yeteneğidir. Bu durumlarda bütünleştirici pedagojik yaklaşımın en iyi uygulama olduğu ve başarılı sonuçların bu yaklaşımla değerlendirileceği iddia edilebilir. Otel yönetimi ve otel yönetimi üniversite programlarındaki yenilikçi müfredatı, eğitim uygulamalarını ve program değerlendirmesini daha iyi anlamak için konaklama sektöründeki küresel insan kaynakları ve

kalite profesyonelleriyle görüşülmesi önerilmektedir. Ancak, burada ana hatları çizilen müfredattaki pedagojik yapılar gibi müfredat tasarımındaki bir sonraki en iyi uygulama, bu modellerle karşılıklı olarak dışlayıcı olmak zorunda değildir (Rosenkranz, 2022).

Küreselleşme, sürdürülebilirlik, teknolojik yeniliğin yaygınlığı ve hizmet odaklı işletmelerin gelişimi, hem otel yönetimi akademisyenleri hem de profesyonelleri için önemli zorluklar oluşturmaktadır. Mesafe ve sınırlar anlamını yitirmiştir ve bu, kültürel küreselleşmeyle birlikte, misafirperverlik hizmetlerinin sunumunu, oynadıkları sosyal rolleri ve alanda çalışmak için gereken giderek karmaşıklaşan beceri setini yeniden şekillendirmektedir. Sürdürülebilirlik, ülkeleri ortak bir dizi kural ve standartla bağlayan ulusötesi anlaşmalarla hızla uluslararası gündemin en üstüne yerleştirilmiştir (Lugosi & Jameson, 2017).

Dünyanın dört bir köşesinde her gün yeni programlar ortaya çıkmakta, çoğunlukla en iyi öğrencileri ve hak eden akademisyenleri çekmek için rekabet eden üniversiteler arasındaki sınır ötesi ittifaklar veya ortak girişimlerin yapılmaktadır. Üniversiteler uzun zamandır sadece vize onayı veya konaklama sağlamakla kalmayıp aynı zamanda uyum sağlamaları ve yeni kültürel ortama uyum sağlamaları için destek sağlayan özel hizmetlerle uluslararası öğrenim ücretinden yararlanmaktadır (Kleibert, 2022).

Benzer şekilde, eğitim kalitesi, ülkeler arasındaki uluslararası anlaşmalar, hak eden öğrencilere verilen burslar ve sübvansiyonlarla ulusal büyüme gündeminin merkezine konulmuş ve uluslararası panoramanın sunabileceği en iyiyi çekmeyi amaçlamıştır. Dolayısıyla, sıkı rekabet zamanında, eğitim kurumları standartlarını yükselterek oyunun kurallarına uyum sağlamıştır. Dahası, yukarıdakilerin, mevcut eğilimlerin neler olduğu ve eğitimin ayak uyduramadığı yerlerde öğrencilerin nasıl uyum sağlayıp avantaj sağlayabilecekleri konusunda ayrıntılı bir analiz için bir alan

açtığı dikkat çekicidir. Akademik programların, standart, yenilikçi ve en üst düzey programların bir triyajını şekillendirmiştir. Standart kitleye yönelik olarak, sınırlı bir beceri seti metinsel standart ve kitle iletişim araçlarına göre öğretilirken, yenilikçi modüler ve kolayca güncellenecek şekilde uyarlanmıştır (Rottlieb, 2023).

Turizmin, hizmet tabanlı bir zenginlik ve istihdam üreticisi olarak önemi konusunda yaygın bir fikir birliği vardır. Bununla birlikte, düzenleyiciler, eğitim sağlayıcıları ve paydaşlar, sürdürülebilir turizmin talebine, ortak yaratımına ve çevresel yönlerine yanıt vermede zorluklarla karşı karşıyadır (Rosenkranz, 2022).

Yüksek öğrenim, endüstri, hükümet ve sivil toplum kuruluşlarını entegre etmek, turizm ve daha geniş hizmet endüstrisi yönetim sorunlarını ele almak için hayati önem taşımaktadır. Şehir ve toplulukla etkileşime girme konusunda karşılıklı bir yükümlülüktür. Topluluk katılımı, üniversitelerin şehirleri ve topluluklarıyla nasıl birlikte çalıştıklarına dair giderek daha popüler bir model haline gelebilecek bir görev alanıdır. Bu etki, genel olarak yüksek öğrenimde toplum katılımına verilen daha fazla ilgiyi ortaya çıkarmaktadır. Toplum katılımı ile geliştirilecek eğitim yöntemleri, öğrencilerin nitelikli eğitim almalarına destek oluşturacaktır (Eyisi vd., 2021).

Misafirperverlik yönetimi eğitiminde köklü araştırma, pedagoji ve uygulama alanlarına rağmen, misafirperverlik yönetimi eğitimi için çok güncel sorunlar olan zorlukların çoğu henüz önemli akademik ilgiyi hak etmemiştir. Aynı zamanda, misafirperverlik eğitimcileri, istenen mezun niteliklerini geliştiren öğrenme ortamları yaratma konusunda artan bir baskı altındadır. Bu temalar ve sorunlar hakkındaki öğrenci bakış açılarının daha iyi anlaşılması, programların, derslerin, müfredatların, değerlendirmelerin ve

kaynakların geliştirilmesinde ve tasarımı daha fazla özgünlüğün desteklenmesine yardımcı olacaktır.

Son yıllarda, genel olarak ileri ve yüksek öğrenimde daha fazla pedagojik anlayış geliştirmenin ve eğitim kalitesini iyileştirmenin önemine giderek daha fazla odaklanmaktadır. Ayrıca, pazara giren tüm derece programları ve yabancı mülkiyete sahip tüm kurumlar dahil olmak üzere, İngilizce konuşulan alternatif sunum biçimlerinin sayısı artmaktadır. Bu zorluk, kampüs içi geleneksel sunumdan giderek artan sayıda harici sunum seçeneğine geçiş, pandemi sırasında ekran tabanlı öğrenmenin gerekliliği nedeniyle hızla hızlandırmıştır (Lugosi & Jameson, 2017).

Özellikle ülkemizde son yıllarda gerekli olan durumlardan biri de akreditasyon durumudur. Gelişmiş ülkelerdeki üniversitelerin turizm bölümleri ile denkliklerin sağlanması için turizm otel işletmeciliği eğitimlerinin akreditasyon koşullarının yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu da ancak, yüksek öğretim kurumunun ortaya koyduğu akreditasyon şartlarının yerine getirilmesi ile mümkün olacaktır. Tüm turizm işletmeciliği lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının akreditasyon için çalışmalar yapması, müfredatlarını yenilemesi ve çağın getirdiği eğitimlere uyum sağlaması beklenmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Otel yönetimi sektörünün gelişimi, üniversite otel yönetimi eğitimini ciddiye almamızı gerektirmektedir. Ancak, müfredatın alaka eksikliği ve öğrencilerin pratik eğitimleri ile mesleki gelişimleri arasındaki düzgün olmayan bağlantı gibi bazı sorunları da kabul edilmelidir. Zayıf üniversite eğitimi, olası kayıtlılar için daha az çekicidir ve bu da yönetim teorisi ve pratiğindeki gelişmeleri kısıtlar. Eğitim programlarının kalitesi, öğrencilerin kariyer seçimlerini ve otelin ekonomik performansını belirli bir ölçüde doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, statükoyu değiştirmek için

otel sektöründeki ilgili eğitim kuruluşlarının bazı karşı önlemler almasını önerilmektedir.

Üniversite otel yöneticileri sadece başka bir otel yöneticisi veya otelcilik profesyoneli sınıfı değildir. Bir üniversite otel yöneticisi aynı zamanda bir öğretmen, bir kariyer danışmanı ve bir endüstri elçisidir. Bu tür programların kapsamı yalnızca öğretim üyelerini ve öğrencileri desteklemekle kalmaz, aynı zamanda endüstri ortakları üzerinde de olumlu bir etkiye sahiptir. Kurumlar düzeyinde, teknolojiyi entegre etmenin, öğrencileri sektöre hazır hale getirmenin ve sürdürülebilirlik, uygulanabilirlik ve fizibilite ilkelerine uyarak hizmet verebilmenin tüm belirgin özelliklerini içeren bir lisans müfredatı tasarlamak için bir durum vardır. Ayrıca, deneyimsel öğrenme sağlamak ve öğrencileri işe almak için sektörlerle ortaklığa devam etmek için ezici bir destek vardır. Bu tür kaliteli akademik programların sunulması için iş birliği de önemlidir. Akademik araştırma, öğrencileri istihdam edilebilirlik için gerekli beceriler ve bilgiyle donatan yenilikçi müfredatları belirlemelidir.

Turizmde otel işletmeciliği eğitimi konusunda yapılan çalışmaların betimsel içerik analizi yardımı ile ortaya konması, uygun olacaktır. Betimsel içerik analizi, bilimsel bir konu hakkında daha önce yapılmış olan çalışmaların yöntem, amaç, hedef, yer ve diğer bilimsel bilgilerinin özetlenmesi anlamı taşımaktadır (Ültay, Akyurt & Ültay, 2021). Çalışmaların bir araya getirilmesi hem turizm eğitimi üzerine çalışmalardaki otel işletmeciliği eğitimlerinin derlenmesi hem de hangi konularda çalışıldığının ortaya çıkarılmasını sağlayacaktır. Bu nedenle, otel işletmeciliği konusunda içerik analizi yöntemi ile çalışma yapılması önerilmektedir.

Otel işletmeciliği eğitim modellerinin bölgeden bölgeye değiştiği bilinmekte, bu nedenle her bölgeye özel eğitimlerin sunulması gerekliliği önerilmektedir. Sektör trendleri ve popüler uygulamalar her gün değiştiği için, yöneticiler kendilerini

geliştirmeye yatırım yaparken ve değerlerini artırırken çok uluslu kurslar, evrimii kurslar, dernekler, kulüpler ve diğer mevcut araçlarla kendilerini desteklemeli ve geliştirmelidir.

Sonuç olarak, araştırmacıların müfredat geliştirmeye odaklanmaları gerekmekte, uygulanabilen yenilikçi müfredat fikirleri veya mevcut müfredatı güncellemeleri önerilmektedir. Turizm endüstrisi bilgisiyle işbirliğine devam eden ilgi, endüstri girdilerinin geri bildirim olarak kullanımı ve geleceğin sürekli işe alım yolları konusunda yenilikler gerekmektedir. Öğrencileri geleceğe hazırlamak için disiplinler arası ğretim üyelerinin işe sürecini, kapsamlı bir lisans müfredatını, sürdürülebilir endüstri bilgisini ve kaliteli eğitim politikalarını ortaya koymak gerekmektedir. Akademisyenler, sektör, hükümet ve diğer eğitim kurumları ile devam eden mesleki gelişim diyalogu için sürekli destek verilmesi öğrencilerin niteliğinin arttırılmasını sağlayacak yeni eğitim yöntemlerinin sunulması uygun olacaktır.

Kaynaklar

Acampora, A., Lucchetti, M. C., Merli, R., & Ali, F. (2022). The theoretical development and research methodology in green hotels research: A systematic literature review. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 51, 512-528.

Adamu, L. E. (2015). Repositioning Nigeria University Education for Economic Development through Entrepreneurship Education. *Journal of Education and Practice*, 6(25), 84-89.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler* Cilt-2, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. & Yolaşığmazoğlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliğinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliği, *International Social Sciences Studies Journal*, 8(102), 3222–3236.

Akyurt, H. & Yolaşığmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Akyurt, N. (2024). Ekoturizmde Su Kaynakları ve Çevresel Sorunlar, Editör: Doç. Dr. Hakan AKYURT, *Ekoturizmde Destinasyon Yönetimi ve Pazarlaması*, (ss.118-147), Ankara: Bidge yayınevi.

Astin, A. W. (1998). Higher education and civic responsibility. *NSEE Quarterly*, 18, 1-15.

Badat, S. (2012). Valuing higher education. *In Joint Seminar of Higher Education South Africa and the Parliamentary Portfolio Committee on Higher Education and Training*, Stellenbosch

University: STIAS-Wallenberg Research Centre (Vol. 20, pp. 98-106).

Berjozkina, G., & Melanthiou, Y. (2021). Is tourism and hospitality education supporting sustainability? *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 13(6), 744-753.

Chen, M., Pei, T., Jeronen, E., Wang, Z., & Xu, L. (2022). Teaching and learning methods for promoting sustainability in tourism education. *Sustainability*, 14(21), 14592.

Choi, J. J., Robb, C. A., Mifli, M., & Zainuddin, Z. (2021). University students' perception to online class delivery methods during the COVID-19 pandemic: A focus on hospitality education in Korea and Malaysia. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100336.

Coll-Ramis, M. À., Horrach-Rosselló, P., Genovart-Balaguer, J., & Martinez-Garcia, A. (2024). Research progress on the role of education in tourism and hospitality. A bibliometric analysis. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 36(4), 320-332.

Crossley, É. (2017). Criticality in tourism education. In *Handbook of teaching and learning in tourism* (pp. 427-438). Massachusetts: Edward Elgar Publishing.

Della Lucia, M., Dimanche, F., Giudici, E., Camargo, B. A., & Winchenbach, A. (2021). Enhancing tourism education: The contribution of humanistic management. *Humanistic management journal*, 6, 429-449.

Deri, M. N., Zaazie, P., & Singh, A. (2023). Digital Future of the Hospitality Industry and Hospitality Education Globally. In *International Handbook of Skill, Education, Learning, and Research Development in Tourism and Hospitality* (pp. 1-23). Singapore: Springer Nature Singapore.

Eyisi, A., Lee, D., & Trees, K. (2021). Facilitating collaboration and community participation in tourism development: The case of South-Eastern Nigeria. *Tourism and Hospitality Research*, 21(3), 275-288.

Fernández-Villarán, A., Guereño-Omil, B., & Ageitos, N. (2024). Embedding sustainability in tourism education: Bridging curriculum gaps for a sustainable future. *Sustainability*, 16(21), 9286.

Huang, A., de la Mora Velasco, E., & Haney, A. (2024). Examining instructional technologies in hospitality and tourism education: A systematic review of literature. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 36(2), 113-131.

Jackson, D., Riebe, L., Meek, S., Ogilvie, M., Kuilboer, A., Murphy, L., & Brock, M. (2023). Using an industry-aligned capabilities framework to effectively assess student performance in non-accredited work-integrated learning contexts. *Teaching in higher education*, 28(4), 802-821.

King, C., Madera, J. M., Lee, L., Murillo, E., Baum, T., & Solnet, D. (2021). Reimagining attraction and retention of hospitality management talent—A multilevel identity perspective. *Journal of Business Research*, 136, 251-262.

Kleibert, J. M. (2022). Transnational spaces of education as infrastructures of im/mobility. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 47(1), 92-107.

Lugosi, P., & Jameson, S. (2017). Challenges in hospitality management education: Perspectives from the United Kingdom. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 163-172.

Merrifield, J. (2005). Specialization in a competitive education industry: Areas and impacts. *Cato Journal*, 25, 317-330.

Molina-Collado, A., Santos-Vijande, M. L., Gómez-Rico, M., & Madera, J. M. (2022). Sustainability in hospitality and tourism: a review of key research topics from 1994 to 2020. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(8), 3029-3064.

Morresi, S., Elías, S., & Marcos, A. C. (2014). Teachers and students' mobility: A case of study in the context of the internationalization of education. *European Scientific Journal*, 1, 298-305.

Munoz, K. E., Wang, M. J., & Tham, A. (2021). Enhancing online learning environments using social presence: evidence from hospitality online courses during Covid-19. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 21(4), 339-357.

Patiar, A., Kensbock, S., Benckendorff, P., Robinson, R., Richardson, S., Wang, Y., & Lee, A. (2021). Hospitality students' acquisition of knowledge and skills through a virtual field trip experience. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 33(1), 14-28.

Price-Howard, L. K., & Lewis, H. (2023). Perceived usefulness of simulation learning in hospitality education. *International Hospitality Review*, 37(2), 384-393.

Rivera, M., Shapoval, V., & Medeiros, M. (2021). The relationship between career adaptability, hope, resilience, and life satisfaction for hospitality students in times of Covid-19. *Journal of hospitality, leisure, sport & tourism education*, 29, 100344.

Rosenkranz, N. (2022). The best of both worlds: Experiential problem-based learning approaches in hospitality education. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 34(2), 111-123.

Rottlieb, T. (2023). Gateway cities for transnational higher education? Doha, Dubai and Ras al-Khaimah as regional amplifiers

in networks of the ‘global knowledge-based economy’. *Global Networks*, 23(4), 901-917.

Saleh, M. M. A., Jawabreh, O. A., al-Amro, S. A. H., & Saleh, H. M. I. (2023). Retracted Article: Requirements for enhancing the standard of accounting education and its alignment with labor market requirements a case study hospitality and industrial sector in Jordan. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 13(1), 176-193.

Uduafemhe, M. E., Ewim, D. R., & Karfe, R. Y. (2023). Adapting to the new normal: Equipping career and technical education graduates with essential digital skills for remote employment. *ATBU Journal of Science, Technology and Education*, 11(4), 51-62.

Ültay, E. (2022). Primary pre-service teachers’ metaphorical perceptions of the concept of environmental pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.

Ültay, E., Balaban, S. & Ültay, N. (2021). Content Analysis of the Studies Examining the Teachers’ and Preservice Teachers’ Views on STEM Education. *Turkish Journal of Primary Education*, 6(2), 109-125.

Varra, L., Scioni, M., Grassini, L., & Giusti, A. (2021). Job requirements in the hospitality industry: Technical or general skills? The dilemma for academic education. *European Journal of Tourism Research*, 29, 2915-2915.

Vo, N. T., Le, L. H. P., & Lam, V. T. T. (2022). Challenges for student satisfaction of internship program in hospitality and tourism industry in Vietnam. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 23(5), 1298-1324.

Yolasışmazoğlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 6(1), 112-132.

Zhang, X., Tavitiyaman, P., & Tsang, W. Y. (2023). Preferences of technology amenities, satisfaction and behavioral intention: The perspective of hotel guests in Hong Kong. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 24(5), 545-575.

ÜNİVERSİTELERDE TURİZM REHBERLİĞİ EĞİTİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜMLER

ALİ AYDIN¹

GİRİŞ

Tur rehberleri doğuştan gelmez, ancak mesleki becerilerinde tamamen eğitilirler. Şu anda, turist rehberlerinin eğitimindeki birçok sorun rehber kalitesini ve hizmet kalitesini etkilemektedir, bu nedenle rehber eğitime daha fazla dikkat etmelidir. Turizm rehberlerinin yüksek öğrenimi konusunda eğitimler önemli detaylar içermektedir. Aksi takdirde turizmde ciddi sorunlara yol açacak ve ülkenin tanıtımında eksiklikler olacaktır. Turizm departmanı rehberleri ortaya çıkarmakta, ancak farklı kurumlarla da rehberlik eğitimleri verilmektedir. Gerçek koşullara göre eğitimler birçok boyut almakta, çeşitlenmekte ve eğitim etkisini iyileştirmek için birçok önlem alınmaktadır. Mümkün olduğunca olası tehditleri ortadan kaldırmak ve yüksek kaliteli hizmet personeli yaratmak için çabalarda bulunmaktadır. Ancak, üniversitelerde verilen

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekoturizm Rehberliği ABD, aliydin52@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-2758-5366

eğitimlerin niteliği geçmişte olduğu gibi günümüzde de tartışılmaktadır.

Turizmin çeşitlenmesiyle birlikte, insanlar kişisel rehberliğe ihtiyaç duymaktadır ve turist rehberi turistleri kabul etme sorumluluğunu taşımaktadır. Nitelikli turizm rehberlerinin nasıl yetiştirileceği, yönetimdeki dağıtımın odak noktasıdır. Ziyaretçi rehberliği, turist hizmet sisteminin bir parçasıdır, manzara noktasının sesidir, manzara noktasında önemli bir rol oynar, çünkü hizmet, hizmet personelinin bir parçası olarak ziyaretçiyle doğrudan temas halindedir, kalite eksikliği istemeyen hiçbir turizm rehberi ziyaretçiye sonsuz bir tatsızlık getirmeyecek ve hatta manzara noktasının gelişimini bile etkilemeyecektir. Turist rehberliği eğitiminin önemi daha fazla açıklamaya ihtiyaç duymaz (El-Sharkawy, 2007).

Tur rehberlerinin sunduğu hizmetler, güzergâh hakkında bilgi vermekle başlar ve yolculuk sırasında nerede yemek yenileceği ne yenileceği ne satın alınacağı vb. gibi ihtiyaçların karşılanmasıyla devam etmektedir. Dolayısıyla, tüm ziyaret boyunca sağlanan hizmet türü oldukça kişiseldir. Ancak tur rehberi, öğretmen, arkadaş ve grubun kapıcısı turistler için tamamen yabancısıdır. Tur rehberleri, turistin beklentilerini karşılayan veya besleyen kişilerdir. Sürdürülebilir turizm açısından iyi bir tur rehberi, doğanın, çevrenin ve toplumun korunmasını ve geleneklerin ve kültürün devamlılığını sağlayabilir.

Üniversitelerin, bilgi birikimleriyle, turizm endüstrisinin teori ve pratik arasındaki bağlantılarının bir parçası ve en önemli hizmet sağlayıcılarından biri olarak kabul edilen tur rehberlerini eğitime misyonunu üstlendiği düşünülmektedir. Dünya çapında farklı tür ve seviyelerde turizm rehberliği eğitimi için programlar zaten olmuştur. Şimdiye kadar programlar klasik eğitim ve öğretim yöntemleri üzerine gerçekleştirilmiştir. Yayınlanmamış çalışmalar,

değişen ve gelişen dünya nedeniyle tüketicinin talep ve beklentilerinde değişiklikler olduğunu göstermektedir. Çoğu ülkenin eğitim sistemi bu değişiklikleri yansıtamamaktadır. Bu bağlamda, bu sunum turizm rehberliği eğitimine yeni bir yaklaşım için bir tartışma başlatılmaktadır. Bu aynı zamanda, özellikle eğitim veren ve politika üreten kişiler olmak üzere tüm ilgili taraflara konuyu tartışmaları ve turizm rehberliği eğitim programlarının iyileştirilmesi için çözümler üretmeleri çağrısı yapılmaktadır.

Nitelikli turist rehberlerinin temel görevi, turizm akademisyenlerinin öğrencilerine kültürel ve mesleki geçmişlerini geliştirerek yüksek kaliteli rehberlik hizmetleri sunma konusunda bilgi ve beceriler sağlamalarını sağlamaktır. Üniversitelerin görevi günümüzde dünyanın çeşitli yerlerini ziyaret eden çok sayıda turist bulunmaktadır ve bu nedenle turist rehberlerinin onlara bilgi aktarmada giderek daha önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Ancak, bugün eğitilmiş turist rehberleri gezginlerin beklentilerini karşılamamakta, uygulamalar yeterince düşünülmemektedir. Bu nedenle, son yıllarda, özellikle turizm alanında rehber eğitiminin kullanımında rehberlik hizmetlerinin kalitesini artırmak için çeşitli etkili yöntemler geliştirilmiştir. Üniversite programlarında turizm rehberliği eğitiminin amacı, öğrencilerin eğitimlerinin sonunda turist rehberi olarak yeterlilik kazanmalarını sağlamaktır.

Nitelikli turizm rehberlerinin geliştirilmesi, bir turist varış noktasında daha fazla zaman geçirmesi için bu kişiye bağımlı olması nedeniyle turizm sektöründeki katma değeri artırır. Bu nedenle akademik bir çerçeve müfredat, öğretim yöntemleri ve pratik eğitim için yol açmalıdır. Günümüzde akademik düzeyde turizm eğitiminde çeşitli sorunlar ve zorluklar yaşanmaktadır. Programların ulusal ve küresel turizm sorunlarını nasıl ele aldığının kalitesini artırmak için turizm eğitimindeki engelleri ele almak gerekmektedir. Bu çalışma, katılımcıları turizm eğitiminin bir bütün olarak geliştirilmesi için kullanılacak stratejiler ve çözümler hakkında bilgilendirecektir.

Çalışma, üniversite turizm eğitimlerinde rehberlik eğitimlerinin durumuna dikkat çekmeyi amaçlamakta, literatür destekli bilgiler ile konu hakkındaki sorunlara yer vermektedir. Ayrıca, çalışmada turizm rehberliği eğitimlerinin güncel olarak yeni trendlerine değinilmekte ve sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirmektedir. Çalışmanın üniversite turizm eğitimlerindeki sorunlara dikkat çekmesi ve sektörün beklentilerini ortaya koyması bakımından önemli bir bilgi kaynağı olması hedeflenmektedir.

1. Turizmde Eğitim Kavramı

Eğitim konusu geçmişten günümüze sürekli olarak güncellenmesi ve çağın getirdiği koşullara uyum sağlaması gereken süreçlerdir. Özellikle rehberlik eğitimlerinin durumunun anlaşılması için genel olarak eğitim kavramına ve üniversitelerdeki turizm eğitimine değinmek yerinde olacaktır. Bu nedenle, çalışma konusunun daha iyi anlaşılması için eğitim ve turizm eğitimi kavramları aşağıdaki bölümlerde sunulmaktadır.

1.1. Eğitim Kavramı ve Niteliği

Eğitim konusu, geçmişten günümüze kadar birçok boyutu ile ele alınmaya çalışılan temel konular arasında gelmektedir. Toplumların gelişmesi ve geleceğe yönelik çalışmaları için temel bir işlev görevi üstlenmektedir. Bu nedenle, eğitim çabasındaki herhangi bir eksiklik toplumun varlığını tehdit edecektir. Ancak, herhangi bir eğitimin yapısı veya sistemi insan toplumu kadar dinamiktir ve herhangi bir toplumda görülen eğitim zorluğu, her zaman olduğu gibi, bir değişim, uyum ve yeniden yapılandırma arka planında anlaşılmalıdır. Toplumlarda, önemli bir süreç olarak başlayan tüm eğitim çabaları, üremeye yönelik veya daha da kötüsü müsadere edici bir sürece dönüşebilmektedir (Morresi vd., 2014).

Birçok farklı alanda insanların en küçük yaşlardan itibaren kendini geliştirmesi amacını gütmekte olan eğitim kavramı, birçok

farklı süreçler ile birlikte, insanların kendini geliştirmeleri amacı ile kişisel özelliklere uygun olarak uzmanlaşma eğitimlerini sunan önemli bir süreci ifade etmektedir. Bu süreçler, insan hayatının en önemli safhalarını oluşturmakta ve gelecekte hangi mesleklere sahip olacaklarına yön verecek bir sistemi ortaya koymaktadır. Eğitim süreçlerini tanımlamak tüm araştırmacılar için zor olmakla birlikte, sürekli bir yenilenme gerektiren yapıda olmak zorundadır. Bu nedenle, eğitim aşamaları her ülkeye, bölgeye ve kültüre göre yenilikler ile farklılıklar içerebilmektedir (Merrifield, 2005).

Eğitim konusu tüm alanlar için önemle üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. Eğitimlerin niteliğinin artırılması için birçok faktörün ele alınması gerekliliği bulunmaktadır. Aksi takdirde, sunulan eğitimlerin öğrenciler için yeterli derecede katkı sağlamasının mümkün olmayacağı açıktır. Eğitim, sektörlerin istedikleri personel niteliği ile teknik özelliklerin bilimsel olarak sürdürülebilir bir şekilde gelişiminde etkili rol oynamaktadır (Ültay, 2022). Nitelikli eğitim sunulması için sadece öğretim elemanlarının yeterli olması tek bir unsur değildir, teknik ve altyapı koşullarının da eğitim içerisinde önemli bir husus olduğu bilinmektedir (Ültay, Balaban & Ültay, 2021).

Eğitim, çocukların toplumun kültürüne sosyalleşmesi, gençlerin geçimini sağlamaya hazırlanması, sosyal ve ekonomik hareketliliğin teşvik edilmesi ve toplumun değişen koşullara uyum sağlamasına yardımcı olmak gibi birkaç önemli işleve hizmet eder (Astin, 1998). Bu işlevlerin her biri önemlidir. Ancak eğitimin en önemli işlevi, normatif düzenini veya kültürünü o toplumun çocuklarına yerleştirerek toplumun istikrarını sağlamaktır. İnsan toplumunun hayatta kalması kültürel kalıpların istikrarına bağlıdır. Kültür yalnızca çok yavaş değişme eğilimindedir. Meydana gelen tüm değişiklikler genellikle kültürün içinden, üyelerinin çok uzun zaman dilimleri boyunca ihtiyaçlarında, sorunlarında ve isteklerinde

meydana gelen değişikliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Adamu, 2015).

Üniversite eğitimi herhangi bir ulusun ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişimine temel bir girdi olarak görünmektedir. Ekonomik büyüme, siyasi istikrar, sosyal adalet ve kültür eğitilmiş ve medeni vatandaşlara bağlıdır. Bir ulusun gerçek gücünün vatandaşlarının eğitim seviyesinde yattığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Kolektif ve bireysel varlıkların rekabet ettiği bu çağda, eğitim insanların temel ihtiyacından daha fazlasıdır, daha ziyade bir ulusu geliştirmenin bir aracıdır. İyi bir eğitime sahip olan ulus muhtemelen diğerlerini her açıdan kazanacaktır ve bunun tersi de geçerlidir. Bu nedenle, eğitimin hem değişim aracı hem de baskı aracı olduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Eğitimin bir değişim aracı olması, bu sosyal aracı toplumun büyümesi için meşrulaştırmak amacıyla her zaman amaç ve bakış açısında radikal değişiklikler gerektirmektedir (Badat, 2012).

1.2. Üniversitelerde Turizm Eğitimleri

Oteller, havayolları ve diğer hizmet sağlayıcıların diploma molekülleri için ikili rekabeti, turizmde üniversite derecelerinin kabulünü daha da engellenmiştir. İşletmeyle turizm veya turizmle işletme olarak pazarlanan, ancak ikincisi baskın olan hibrit programlar etrafında bir yoğunlaşma olmuştur. Turizm eğitim sistemleri genellikle okul ve kolej düzeyinde daha resmi olarak gerekçelendirilmiş kurumlar ile geliştirilmiştir. Ne yazık ki, turizmin yüksek öğrenim ortamındaki düşük statüsü, daha iyi yerleşik teorik modellere sahip disiplinlere karşı güvenilirlik için yokuş yukarı bir mücadele vermek için yetersiz kaynaklar sağlamıştır. Nicel açıdan haklı olmasına rağmen, turizmin bir çalışma alanı olarak özgünlüğünü ortaya koymaya pek katkı sağlamamaktadır. Bu durumlardan dolayı üniversitelerde turizm eğitiminin niteliğinin

arttırılması ve uygulama kapsamında yeterli sistemlerin üretilmesi zorunlu hale gelmiştir (Fernández-Villarán vd., 2024).

Üniversiteler bu popüler çalışma alanını giderek daha fazla benimserken, bir yandan öğrencilerin ve ebeveynlerin beklentileri ile diğer yandan turizm eğitiminin uygulaması arasındaki bazı belirgin boşlukları fark etmek önemlidir. Geniş anlamda, turizm eğitimi, öğrencileri turist deneyimini dünyaya dair daha yararlı ve anlamlı bir anlayışa dönüştürmeye hazırlamayı amaçlamaktadır. Turizm eğitimi, üniversite çalışmalarının ortaya çıkan ve genişleyen bir alanıdır. Eğitimin içeriği ve biçimleri büyük ölçüde değişmektedir. Bir taraftan, turist sistemleri, davranışları, etkileri ve çatışmaları hakkında önemli teorik modellemeler sunan geleneksel üniversite programları bulunmaktadır. Diğer tarafta, oteller, restoranlar ve gezilerde iş becerileri için dış kaynaklı yerlerde doğrudan eğitim vardır. Bu uç noktaları birleştiren, teori ve uygulama unsurlarını ve turizmin misafirperverlik eğitimiyle bazı karma karışımlarını içeren programlardır. Bu sürece anlamlı girdiler sağlamak için, öncelikle turizm eğitiminin bugünkü biçimlerine nasıl evrildiğini anlamak için ön koşul ihtiyacı vardır (Lugosi & Jameson, 2017).

Turizm sektörünün beklentileri göz önüne alınarak, sürekli olarak geliştirilmeye ve değişimlere ihtiyaç duyan bu eğitimler, birçok farklı turizm çeşidine uygun olarak zaman içinde değişimler göstermektedir. Ancak, genel turizm yapısının değişmediği ve üniversitelerde bu konular temel alınarak eğitimler verildiği görülmektedir. Üniversitelerde turizm eğitimleri incelendiğinde isim ve içerik olarak çeşitlilikler göze çarpmaktadır. Özellikle son yıllarda dünya genelinde turizm eğitimlerinin değişimi ve çeşitliliği dikkat çekmektedir. Bu eğitimler, bölgesel ve ülkesel durumlara göre farklılıklar göstermektedir. Turizm eğitimlerinin gelişimi üniversite düzeyinde özellikle son otuz yıl içerisinde dikkat çekecek derecede artmış, önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinde

turizm bilim alanının içeriklerine uygun eğitimler verilmeye başlanmıştır (Akyurt, & Ültay, 2021).

Yeme-içme faaliyetlerinin turizm sektörü içindeki öneminin artması gıda konusunda disiplinler arası çalışmaları da beraberinde getirmiştir. Son yıllarda üniversite eğitimlerinde özellikle gelişmiş ülkelerde gastronomi mühendisliği kapsamında eğitimlerin sunulduğu görülmektedir. Gıda mühendisliği bilim alanı ile birlikte ele alınan bu eğitimler, gastronomi alanının gelişimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Turistlerin yeme-içme amaçlı olarak dünyanın her yerine seyahatlerinin artması, seyahat edilen destinasyonlarda gıda konusunun cezbedici nitelikleri nedeni ile gastronomi mühendisliği gibi bir alan ortaya çıkarılmış, gıda bilimi ile turizm biliminin bir arada verildiği eğitimler görülmektedir (Akyurt & Yolasıǧmazoǧlu, 2023).

Turizm eğitimlerinin niteliği incelendiğinde genel olarak multidisipliner bir yapıda olduğu görülmektedir. Öğrencilere sunulan konu içerikleri içerisinde turizm işletmeciliği eğitimlerinde özellikle gıda bilimi ile ilişkili içeriklerin olduğu görülmektedir. Gastronomi eğitimlerin gelişimi ve otel işletmelerinin odak konularından birinin gıda olması nedeni ile gıda bilimi ile ilişkili içeriklerin fazlalaştığı bilinmektedir. Turizm sektörünün en cezbedici konularından biri olması gıda bilimi ve mühendisliği ile ilişkili konuların işlenmesi durumunu ortaya çıkarmaktadır (Akyurt & Yolasıǧmazoǧlu, 2022).

Özellikle insanların bilinç düzeyinin artması, iletişim ve sosyal medya araçlarının gelişimi ile birlikte ekoturizm gibi turizm çeşitleri ön plana çıkmaktadır. Ekoturizmin ilişkili olduğu konu ise doğal alanlar, çevresel durumlar ve turizmin vahşi yaşam ile iç içe olması durumundur. Su kaynaklarının durumu ve turizmin su kaynaklarına olan iki yönlü etkisine yönelik eğitimler de artmıştır. Turizmin çevresel sorunlarına ilişkin konular hem turizm işletmeleri

hem de yerel yönetimler açısından önem arz etmektedir. Bu durum, çevresel unsurların üniversitelerdeki turizm eğitimleri ile ilişkili eğitimler sunulmaktadır. Ayrıca, su kaynakları, ürünleri veya işletmeleri ile ilgili bilimsel çalışmaların arttığı da bilinmektedir (Akyurt, 2024).

Turizm sektörünün gelişiminde yer alan doğal alanların etkisi nedeni ile diğer sektörlerle ilişkilerine yönelik eğitimler verilmektedir. Özellikle lisans eğitimleri sonrasında verilen yüksek lisans ve doktora derecelerine ait eğitimlerde turizm sektörünün diğer bilim alanları ile ilişkilerine yönelik konular ele alınmaktadır. Çevresel unsurların turizm sektörünün vazgeçilmez bir parçası olması nedeni ile diğer sektörlerdeki işletmelerin turizme etkileri de ele alınmaktadır. Bu konulardan en yoğun olarak işlenen eğitimler ise ekoturizm destinasyonlarındaki diğer işletmeler ile ilişkilidir. Ekoturizm destinasyonlarının son yıllarda yoğun olarak turistik talep sağlaması, turizmin mevsimsellik özelliklerinden uzaklaşması, bu destinasyonlardaki su kaynaklarının, çevrenin korunması ve su ürünleri işletmeleri ile turizm bağlantılı konuları ön plana çıkarmaktadır (Yolasıǧmazoǧlu, 2023).

Turizm işletmeciliǧi alanında eğitimler, pedagojik konuların sorgulanıştır: Misafirperverlik yönetimi eğitimi, işletme yönetimi içinde belirgin bir alt disiplin olarak olgunlaşmaktadır. Sektörde uluslararası bir konukseverlik akademisyenleri topluluǧu ortaya çıkmaktadır. Turizm eğitime son zamanlarda gösterilen ilgiye rağmen, konukseverliǧi temel doğası ve kapsamı ile eşitsizliklerini ele alan çok az bilimsel çalışma yapılmıştır (Lugosi & Jameson, 2017).

Turizm eğitimlerinde niteliklerin arttırılması için çalışmaların geliştirilmesine devam edilmekte, üniversitelerin turizm ile ilişkili bölümlerinde her geçen gün sektör ile bağlantılı hangi konuların ele alınacaǧı konusu tartışılmaktadır. Önlisans,

lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinde öğrencilere farklı konularda dersler sunulmakta, nitelik derecesi daha üst seviyede eğitimler alındıkça artmaktadır. Bu durumun sürekli olarak geliştirilmesi için farklı turizm içerikleri hakkında bölümler ya da ders konuları sunulmaya çalışılmaktadır.

1.3. Turizm Rehberliği Eğitimi ve Önemi

Turizm, çok çeşitli sektörlerde önemli bir rol oynayan önemli bir endüstridir. Turizmin hızlı gelişimi, ekonominin gelişimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Tur rehberlerinin doğru, canlı ve üretken bir şekilde çalışması ülkede daha yüksek gelirlere yol açabilir; bir tur rehberi olarak, vasıflı gelir önemli ölçüde artar. Dahası, tur rehberliği mesleği, hizmet sektöründeki en hızlı ve çalışmaya değer işlerden biridir (Kassawneh vd., 2019).

Eğitilmiş rehberler, turistleri büyüleyici yerleri keşfetmeye ve kültürel deneyimler edinmeye yönlendirmede olmazsa olmazdır. Bir tatil çıkmanın veya bir geziyi incelemenin amacının dünyayı keşfetmek, farklı kültürleri, toplumları keşfetmek ve arkadaş ve anılar edinmek olduğuna inanılmaktadır. Kaliteli rehberlik, istekleri tatmin edebilir ve seyahat deneyimini geliştirebilir. Şüphesiz, sertifikalı ve profesyonel rehberler, seyahat yerlerinin ve cazibe merkezlerinin harikalarını ortaya çıkarmak veya ziyaretçileri bir şehrin kıvrımlı sokaklarında yönlendirmek ve konaklamalarını kolaylaştırmak için olmazsa olmazdır. Bir rehberin turizmdeki bu hayati rolü, turistlerin turistik yerlerde veya varış noktalarında kalış süresini uzatabilmekte, bu da ziyaretçilerin konaklama, yemek ve alışveriş için daha fazla para harcamasına yol açmaktadır. Sonuç olarak, ilgili yerel topluluğa daha fazla iş ve kar getirmesine neden olabilmektedir. Turizm ayrıca kültür, teknoloji ve bilim alışverişi gibi alanlarda beklenmedik bir öneme sahiptir. Turizm köprüsü aracılığıyla insanlar kontrol çevresindeki ülkeleri ve toplumları

ziyaret edebilir ve onlardan çok şey öğrenebilmektedir (Lovrentjev, 2015).

Milletler ve etnik grupların ilişkileri ve alışverişleri, insanların birbirlerini anlayabilecekleri, takdir edebilecekleri ve geliştirebilecekleri tek biçimlerdir. Tüm bu alışverişler gerçekleştirilmekte ve dostça ilişkilerin, güven ile ilişkilerin anlaşılması ve inşa edilmesi olağanüstü derecede kültür alışverişine bağlıdır. Bir yandan, birinin kültürel gelenekleri, görenekleri, çalışma ve yaşam biçimleri vb. ile aşinalık, birbirlerine dair gizemleri ve şüpheleri azaltacak ve böylece birçok çatışma ve yanlış anlaşılmayı ortadan kaldıracak veya azaltacaktır. Öte yandan, birinin kültürünün özünü öğrenerek, kişinin kendi kültürü geliştirilebilmektedir. Zıt sergi süreçleri nedeniyle farklı kültürler arasındaki boşluğu kapatmak, yerel kültürü zenginleştirebilir ve daha renkli ve değişken hale getirebilmektedir (Della Lucia vd., 2021).

Turizm, dünyanın önde gelen ve hızla büyüyen sektörlerinden biridir ve diğer olumlu etkilerinin yanı sıra farklı bölgelerin döviz kazanmasını, yeni istihdam fırsatları yaratmasını, kültürel ilişkiler geliştirmesini, doğal çevreyi korumasını ve önyargılar ve yanlış anlamalarla mücadele etmesini sağlamaktadır (Kassawneh vd., 2019). Turistler, seyahatleri boyunca rahatlıklarına katkıda bulunan altı temel hizmeti tanırlar. Bunlardan biri, kapsamlı bir şekilde bilgilendirilmiş rehberlere duyulan ihtiyaçtır. Buna göre, yetenekli ve bilgili bir rehber, turizmden elde edilen zevki, ziyaretçinin harcadığı paranın değerini ve yolculuğun genel memnuniyetini artırmaktadır (Avcikurt vd., 2009).

Eğitilmiş turist rehberleri, tüccarların diyaloglarında turizmin diğer altyapılara kıyasla zaferini belirlemede temel bir unsur olarak tekrar tekrar anılmaktadır. Turizm doğru şekilde şekillendirilirse, yarattığı avantaj hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde

ekonomik büyümei teşvik etmek için bir araç görevi görebilmektedir. Dünyanın gelişmekte olan ülkelerinin büyük çoğunluğu şu anda ulusal düzeyde finansal sürdürülebilirliği artırmak için gelen turizmin tanıtımına güvenmektedir (Rabotić, 2010).

Pazarlama stratejisinin temel amacı, bu nedenle, turistler için mal, tesis ve hizmet satışını teşvik etmektir. Bununla birlikte, böyle bir görevde başarı, bir dizi farklı faktöre bağlıdır. Belirli temel bireysel bileşenlerin, özellikle tur rehberinin rolünü ve sistem içindeki göreceli alaka düzeyini incelemek için tasarlanmıştır. Daha zengin ülkelerin mekanizmalarının, gelişmekte olan ülkelerde turizm sonuçlarının oluşturulmasına ve uygulanmasına yardımcı olabileceği de tasvir edilmiştir. Son olarak, turist rehberleri için yeterli eğitimi oluşturan bir ön düzenlemeye duyulan ihtiyaç, ekonomik sürdürülebilirlik ve etkili turizm yönetimi için yeri doldurulamaz bir temel olarak vurgulanmaktadır (Sulaiman Al Jahwari vd., 2016).

Turizm rehberleri, ev sahibi topluluk ile turist grupları arasında arabulucu olarak önemli bir rol oynamaktadır. Kültürel değişim ve kültürlerarası diyalog sağlamak, fenomenoloji öğrenme teorisinin ana odak noktalarından biridir. Ayrıntılı yorumlama becerilerini ortaya koyarak, seyahat rehberliği eğitimi ayrıca turistler ve çeşitli yerler arasındaki bağları derinleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu tür bağlar, geleneksel olarak değer verilen yerlere karşı duyarlılığı ve takdiri teşvik etmektedir. Rehberlik yoluyla kültürlerarası diyalogu teşvik etme konusundaki bu endişe, toplum etkileşimi konusunda farkındalığı artırmanın daha büyük hedeflerini ortaya koymaktadır. Bu durum, çağdaş turizm rehberliği eğitim programları için çeşitli zorlukları beraberinde getirmektedir. Turizm eğitim programlarının zorluğu, potansiyel rehberlere diğer önemli becerileri sağlamaktır (Gorenak & Gorenak, 2012).

Turizm Rehberlik Eğitimi, turizmde sürdürülebilir kalkınma için eğitimi iyileştirmeye yönelik Avrupa yakınsama girişimlerinin önemli ve hayati bir parçasıdır. Sektörün kendisinde, bir rehber bir turistin varış noktasının kültürü, mirası ve çevresiyle ilk ve muhtemelen tek karşılaşmasıdır. İyi eğitilmiş turist rehberleri, ziyaretçilere kültürlerarası anlayış, duyarlılık, saygı açısından seyahat deneyiminden daha fazla keyif almalarını sağlayabilmektedir. Bu nedenle, ziyaret edilen bölgenin algısını ve deneyimlenen hizmetlerin kalitesini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Tur rehberlerinin ayrıca ziyaret edilen bölgelerin ekonomik, kültürel, çevresel ve sosyal düzeyde farkındalığını artırmada önemli bir rol oynadıkları kanıtlanmıştır. Dolayısıyla, turizmde rehberlik faaliyetleri ve rehberler yerel kalkınma stratejilerine katkıda bulunmaktadır (El-Sharkawy, 2007).

Son on yılda, turizmin büyümesi, turist profilindeki değişiklikler, yeni destinasyonların rekabeti ve belirli destinasyonları etkileyen krizler nedeniyle turizmde kaliteli insan kaynaklarının önemi hızla artmıştır. Bir yandan, nitelikli insan kaynakları yalnızca talebin evrimine eşlik etmek ve destinasyonu çekici tutmak için değil, aynı zamanda turizm, kültürel üretimler ve bölge arasındaki bağlantıları güçlendirmek için de önemli görünmektedir (Lockstone-Binney & Ong, 2024). Öte yandan, turizmle uğraşan destinasyon ve şirketlerin sürekli artan sayısı, pazardaki rekabet seviyesini önemli ölçüde artırmıştır. Destinasyonlar ve şirketler, farklılaşabilmek ve rekabet avantajı elde edebilmek için hizmetlerini, stratejilerini ve tanıtım yöntemlerini talebin hızlı evrimine göre ayarlamak zorundadır. Bu hususlar, ziyaret edilen alanlara ilişkin gerçeklerin bilgisiyle sınırlı olmayan, aynı zamanda kültürel, etik ve sosyal yönleri de içeren bir eğitim vermeyi ve bilgi temelli bir bakış açısını derinlemesine yerel ve hem uluslararası hem de Avrupa düzeyindeki bilgilerle birleştirmeyi

amaçlayan turizm rehberliği eğitime olan ihtiyacı ortaya koymaktadır (Streimikiene vd. 2021; Ahmad vd. 2022).

1.4. Turizm Rehberliği Eğitiminde Güncel Zorluklar

Bilim insanları, kurumlar, politikacılar ve toplum, eğitim ile iş dünyası arasındaki ilişkinin giderek daha fazla farkına varmaktadır. Bu farkındalık, demografik, sosyolojik, teknolojik ve ekonomik gelişmeler ve gereksinimlerle birleşince, üniversite öğretiminin yeniden düzenlenmesi gerekliliğine yol açmıştır. Üniversitelerin yüzyıllardır bilgiyi iletme için kullandığı geleneksel yöntemler -ders anlatımı günümüz toplumunun ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmıştır (Serrano vd., 2014). Ayrıca, turist pazarının evrimi turizmi uygulamanın yeni yollarına yol açmaktadır. Kişiselleştirilmiş seyahat programları ve sonunda tek bir bireyden oluşan daha küçük gruplar popülerlik kazanmaktadır. Tur rehberlerinin geleneksel eğitimi artık yeterli değildir. Bu nedenle, eğitim için yeni yönergeler gerekmektedir (Gorenak & Gorenak, 2012).

Lisans çalışmaları reform hareketinden özellikle etkilenmiştir. Avrupa yakınsama girişimlerinin tanıtımı ve diploma değeriyle ilgili tartışmalar, Bologna Anlaşması olarak adlandırılan anlaşmanın (Lugosi & Jameson, 2017) oluşturulmasına yol açmıştır. Esasen, lisans programları, genel program birimi temel alınarak sırasıyla dört, iki ve üç yıllık üç çalışma döngüsü oluşturmak üzere yeniden tasarlanmaktadır. Bu model, öğrenci hareketliliğini kolaylaştırmak, yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmek ve daha yüksek düzeyde yeterlilik sağlamak için tasarlanmıştır. Ayrıca, Avrupa Topluluğu Devletleri'ne ait kurumlar ve katılan tüm üniversiteler, ekonomik olarak makul olduğu sürece dersler arasında değiştirilebilirliği teşvik etmeyi kabul etmiştir. Bu tür reformlar, turizmde lisansüstü çalışmaların sunulduğu üniversitelerde kullanılan müfredatın derinlemesine gözden geçirilmesini ve

uyarlanmasını sağlamıştır (Luka & Donina, 2012). Bologna sürecine uyum rehberlik eğitimi konusunda önemli sorunlardan biri olarak görülmektedir. Özellikle bürokratik işlemlerin çokluğu, öğretim elemanlarının iş yükünü arttırmakta ve zaman kaybına yol açmaktadır. Üniversite yönetimleri bu zaman kaybı ve iş yükü için çareler düşünmek zorundadır.

Turizm rehberliği sektörü, aracılık şirketleri, çevrimiçi araçlar veya profesyonel örgütler gibi turizm sektöründeki diğer aracı kategorilerle karşılaştırıldığında yetersiz kalmaktadır. Turist rehberlerinin eğitimi, mevcut geleneksel üniversite bağlamında bir dizi sorunla karşı karşıyadır; bu, bu kurumlardaki çalışma programlarının turizm sektöründeki aktif şirketlerin talep ettiği ihtiyaçlara uyarlanmamasıyla açıklanmaktadır. Bologna Süreci'ne göre bu kurumlar tarafından benimsenmesi gereken, bu sürece daha az dahil olan diğer ülkeler için bir referans veya yardım görevi görebilecek bir dizi kısmen yeni teknoloji önermektedir. Ancak, bu uygulamalar hala üniversite düzeyindeki diğer çalışma turlarını tanımlayan gerekli akademik standartlara göre ayarlanmamıştır (Lovrentjev, 2015).

Üniversitelerdeki turizm eğitimi ve eğitim programları ülkeler arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Örneğin, İspanyol üniversitelerinde, turizm yönetimi öğrencileri şehir veya kültür rehberi olarak çalışmak isteyenler için tasarlanmış bir yarıyıllık tur rehberliği kursu almak zorundadır. Sadece büyük gruplar için eğitilmiş gezi becerilerine sahip tur rehberlerine sürekli bir talep olduğunda, 1971'de İspanya'daki turizm çalışmaları alanındaki ilk derece programının ilk öğrencilerine öğretilmeye başlanmış, ancak derece programlarının varlığı 1966'dan itibaren verilmektedir. O zamanlar, tur rehberleri için eğitim faaliyetleri az olduğundan, çoğunlukla geleneksel yapı şeklinde gerçekleşmektedir. (Serrano vd., 2014). Benzer durum ülkemizdeki rehberlik eğitimlerinde de söz konusu olabilmektedir. Üniversitelerde

rehberlik alanında eğitim alan öğrencilerin varlığı gibi kurslar ile yerel rehber olan insanlar bulunmaktadır. Bu durum, turizmdeki rehberlik eğitimleri için üniversite okuyan insanların daha sıkı eğitimler alması nedeni ile huzursuzluk yaratmaktadır.

Turizmin evrenselliğine rağmen, turizm programlarının üniversite müfredatında tur rehberlerinin eğitimi ve öğretimi veya onları öğretmek için kullanılan yöntemler hakkında karşılaştırılabilir uluslararası çalışma neredeyse hiç yoktur. Mevcut araştırma, tur rehberliği eğitimini ve öğretimini, alandaki bir meslek olarak temel gerekliliklerinin bir analizi yoluyla küresel olarak ele almaktadır. Özellikle, bu çalışma alanını sunan Portekiz'deki tek akademik kurumdan mezun olan ve mesleğe giren genç tur rehberlerinin içgörüsü, benzersiz ve yeterince incelenmemiş bir katkıdır. Bu çalışma, rehber eğitimi ve eğitim kursu geliştirme, metodolojisi ve içeriği, gerekli beceriler ve rehberlerin turlar düzenlerken ve anlatırken karşılaştıkları öznel engelleri daha iyi anlamaya çalışmaktadır (El-Sharkawy, 2007). Rehber eğitimi ve meslek arasındaki sinerjinin etkisine ilişkin daha fazla araştırma da yapılması uygun olacaktır.

Üniversiteleri ve kolejlerinin turizm sektörünün gereksinimlerini karşılayan çeşitli programlar sunması gerekmektedir. Turizmle ilgili programların son zamanlarda kurulmasına rağmen, güncelliğini yitirmiş müfredat gibi ele alınması gereken sorunlar hala bulunmaktadır. Her şeyden önce, mevcut turizmle ilgili programların çoğu yalnızca son yirmi yılda başlamıştır. Bu nedenle, programlar turizm sektöründeki en son trendleri, teknolojileri ve operasyonel mekanizmaları gerçekten yansıtmayabilir. Sonuç olarak, mezunlar sektörün talebini karşılamak için gerekli çalışma becerisine ve bilgiye sahip olmayabilmektedir (Fu & Pan, 2012). Turizminin sürdürülebilir bir şekilde büyümesi için, turizm eğitiminin güncellenmesi ve sürekli olarak ele alınması gerekmektedir. Geliştirmenin zorluklarından biri,

uygulayıcılardan zamanında ve etkili geri bildirimler almaktır. Araştırma ayrıca, benimsenen yenilikçi öğretim yönteminin ve öğrenme süreci boyunca edinilen pratik deneyimin programdan duyulan memnuniyeti önemli ölçüde etkilediğini bulmuştur (Dediu & State, 2018).

Önemli olarak görülen bu zorluklar nedeni ile rehberlik eğitiminde sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle, daha yenilikçi ve ilgi çekici öğretim yöntemlerinin tanıtılması ve turizm programlarının öğrencilerine teorileri sahada uygulama fırsatlarının sağlanması acilen önerilmektedir.

2. Turizm Rehberliği Eğitimi Geliştirmeye Yönelik Çözümler

Turizm sektöründeki hızlı büyüme, genel olarak turizm alanındaki profesyoneller ve özellikle turizm rehberleri için modern eğitim programlarının geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu programlar, turizm pazarlarındaki değişikliklere hızla uyum sağlama kapasitesine sahip esnek stratejiler yapılmasını ve uygulanmasını içermelidir. Yaygın eğilimler arasında, mezuniyetten sonra pazar uygunluğunu ve istihdam edilebilirliği iyileştirmek için geleneksel eğitim biçimlerini bireysel öğrenci rehberliğiyle birleştirme yer almaktadır (Bayramlı & Sarkhanov, 2021).

Turizm, çok çeşitliliğe sahip bir endüstridir. İş başında pratik deneyimin ve aynı düzeydeki dış faaliyetlerde çeşitli becerilerin iyi kalitede elde edilmesi, üniversite veya kolejın karakteristik fakültesinde bu tür öğrencilere ders veren öğretim üyeleri için önemli ve zor bir konu haline gelmiştir. Teorik profesyonellik ve vizyon küreselleşmesi kesinlikle söylemi destekleyebilir ve yazarlara yardımcı olabilir. Ancak, bu tür alan eğilimi payının temel varlığı zor kazanılmakta ve dolayısıyla ortak enstitüde öğretilmesi en kolay kısım, işletilen kuruluşun özellikle taktiksel bir etkiye sahip olabilmektedir. Üniversitelerdeki müfredatların kültürel ve sosyal yapılar, bölgeler ile ülkelere uygun olarak ortak bir düzende ele

alınması uygun olacaktır (Fu & Pan, 2012). Bu durum, müfredatların yenilenmesi ya da revizyon edilmesi durumunu ortaya çıkarmaktadır. Yenilikçi müfredatlar, öğrencilerin mezun olduktan sonra çok daha rahat bir şekilde rehberlik mesleğini yapmalarına yardımcı olacaktır.

Turizm rehberliğindeki pratik eğitim modülüyle ilgili olarak, “Turist Rehberlerinin Eğitimi ve Öğretimi” üzerine düzenlenen çalışma gruplarında en çok tartışılan konulardan birisi olmuştur. Birincisi, tur rehberleri için akademik müfredata pratik eğitim ve stajların entegre edilmesini kapsarken, Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı tarafından getirilen önemli reformların bir sonucu olarak, teorik ve pratik eğitim arasındaki dengeyi uzmanlık konusu olarak ayarlamak için çeşitli öneriler yapılmıştır. Bu nedenle, turizmde yeni lisans derecesine başladıkları ilk yıllarda, birkaç üniversite genel turizm rehberliği yerine tur rehberliği için özel eğitim sağlamayı bırakmaya karar verilmiştir. Bir dereceye kadar, bu önceden var olan duruma bir geri dönüş yapılmaktadır. Ancak, bu eğitimin nasıl yeniden dahil edilebileceğine dair örnekler vardır. Turist rehberliği eğitimlerinde en azından, bazı üniversiteler tur rehberliği eğitimini, bir turizm şirketinde 120 saatlik iş deneyimi içeren zorunlu uygulamalı eğitim modülüyle entegre etmeyi planlanmıştır. Önerilen diğer yollar arasında pratik atölyeler, iş yerleştirmeleri ve stajlar düzenlemek yer almaktadır. Bununla birlikte, Bologna Süreci'nin bir sonucu olarak, yüksek öğrenim kurumları ile diğer eğitim ve öğretim sağlayıcıları arasında yeni kurumsal bağlantılar oluşturmaktadır. Yeni pazarlarda yüksek kaliteli turizmi artırmanın bir yolu olarak, kültürel turizmle ilgili ücretsiz çevrimiçi kursların turistlere ve diğer kullanıcılara önerilebileceği önerilmektedir (Crossley, 2017; Price-Howard & Lewis, 2023).

Çalışan rehberler için eğitime gelince, birkaç meslek birliği yalnızca akademik eğitim sunmanın yeterliliğini sorgulanmaktadır. Dahası, korunan kültürel anıtların eşitsiz dağılımı göz önüne

alındığında, akademik müfredata dayalı eğitim bazı bölgelerde tur rehberlerine diğerlerinin zararına fayda sağlayabilmektedir. Dünya Turist Rehberleri Dernekleri Federasyonu temsilcileri, akademik bir derecenin tur rehberliği sertifika sınavlarıyla birleştirilmesinin de turist rehberlerinin eğitimi için faydalı sonuçlar doğuracağını belirtmektedir. Aynı zamanda, diğer sertifika yöntemleri hakkında raporlar vardır. Örneğin, bir ülkede hükümetten lisans almak için kurslara katılmak gerekli değilken, bir başkasında sadece bir hukuk sınavını geçmek yeterli olarak görülmektedir. Öte yandan, uzun vadeli eğitim rehberleri hazırlamanın bir yoludur, ancak daha geniş bir konu yelpazesinde bilgi edinmesi gereken uluslararası ve iyi yabancı dili olan rehberlerin sürekli olarak eğitimi gerektiği düşünülmektedir (Dediu & State, 2018).

3. Yenilikçi Öğretim Yöntemleri

Turizm rehberliği için müfredat tasarımı ve iyi eğitim uygulamalarına yönelik çeşitli yenilikçi yaklaşımlar tartışılmaktadır. Turizm rehberliği eğitimi söz konusu olduğunda, öğrenci merkezli müfredatlar desteklenmektedir. Turizm rehberliği eğitimine yönelik öğrenci merkezli bir yaklaşımın, öğrencilerin katılım fırsatlarını artıracak ve etkileşimli öğrenme süreçlerine katılma ve bu süreçlerden etkilenme olasılığını artıracak, böylece bir turizm rehberinden beklenen beceri ve yeterlilikleri etkili bir şekilde öğrenmek için gerekli refaha katkıda bulunacağı savunulmaktadır (Serrano vd., 2014).

Eğitim ve öğretim programları, turistlerin refakatinde ve rehberliğinde gerekli görülen kültürel miras ve sosyal çeşitlilik hakkında iyi bir bilgi düzeyine ulaşmak için sosyal, ekonomik ve üretken dönüşümlere daha etkili bir şekilde yanıt vermelidir. Ancak, çok sık olarak, çeşitli müfredatlar, çok zorlu sonuçların elde edilmesi için gereken kapsam ve zaman kalibrasyonunu içermemiştir. Bilgi ve kariyer toplumunun sürekli değişikliklerini ve bilginin üretimi,

depolanması ve yönetimi için yeni gereklilikleri daha iyi hesaba katma ihtiyacı vardır. Çalışan profesyonellerin tüzükleri, üniversitelerin sıklıkla gerçekleştiremediği, yaşam boyu öğrenmenin sürekli bir boyutunda, bilgi, yeterlilik ve uygulamaların güncellenmesine yönelik yoğun yenilik süreçleri talep etmektedir (Sándorová vd., 2020).

Üniversite düzeyindeki turizm rehberliği eğitim programlarının, sınıfları farklı mesleki ve sosyal varlıklara açarak bu talep çeşitliliğine yanıt vermesi önerilmektedir. Böylece kamusal ve özel arasındaki geleneksel ayırım ortadan kalkacak ve kilit paydaşlar deneyim paylaşımı, uygulama alışverişi ve gerçek uygulamaların içerikleri ile sınıfta aktarılanlar arasında sürekli karşılaştırma yoluyla öğrenme alanlarının tasarımı ve yönetiminde etkileşime girecektir. Müfredattaki teori ve uygulama arasındaki ilişki de önemli bir noktadır ve yalnızca farklı yeterlilikleri birleştiren öğretmenler tarafından sağlanabilecektir (Mínguez vd., 2021).

Sanal gerçeklik gibi teknolojik araçlarla oluşturulan sanal ortam, turizm rehberliği eğitiminde uygulanabilir ve kullanılabilir. Bu eğitim ortamında öğrenciler, uzakta bulunan bir ortamı veya var olmayan tarihi bir yerleşimi uzaktan deneyimleyebilir ve beklenmedik senaryolarla karşılaşabilirler. Ayrıca, farklı lokasyonlar için hazırlanan eğitim filmleri özel bir ortamda izlenebilir. Turizm rehberliği eğitiminde, oluşturulacak uygulamalar veya çevrimiçi platformlar gibi teknolojik araçlar kullanılarak öğrenme fırsatları çeşitlendirilebilir, öğrencilerin kendi kurumlarında veya ikametgahlarında eğitim almaları sağlanabilir. Sanal ortamla, eğitim sınıf dışında verilebilir ve bu da daha kalıcı öğrenmeye katkıda bulunur. Uzun yıllar eğitim, yüz yüze bağlantı ve yüz yüze iletişime odaklanmıştır. Ancak son yıllarda, yeni beceriler öğrenmek bu sanal dünyaya yabancı değildir. Dünya çapındaki son olaylar, esasen küresel çevrimiçi öğrenmeye neden olmuştur (Miranda vd., 2021).

Eğitimde teknolojik araçların avantajı, şahsen buluşamayan kişilere eğitime erişim fırsatlarının sağlanmasıdır. Farklı ortamlardaki insanlar teknoloji aracılığıyla paylaşımda bulunabilirler. Bunlar, konumdan, zamandan bağımsız olarak eğitimlere erişebilirler. Öğrencilerin ilgi alanlarını veya zayıflıklarını daha iyi anlamak için, arka planda kullanılan teknolojilerden elde edilen veriler analiz edilmeli ve müfredat tasarımında veya öğretim materyallerinin sunumunda yeni kararlar alınmalıdır. Teknolojik gelişmeler, turizm sektörü de dahil olmak üzere toplumu kökten ve hızlı bir şekilde değiştirmiştir. Bu bağlamda, turizm rehberliği eğitim bölümünün odak noktası, sektörün güncel standartlarını, gelişmelerini ve endişelerini kapsayan programların tasarımı konusunda uzmanlaşmalıdır. Akıllı telefon cihazlarının varlığı, etkileşimin yeni yollarla sağlandığı teknolojinin ilerlemesiyle hız kazanmaktadır (Chen vd., 2022).

Profesyonellerin sanal bir bağlamda konuşan kafalarıyla ilgili olarak iletişim ve temsil için eğitim teknolojilerini kullanabilmeleri için yeni teknolojik uygulamalar geliştirilebilir. Sanal bir ortamda, ekranda görülebilen ve anlatılan anıtlarla ilgili olarak konuşan kafalarının stajyer turistlerle iletişim ve temsili için görüntülü konferanslar yapılabilir. Turizm sektöründe, kariyer rehberliği bölümlerinde, öğrencileri ziyaret ederek bölgelerini tanıtmak ve işletmelere veya doğal ve kültürel anıtlara turizm gezileri düzenlemek için turizm profesyonelleriyle işbirliği içinde programlar planlamak veya eğitim faaliyetlerinin bir parçası olarak tatil yeri planlama yazılım programları geliştirmek daha iyidir. Turizm rehberliği eğitimi, eğitimcilerin yeni bir teknolojik ve medya ortamında yeterli şekilde eğitilmesini ve işletmelerin bu eğitime nitelikli erişimi garanti etmesini sağlamak için düzenlenmelidir (Phi & Clausen, 2021).

Turizm, tedarik zincirinin yönetimiyle desteklenen çok yönlü bir sektördür. Bu zincir, genellikle ekonominin farklı sektörlerinde

kök salmış, birbiriyle ilişkili bir dizi alt sektörden oluşur ve bunların tümü yapılandırılmış ve pazarlanabilir bir destinasyon deneyimi elde etmek için başarılı bir şekilde yönetilmeli ve koordine edilmelidir. Bu bağlamda, bu ekonomik faaliyetleri yönetmek için iyi donanımlı mezunların eğitimini desteklemenin yanı sıra turizmde bireysel deneyimlerin ilişkisel rolünün anlaşılmasını teşvik etmek için kritik bir ihtiyaç vardır (Serrano vd., 2014). Daha sonra eğitim yapıları yeniden odaklanmalı ve iş ihtiyaçlarını karşılamak ve yetenekli gelecek yöneticileri yaratmak için tasarlanmalıdır. Turizm yönetimi fakülteleri, bu zincir faaliyetlerinin anlaşılmasını destekleyen ve koordinasyonu uygulayabilen entelektüel mezunlar yetiştiren entegre müfredatlar oluşturmalıdır. Özel eğitim teklifleri yalnızca bir yerelleştirme yaklaşımıyla değil, aynı zamanda paydaşlarla geniş bir istişare de dahil olmak üzere mevcut eğitim yollarının yapılarının yeniden yönlendirilmesiyle belirlenmeli ve hedeflenmelidir (Arcodia vd., 2021).

Turizm derecesi programı, küresel destinasyon teklifini sürdürmek için önemli bir role sahiptir. Destinasyon düzeyinde bireysel yerel ekonomilerin optimize edilmiş bir şekilde birbirine bağlanmasını sağlayan yetkin kültürlerarası turizm yöneticilerinin uygulanması, iyi koordine edilmiş eğitim ve öğretim çabaları gerektirir. Teknolojik yenilik, mezunların istihdam edilebilirliğini sağlamalı, böylece talep gören becerileri sağlamalı ve uygun fiyatlı yerel eğitim altyapısı yaratmalıdır. Araştırma sonuçları ayrıca, turistlerin deneyiminin ve kavramlarının bir konservatuvar sisteminin yönetiminin destinasyonun ortaya çıkarılan potansiyelinin optimizasyonuna ve sistemsel yönetim paradigmasının sektörle ilgili uygulanmasına elverişli olduğunu ileri sürmektedir (Fu & Pan, 2012).

Sistemik destinasyon yönetimi ve turizm rehberliği konusunda akademik düşünceleri geliştirmekle ilgili genel çıkarımları kapsamaktadır. Kademeli olarak, post-pozitivist paradigmanın

akademik disiplinlere dahil edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, turizm rehberliği, dikkatli ve duyarlı eğitim uygulamalarını geliştirmek için temsil ve simülasyon metodolojilerinin bilimsel içgörülerinden yararlanabilir. Gelecekteki turizm rehberliği yöneticilerinin eğitiminde iş birliği ve koordinasyonu teşvik etmeye yönelik her türlü çaba, turist davranışıyla gerçekleştirilen varış noktası deneyimi sürecinin daha iyi anlaşılmasıyla bilgilendirilen akıllı rehberlikten faydalanacağı için, sektöre yönelik kamuoyunun takdirini artırmaya katkıda bulunabilir (Mínguez vd., 2021).

Dijital okuryazarlık ve uzaktan öğrenme hususları müfredatlarda yer edinmelidir. Giderek daha fazla turist uygulamaları ve diğer dijital kaynakları yerinde kullanmasıyla yeni uygulamaları benimsenmelidir. Özellikle covid-19 sonrası toplumda, turizm eğitimlerinin öğrencilerin fiziksel üniversitelere gitmesini gerektirmeyen uzaktan öğrenme kurslarına olan artan talebi dikkate alması gerekmektedir. Uygulamalar aracılığıyla turistik yerlerin video sunumları giderek daha fazla modern turizmin kaynağı haline gelmiştir ve birçok turistik yer artık izin isteyemez çünkü selfie çubuğu olan turistler artık bulundukları yerlerde nadir görülen bir durum değildir. Öğrencileri yeni bulunan zihinsel rezervasyon uygulamaları konusunda eğitmenin yanı sıra, bir tur rehberinin profesyonel profilinin geleceğe dönük olarak yeni bilgilerle donatılması gerekmektedir (Serrano vd., 2014).

Potansiyel turistlerin çevresel sürdürülebilirlik ve sömürülmemeye olan artan ilgisi nedeniyle, geleceğe yönelik bir program muhtemelen dönüştürücü turizm üzerine bir modül de içermektedir. Küresel bir toplumda turistlerin değişen davranışları konusunda geleceğin rehberlerini eğitmek ve sunum stratejilerini gruplarının milliyetine, kitlesel turist geçmişine, çevrimdışı deneyime ve beklenen hediyelik eşya zevkine göre ayarlama konusunda daha iyi hazırlanmalarını sağlamak için, öğrencilere turistlerle röportaj yapmak üzere saha gezileri yaptırılmalıdır (Zhang

vd., 2024). Turistlerin milliyetlerine göre uygulamalı alan gezileri ve eğitimleri yeni müfredatlarda yer edinmelidir. Saha gezileri yeni bir eğitim sistemi olmasa da turistlerin milliyetlerine göre bu gezileri ayırmak yenilikçi bir yaklaşımdır.

Sonuç ve Öneriler

Turizm rehberliği eğitimi, eğitimlerinin sonunda lisanslı turist rehberi olarak çalışmak üzere üniversitelere devam eden bireylere sunulan bir eğitim dalıdır. Bu tür eğitimin amacı, yalnızca ziyaretçilerle etkili iletişimi ve bilgileri ilgi çekici bir şekilde sunmayı garantilemek değil, aynı zamanda müşteri ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak için uygun, üretken ve tatmin edici profesyonel hizmet sunmaktır. Bu amaca ulaşmak için müfredattan başlayarak turizm programlarında hangi derslerin işleneceği, derslerin nasıl aktarılabilirliği, öğretim yöntemleriyle ilgili soruların ortaya çıkması ve rehberlik örnekleriyle pratik uygulamaları öğretmek uygun olacaktır.

Turizm, ekonomik büyümeye, iş yaratmaya ve yerel, bölgesel ve ulusal ekonomilerin gelişmesine büyük katkı sağlar. Özellikle gelişmekte olan ülkeler turizm gelişiminden faydalanabilir ve bu bölgelerdeki eğitim, turizm profesyonellerinin bu alanların ekonomik toparlanmasına ve gelişmesine rehberlik etmek için ihtiyaç duydukları becerileri öğretmek için arzu edilir. Eğitimli turizm profesyonelleri, rehberlik ederken turistlere geniş bir bilgi yelpazesi sunabilir ve bu turistlerin kültürel farklılıklardan kaynaklanan yanlış anlamaları önlemelerine yardımcı olabilir, hatta bazen çatışmalara bile yol açabilir. Eğitimli profesyonellerin turistleri yerel gelenekler, görenekler ve kültür hakkında etkili bir şekilde eğitebilmeleri, turistler ve yerel halk arasındaki karşılıklı anlayışı geliştirmek, böylece karşılıklı saygıyı ve kültürel alışverişleri ve deneyimleri artırmak için kritik öneme sahiptir.

Turizm rehberliği alanında çalışmak isteyen mezunlara, çalışmanın sonunda teori ve uygulama hakkında kapsamlı bir taslak verilmiş olacak; mezunları işe alacak olan eğitimciler, eğitmenler ve tur operatörleri, niversite programlarının müfredatlarının oluşturulmasında belirleyici bir role sahip olacaklardır. Sonuç olarak, bu çalışmanın amacı hem uygulama dünyasından hem de akademik dünyadan yararlanarak, turizm rehberliği eğitimi müfredatlarının reformunun bir değerlendirmesini yapmak ve bu tür programların mezunları için uygun mesleki bilgiyi garanti edecek sistemleri oraya koymaktır.

Son yirmi yılda turizm küresel bazda en önemli endüstri haline geldi ve niversite mezunları için önemli bir istihdam fırsatı olduğunu kanıtlanmıştır. Ancak, turizm sektörü evre kirliliği, kültürel erozyon ve turizmin faydalarının haksız yere sahiplenilmesi gibi birçok ciddi sorunla karşı karşıya kalmıştır. Rehber-tercümanların ve turist rehberlerinin eğitiminde 'sürdürülebilir kalkınma' kavramı dünya çapında akademik tartışmalarda önemli bir yer edinmiştir. Ayrıca, iyi eğitilmiş turist rehberlerinin yalnızca turistlerin deneyiminin kalitesini iyileştirmekle kalmayıp, turistleri ziyaret ettikleri yerlerin önemi hakkında bilgilendirerek alanların ve anıtların sürdürülebilir korunmasına önemli ölçüde katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir. Turist seçimi ve davranışlarındaki değişiklikler ve turizm ürünlerinin sağlanması nedeniyle gerekli kişilerarası ve mesleki yeterlilikler sürekli olarak gelişmektedir. İmaj yaratma ve estetik niteliklere ilişkin farkındalık sağlamanın yanı sıra mesleki yansıtıcı yeterliliklerin, tarih, sanat ve yerel alanlarda turizm bilgisinin, kültürel çeşitlilik ve turist psikolojisi bilgisinin geliştirilmesi için metodolojik ve pratik bir araç olarak önerilmektedir.

Bu çalışmada, üniversitede turizm rehberliği eğitimini tanıtılmış, derslerde kullanılabilecek ğretim yöntemleri ve rehberlik örnekleriyle pratik uygulamalar temelinde turist rehberleri

için gerekli eğitim müfredatını ortaya koyulmuştur. Alternatif seyahat deneyimleri arayan artan sayıda gezgin, temel bilgilerden fazlasını sunan nitelikli bir turist rehberine ihtiyaç duymaktadır. Bu durum, ancak nitelikli turist rehberlerini yetiştirmek ile gerçekleşebilecektir.

Eğitimli turizm profesyonellerinin bir destinasyonun ekonomisinin gelişiminde ve turistler ile yerel halk arasında kültürel gelenekler konusunda ilişkiler kurulmasında etkisi büyüktür. Bu araştırmada, rehberlik eğitimi alan öğrencilerin eğitimiyle ilgili temel konular, sorunlar, eğitim teknikleri, biçimleri ve mevcut eğitim programlarının iyileştirilmesi konuları yer almaktadır. Mesleğin daha da geliştirilebilmesi için bu profesyonellerin rehberlik ettikleri yer hakkında derin bir anlayışa sahip olmaları gerektiği, bunun da yeni eğitim tekniklerini uygulamakla mümkün olacağı belirtilmektedir. Ayrıca, yükseköğretim yönergeleri talep eden programların akreditasyonu da dahil olmak üzere yeni standartların uygulanmasının gerekliliği de öne sürülmektedir. Çalışmanın bu kapsamı ile üniversitelerde turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin nasıl daha iyi nitelikli rehber olabilmeleri konusunda yardımcı olması hedeflenmiştir.

Kaynaklar

Adamu, L. E. (2015). Repositioning Nigeria University Education for Economic Development through Entrepreneurship Education. *Journal of Education and Practice*, 6(25), 84-89.

Ahmad, N., Youjin, L., & Hdia, M. (2022). The role of innovation and tourism in sustainability: why is environment-friendly tourism necessary for entrepreneurship? *Journal of Cleaner Production*, 379, 134799.

Akyurt, H. & Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Ed: Ayşe Çatalcalı Ceylan, Ferhat Özbay, Zafer Özomay, Mustafa Batuhan Kurt, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler* Cilt-2, İçinde. (ss.160-187), Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliğinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliği, *International Social Sciences Studies Journal*, 8(102), 3222–3236.

Akyurt, H. & Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Akyurt, N. (2024). Ekoturizmde Su Kaynakları ve Çevresel Sorunlar, Editör: Doç. Dr. Hakan AKYURT, *Ekoturizmde Destinasyon Yönetimi ve Pazarlaması*, (ss.118-147), Ankara: Bidge yayınevi.

Arcodia, C., Abreu Novais, M., Cavlek, N., & Humpe, A. (2021). Educational tourism and experiential learning: Students' perceptions of field trips. *Tourism Review*, 76(1), 241-254.

Astin, A. W. (1998). Higher education and civic responsibility. *NSEE Quarterly*, 18, 1-15.

Avcikurt, C., Alper, B., & Geyik, S. (2009). Education and training of tourist guides in Turkey. *Management and Education Academic Journal*, 5(1), 57-63.

Badat, S. (2012). Valuing higher education. *In Joint Seminar of Higher Education South Africa and the Parliamentary Portfolio Committee on Higher Education and Training*, Stellenbosch University: STIAS-Wallenberg Research Centre (Vol. 20, pp. 98-106).

Bayramli, G., & Sarkhanov, T. (2021). Tourism Education in Azerbaijan: Current Situation, Problems and Solutions. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (Turcomat)*, 12(6), 1267-1272.

Chen, M., Pei, T., Jeronen, E., Wang, Z., & Xu, L. (2022). Teaching and learning methods for promoting sustainability in tourism education. *Sustainability*, 14(21), 14592.

Crossley, É. (2017). Criticality in tourism education. *In Handbook of teaching and learning in tourism* (pp. 427-438). Massachusetts: Edward Elgar Publishing.

Dediu, L., & State, O. (2018). Travel Agency Staff: The Need for Professional Training in the Information Technologies Context of Use. *Cactus Tourism Journal*, 17(1), 9-22.

Della Lucia, M., Dimanche, F., Giudici, E., Camargo, B. A., & Winchenbach, A. (2021). Enhancing tourism education: The contribution of humanistic management. *Humanistic management journal*, 6, 429-449.

El-Sharkawy, O. K. (2007). Exploring knowledge and skills for tourist guides: evidence from Egypt. *Tourismos*, 2(2), 77-94.

Fernández-Villarán, A., Guereño-Omil, B., & Ageitos, N. (2024). Embedding sustainability in tourism education: Bridging

curriculum gaps for a sustainable future. *Sustainability*, 16(21), 9286.

Fu, H. W., & Pan, H. H. (2012). Reassessing the core of tourism education: From the perspectives of practicum travel agency. *Journal of Education and Practice*, 3(8), 136-140.

Gorenak, M., & Gorenak, I. (2012). Challenges In Education of Tour Guides and Tour Managers. *Informatologia*, 45(4), 287-296.

Kassawneh, M. S., Al Makhadmeh, I. M., Shatnawi, H. S., & Al Najdawi, B. M. (2019). The impact of behaviors and skills of tour guides in guiding tourist groups. *African journal of hospitality, tourism and leisure*, 8(1), 1-13.

Lockstone-Binney, L., & Ong, F. (2024). The sustainable development goals: the contribution of tourism volunteering. In *A Sustainable Tourism Workforce* (pp. 279-296). London: Routledge.

Lovrentjev, S. (2015). Education of tourist guides: Case of Croatia. *Procedia economics and finance*, 23, 555-562.

Lugosi, P., & Jameson, S. (2017). Challenges in hospitality management education: Perspectives from the United Kingdom. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 163-172.

Luka, I., & Donina, A. (2012). Challenges of tourism education: Conformity of tourism curriculum to business needs. *Academica Turistica*, 1(85), 101-112.

Mínguez, C., Martínez-Hernández, C., & Yubero, C. (2021). Higher education and the sustainable tourism pedagogy: Are tourism students ready to lead change in the post pandemic era? *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100329.

Miranda, J., Navarrete, C., Noguez, J., Molina-Espinosa, J. M., Ramírez-Montoya, M. S., Navarro-Tuch, S. A., & Molina, A. (2021). The core components of education 4.0 in higher education:

Three case studies in engineering education. *Computers & Electrical Engineering*, 93, 107278.

Morresi, S., Elías, S., & Marcos, A. C. (2014). Teachers and students' mobility: A case of study in the context of the internationalization of education. *European Scientific Journal*, 1, 298-305.

Phi, G. T., & Clausen, H. B. (2021). Fostering innovation competencies in tourism higher education via design-based and value-based learning. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100298.

Price-Howard, L. K., & Lewis, H. (2023). Perceived usefulness of simulation learning in hospitality education. *International Hospitality Review*, 37(2), 384-393.

Rabotić, B. (2010). Tourist guides in contemporary tourism. *In International conference on tourism and environment* (pp. 353-364).

Sándorová, Z., Repáňová, T., Palenčíková, Z., & Beták, N. (2020). Design thinking-A revolutionary new approach in tourism education? *Journal of hospitality, leisure, sport & tourism education*, 26, 100238.

Serrano, D. T., Viñals, M. J., & González, M. M. (2014). El proceso de creación de productos de turismo activo en la Comunidad Valenciana (España). *In XVII Congreso Internacional de Turismo Universidad Empresa*. Del Territorio al Destino Turístico: Retos y Claves de Éxito (pp. 194-215). Tirant lo Blanch.

Streimikiene, D., Svagzdiene, B., Jasinskas, E., & Simanavicius, A. (2021). Sustainable tourism development and competitiveness: *The systematic literature review*. *Sustainable development*, 29(1), 259-271.

Sulaiman Al Jahwari, D., Sirakaya-Turk, E., & Altintas, V. (2016). Evaluating communication competency of tour guides using a modified importance-performance analysis (MIPA). *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 28(1), 195-218.

Ültay, E. (2022). Primary pre-service teachers' metaphorical perceptions of the concept of environmental pollution. *Journal of Baltic Science Education*, 21(2), 275-287.

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201.

Ültay, E., Balaban, S. & Ültay, N. (2021). Content Analysis of the Studies Examining the Teachers' and Preservice Teachers' Views on STEM Education. *Turkish Journal of Primary Education*, 6(2), 109-125.

Yolasıǧmazoǧlu, N. (2023). Su Ürünleri Tesislerinin Ekoturizm Üzerindeki Etkileri. *DÜMAD (Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 6(1), 112-132.

Zhang, E. Y., McKercher, B., & Tse, T. S. (2024). Are luxury travelers alike? a qualitative means-end segmentation approach. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 48(2), 277-300.

